

**T.C.
YEDİTEPE UNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**REHBER ÖĞRETMENLERİN GÖREVLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN
BEKLENTİLERİ VE ALGILARI**

Barış AKIN

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ ve DENETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

İSTANBUL-2007

**T.C.
YEDİTEPE UNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**REHBER ÖĞRETMENLERİN GÖREVLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN
BEKLENTİLERİ VE ALGILARI**

Barış AKIN

DANIŞMAN

Dr.Adil Serdar SAÇAN

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM YÖNETİMİ ve DENETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İSTANBUL-2007

**REHBER ÖĞRETMENLERİN GÖREVLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN
BEKLENTİLERİ VE ALGILARI**

BARIŞ AKIN

ONAY

Jüri:

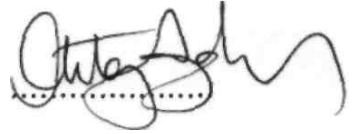
Tez Danışmanı :DR. ADİL SERDAR SAÇAN

Üye :YRD. DOÇ. DR. LEVENT DENİZ

Üye :YRD. DOÇ. DR. OKTAY AYDIN

Yüksek lisans tezi onay tarihi: 14/02/2007

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	iii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ.....	ix
ABSTRACT.....	x
ÖZET	xi
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.2.1. Alt problemler.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayıtlılar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
BÖLÜM 2	7
2. PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK NEDİR?	7
2.1. Rehberliğin Tanımı ve Anlamı	7
2.2. Okullarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Ortaya Çıkış Nedenleri ve Gelişimi	8
2.3. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Türkiye'de Doğup Gelişmesi	13
2.4. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Amaçları	15
2.5. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Önemi	17
2.5.1. Eğitimde paradigmatik dönüşüm süreçleri ve bu süreçte psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin giderek artan önemi.....	18
2.6. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin İlkeleri.....	20
2.7. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Türleri	23
2.7.1. Hizmet alanlarına göre rehberlik	24
2.7.2. Temel işlevlerine göre rehberlik	25
2.7.3. Öğretim basamaklarına göre rehberlik	27
2.7.4. Birey sayısına göre rehberlik.....	28
2.7.5. Problem alanlarına göre rehberlik	28
2.7.5.1. Eğitsel rehberlik.....	28
2.7.5.2. Mesleki rehberlik	29
2.7.5.3. Kişisel rehberlik.....	31
2.8. Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Faaliyet Alanları ..	33
2.8.1. Psikolojik danışma.....	34
2.8.2. Oryantasyon.....	36
2.8.3. Bireyi tanıma	37
2.8.4. Bilgi verme	39
2.8.5. Müşavirlik (Konsültasyon)	40
2.8.6. Yerleştirme	40
2.8.7. İzleme değerlendirme araştırma	40
BÖLÜM 3	42

3. PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ	42
3.1. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Bakanlık Düzeyinde Örgütlenmesi.....	42
3.2. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin İl/İlçe Düzeyinde Örgütlenmesi.....	43
3.3. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Okul Düzeyinde Örgütlenmesi.....	45
3.4. Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Personelinin Görevleri.....	45
3.4.1. Okul müdürünün rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görevleri	45
3.4.2. Müdür yardımcılarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görevleri	47
3.4.3. Koordinatör psikolojik danışmanın görevleri.....	47
3.4.4. Sınıf rehber öğretmeninin görevleri.....	48
3.4.5. Diğer öğretmenler.....	52
3.4.6. Psikolojik danışmanın görevleri	52
3.4.7. Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunun görevleri	56
BÖLÜM 4	57
4. YÖNTEM.....	57
4.1. Araştırmanın Modeli.....	57
4.2. Evren ve Örneklem	57
4.3. Verilerin Toplanması	59
4.3.1. Veri toplama araçları	59
4.3.2. Verilerin çözümü ve yorumlanması.....	60
BÖLÜM 5	61
5. BULGULAR VE YORUMLAR	61
5.1. 1.Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	61
5.2. 2.Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	81
5.3. Yorum.....	84
BÖLÜM 6	93
6. SONUÇ,TARTIŞMA VE ÖNERİLER	93
6.1. Sonuç ve Tartışma	93
6.2. Öneriler	94
EKLER	96
KAYNAKLAR	104
ÖZGEÇMİŞ.....	108

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 2.1. Geleneksel Yaklaşım ve Gelişimsel Rehberlik Arasındaki Farklar	13
Çizelge 2.2. Sanayi Toplumu Eğitim Paradigması ve Bilgi Toplumu Eğitim Paradigması Arasındaki Farklar	19
Çizelge 4.1. Deneklerin Cinsiyeti Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeler	57
Çizelge 4.2. Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeler	58
Çizelge 4.3. Deneklerin Kıdemi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeler	58
Çizelge 4.4. Deneklerin Branş Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeler	58
Çizelge 4.5. Bu Okulda Çalışma Süresi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeleri	59
Çizelge 5.1. Öğretmenlerin “Özel Eğitime (Görme, İşitme, Ağır öğrenen vb.) İhtiyacı Olan Öğrencileri Tespit Ederek, Bu Öğrencilere Gerekli Rehberlikte Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	61
Çizelge 5.2. Öğretmenlerin “Disiplin Sorunu Olan Öğrencilerle İlgili Olarak, Sosyal ve Psikolojik Açından Araştırmalar Yapar” Görüşüne Katılma Dereceleri	61
Çizelge 5.3. Öğretmenlerin “Sınav Zamanlarında Okuldaki Hizmetlerin Aksamadan Yürütülebilmesi Amacıyla, Öğretmenlere Yardımcı Olmak İçin Gözcülük Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri	62
Çizelge 5.4. Öğretmenlerin “Öğrencilere Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Hakkında Bilgi Verir.” Görüşüne Katılma Dereceleri	62
Çizelge 5.5. Öğretmenlerin “Okulda Kurulan (Satın Alma, Demirbaş Sayımı, Eğitime Katkı Payı vb.) Komisyonlarda Görev Alarak Okulun İşleyişine Katkıda Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	63
Çizelge 5.6. Öğretmenlerin “Veli Toplantılarına Katılarak, Öğrenciler Hakkında Bilgi Alışverişinde Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	63
Çizelge 5.7. Öğretmenlerin “Okulda İhtiyaç Duyulduğunda, Öğrencilerin Başı Boş Kalmaması İçin Boş Geçen Derslere Girer” Görüşüne katılma dereceleri	64
Çizelge 5.8. Öğretmenlerin “Okulun Mali Problemlerinde (Eğitime Katkı Payı, Bağış Toplanmasında Öğrenci ve Velilerle Konuşarak) Yönetime Yardımcı Olur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	64
Çizelge 5.9. Öğretmenlerin “Okula Gelmeyen Öğrencileri Ailelerine Bildirir” Görüşüne Katılma Dereceleri	65
Çizelge 5.10. Öğretmenlerin “Öğrencilere Meslekleri ve Meslek Çeşitlerini Tanıtıcı Bilgiler Verir.” Görüşüne Katılma Dereceleri	65
Çizelge 5.11. Öğretmenlerin “Aynı Konularda Problemi Olan Öğrencilere Grup Rehberliği Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri	66
Çizelge 5.12. Öğretmenlerin “Okuldaki Üstün Ve Özel Yetenekli Öğrencileri Belirleyici Çalışmalar Yaparak, Bu Öğrencilere Rehberlik Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri	66
Çizelge 5.13. Öğretmenlerin “Kendisine Verilen Bina ya da Bahçedeki Nöbet Görevini Eksiksiz Olarak Yürütür.” Görüşüne Katılma Dereceleri	67
Çizelge 5.14. Öğretmenlerin “Öğretmenlere Okul İçerisinde Hizmet-İçi Eğitim Programları Düzenleyerek, Rehberlik Konusunda Onları Aydınlatır.” Görüşüne Katılma Dereceleri	67
Çizelge 5.15. Öğretmenlerin “Okulda Anne ve Babalar İçin Eğitim Programları Düzenler.” Görüşüne Katılma Dereceleri	68
Çizelge 5.16. Öğretmenlerin “Öğrenciler Hakkındaki Özel Bilgileri Yalnız Kendisi İçin Saklar, Yönetim Dahil Kimseye Bildirmez” Görüşüne Katılma Dereceleri	68

Çizelge 5.17. Öğretmenlerin “İletişimle İlgili Grup Çalışmaları Yaparak, Öğrencilerin Sosyal Gelişimine Yardımcı Olur” Görüşüne Katılma Dereceleri	69
Çizelge 5.18. Öğretmenlerin “Öğrencilerin Psikolojik Durumunu da İlgilendirdiğinden, Anne-Baba Anlaşmazlıklarını Çözümler.” Görüşüne Katılma Dereceleri	69
Çizelge 5.19. Öğretmenlerin “Uyum Sorunları (Okul Fobisi, Uykusuzluk, Okuldan Kaçma vb.) Olan Öğrencileri Teşhis Ederek Bunlara Yardımcı Olur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	70
Çizelge 5.20. Öğretmenlerin “Öğrenci Tanıma Teknikleri ile İlgili Gerekli Formları ve Testleri Kullanmaya Hazır Bulundurur” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	70
Çizelge 5.21. Öğretmenlerin “Yazışma, Dosyalama vb. Konularda Okul Yönetimine Yardımcı Olur” Görüşüne Katılma Dereceleri	71
Çizelge 5.22. Öğretmenlerin “Öğrencileri Takip Ederek, Disiplinsiz Davranış Sergileyenleri (Sigara İçme, Kavga vb.) Okul Yönetimine Bildirir.” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	71
Çizelge 5.23. Öğretmenlerin “Öğrencileri Gidebilecekleri Üst Okullar Konusunda Bilgilendirir” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	72
Çizelge 5.24. Öğretmenlerin “Öğrencileri Daha Yakından Gözlemleyebilmek İçin, Okul İçerisindeki Gezi, Sergi, Doğum Günü vb. Etkinliklere Katılır.” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	72
Çizelge 5.25. Öğretmenlerin “Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler Hakkında Öğretmenlerle İşbirliği Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri	73
Çizelge 5.26. Öğretmenlerin “Eğitici Kol Çalışmalarında Öğretmenlere Yardımcı Olur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	73
Çizelge 5.27. Öğretmenlerin “Farklı Mesleklerden Kişileri Okula Çağırarak Konferanslar Düzenler.” Görüşüne Katılma Dereceleri	74
Çizelge 5.28. Öğretmenlerin “Öğretmenlere Haftalık Rehberlik Programları Hazırlar.” Görüşüne Katılma Dereceleri	74
Çizelge 5.29. Öğretmenlerin “Çevredeki Resmi ve Özel Psikolojik Danışma Yapan Kişi ve Kurumlarla İşbirliği Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	75
Çizelge 5.30. Öğretmenlerin “Öğrencileri Daha İyi Tanıyabilmek İçin Ev Ziyaretleri Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	75
Çizelge 5.31. Öğretmenlerin “Son Sınıf Öğrencilerine Girebilecekleri Okulları Tanıtır.” Görüşüne Katılma Dereceleri	76
Çizelge 5.32. Öğretmenlerin “Sorunlu ve Rehberliğe Muhtaç Öğrencilerin Velileri ile Görüşmeyip, Onları Bu Durumdan Haberdar Etmeyerek Rehberlikte Gizlilik İlkesine Uyar.” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	76
Çizelge 5.33. Öğretmenlerin “Okula Gelmeyen Öğretmen Olduğu Zaman Boş Dersleri Doldurarak, Eğitim Öğretiminin Aksamamasına Katkıda Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	77
Çizelge 5.34. Öğretmenlerin “Öğrencilere Bireysel Rehberlik Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	77
Çizelge 5.35. Öğretmenlerin “Öğrencilerle İlgili Olarak Gerekli Gördüğü Konular Hakkında Yönetici, Öğretmen ve Velileri Bilgilendirir.” görüşüne katılma dereceleri	78
Çizelge 5.36. Öğretmenlerin “Öğrenmede ve Uyum Sağlamada Sınıfın Gerisinde Kalan Öğrencileri Rehberlik Servisine Alarak, Sınıfın Ahenginin Korunmasına Katkıda Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	78

Çizelge 5.37. Öğretmenlerin “Derslik İhtiyacı Olan Okullarda Gerekirse Yöneticilerden Birisinin Odasında Çalışmalarını Sürdürebilecek Özveriyi Gösterir.” Görüşüne Katılma Dereceleri.....	79
Çizelge 5.38. Öğretmenlerin “Törenlerde Öğrencilerin Disiplini Bozucu Davranışlarını Gözlemleyerek, Onlara Gerekli Uyarılarda Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	79
Çizelge 5.39. Öğretmenlerin “Öğretmenlere, Çocukların Olası Problemlerinin Farkına Varmada ve Anlamada Yardımcı Olur.” Görüşüne Katılma Dereceleri	80
Çizelge 5.40. Öğretmenlerin “Yöneticileri, Bazı Olumsuz Öğrenci Davranışları ve Bunların Nedenleri Konusunda Bilgilendirerek, Gereksiz Birtakım Tepkiler Göstermelerini Önler.” Görüşüne Katılma Dereceleri	80
Çizelge 5.41. Deneklerin Anketten Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları	81
Çizelge 5.42. Cinsiyet Değişkenine Göre Toplam Puan İçin Bağımsız Grup T Testi Sonuçları	81
Çizelge 5.43. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Aldıkları Toplam Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları	81
Çizelge 5.44. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Toplam Puan İçin Tek Yönlü Varyans Analizi.....	82
Çizelge 5.45. Öğretmenlerin Kıdem Değişkenine Göre Aldıkları Toplam Puanların Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapmaları.....	82
Çizelge 5.46. Öğretmenlerin Kıdem Değişkenine Göre Toplam Puan İçin Tek Yönlü Varyans Analizi	82
Çizelge 5.47. Öğretmenlerin Buldukları Okulda Çalışma Süresi Değişkenine Göre Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları.....	82
Çizelge 5.48. Öğretmenlerin Buldukları Okulda Çalışma Süresi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi	83
Çizelge 5.49. Öğretmenlerin Branşı Değişkenine Göre Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları	83
Çizelge 5. 50. Öğretmenlerin Branşı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi	83

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Çağdaş Eğitimin Üç Boyutu	17
Şekil 2.2. Gelişim Alanları ve Temel Öğrenme İhtiyaçları	32
Şekil 3.1. Bakanlık Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi	42
Şekil 3.2. İl/ilçe Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi	43
Şekil 3.3. Okul Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi	45

ÖNSÖZ

Çağdaş eğitim sisteminde, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin, bu hizmetlerin yürütülmesinden sorumlu rehber öğretmenlerin önemi hepimizin malumudur.

Okullarda bu hizmetlerden tam verim alınabilmesinin temel koşulu ise; eğitim-öğretim birimlerinin-yönetici, öğrenci, öğretmen, aile ve çevrenin-psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin önemi ve işleyişi hakkında yeterli bilgiye sahip olmasına bağlıdır. Özellikle öğretmenler ile rehber öğretmenler arasında sağlıklı bir şekilde kurulacak iletişim ve işbirliği eğitimin kalitesini artıracaktır. Bu iletişim ve işbirliğinin sağlıklı bir boyutta gerçekleşmesi; öğretmenler ile rehber öğretmenlerin birbirlerinin hak ve sorumluluklarını dolayısıyla görevlerini bilmesiyle yakından ilgilidir.

Rehber öğretmenlerin görevlerine ilişkin öğretmenlerin beklenti ve algılarını incelemeye yönelik olan bu çalışmamızın sonuçlarının da buna bir nebze olsun katkı sağlaması dileğiyle;

Araştırma sürecinde yapmış olduğu yardımlardan dolayı danışman hocam Dr. Adil Serdar SAÇAN'a en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Gülücükleriyle dünyamı ısıtan kızım Şevval'e , çalışmalarım esnasında göstermiş olduğu sabır, fedakarlık ve özveriden dolayı Sevgili eşime, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şubat 2007- İSTANBUL

Barış AKIN

ABSTRACT

Together with this research including analyses aiming to measure that how much the teachers working at primary schools are aware of the duties of student advisors working at primary schools, it is aimed to determine the current perception and expectation levels of teachers working at primary schools towards the responsible student advisor's duties in the province of Yalova. Within this study, a questionnaire prepared by taking the tasks imposed upon student advisors by regulations of Ministry of Education Psychological Counseling and Guidance services into consideration has been applied to teachers, and the data obtained have been tabulated in frequencies and percentages, arithmetic mean and standard deviation. In addition to these, the data have also undergone statistical analyses such as independent t-test and unilateral variance analysis.

Within the search where scanning model was utilized, as data collecting means, "the duties of student advisor" questionnaire including a total of 40 questions aiming to measure the teachers' awareness levels of student advisors' duties and a total of 5 questions aiming to determine personal data has been applied. In the questionnaire, Likert-type grading scale with five options has been used.

In this context, a total of 170 teachers appointed at primary schools in Yalova have constituted the research group. As a result of the research, it has been observed that teachers are on a sufficient awareness level about the student advisors' duties; however, it has been also observed that teachers also expect duties from student advisors that they should not fulfill.

Besides, a meaningful 0.05 level difference have not been encountered between the answers given by the subjects and gender, age, seniority, the period of working time within the school they are present and branch variables.

Key words: Psychological counseling and guidance, Developmental guidance approach, Information society education paradigm.

ÖZET

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okullarında görevli olan rehber öğretmenlerin görevleri hakkında ne düzeyde bilinçli olduklarını ölçmeye yönelik analizlerini içeren bu araştırma ile Yalova ilindeki ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin, rehberlik hizmetlerinden sorumlu rehber öğretmenin görevleri konusunda halihazırdaki beklenti ve algı düzeylerini saptamak amaçlanmıştır. Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliğinin rehber öğretmene yüklediği görevler dikkate alınarak hazırlanan anket öğretmenlere uygulanmış, elde edilen veriler frekans ve yüzdelere, aritmetik ortalama ve standart sapmalar halinde Çizelgeleştirilmiş ayrıca bağımsız grup t-testi, tek yönlü varyans analizi (anova) gibi istatistiksel analizlere tâbi tutulmuştur.

Tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından yeniden düzenlenen ve rehber öğretmenin görevleri hakkında öğretmenlerin bilinç düzeylerini ölçmeyi hedefleyen toplam 40 soruyu, kişisel bilgileri saptamak amacıyla toplam 5 soruyu içeren “rehber öğretmenin görevleri” anketi uygulanmıştır. Ankette likert tipi 5’li derecelendirme ölçeği kullanılmıştır.

Bu kapsamda Yalova ilindeki ilköğretim okullarında görevli toplam 170 öğretmen araştırma grubunu teşkil etmektedir.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin rehber öğretmenlerin asli görevleri konusunda yeterli bilinç düzeyine sahip oldukları gözlenirken, rehber öğretmenlerin kesinlikle yapmaması gereken görevleri de onlardan bekledikleri tespit edilmiştir.

Ayrıca deneklerin verdikleri cevaplarla cinsiyet, yaş, kıdem, buldukları okulda çalışma süresi ve branş değişkenleri arasında 0. 5 düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Son yıllarda sosyal bilimler literatüründe post-modern toplum, dijital toplum, post-endüstriyel toplum, bilgi toplumu v. b. terimlerle izah edilmeye çalışılan yeni toplumsal düzende, sanayi toplumunun aksine, üretim unsurları tabiat, emek, sermaye, teşebbüs değil, bilgidir. Bilgi tek başına üretim için yeterli olabilir. Çağımız bilgi üretenlerin çağıdır. Artık bilgiyi edinen değil, bilgiyi üreten, kullanabilen bireyler ve kurumlar avantajlı konuma geçmektedir. Bilgi üretebilmek ise; bireyin bütün kapasitelerini kullanabilmesine bağlıdır. Bu da ancak eğitim ile olur. Günümüzde birçok ülke, eğitim sistemini bilgi üreten bireyler yetiştirmek hedefi doğrultusunda değiştirme ve geliştirme çabası göstermektedir. Çağdaş eğitim sistemi olarak ifade edilen bu anlayışta, öğrenciler bilgi yüklenen kişiler değil, bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal bütün kapasitelerini kendilerine en uygun şekilde geliştiren kişilerdir. Böyle bir eğitim anlayışı insanı odağa alan bir eğitim anlayışıdır. İnsanı odağa alan eğitim anlayışı, eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanında, öğrencinin bütün yönleriyle tam olarak gelişmesine yardımcı olan öğrenci kişilik hizmetlerini kendi bünyesinde barındırmak zorundadır. Okullarda öğrenci kişilik hizmetleri ise psikolojik danışma ve rehberlik servisi tarafından yürütülür. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini yürütmekle görevli olan öğretmen ise rehber öğretmendir. Bu açıdan bakıldığında rehber öğretmenler ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri çağdaş eğitim anlayışında çok kritik ve önemli bir işleve sahiptir.

Acaba ülkemizde eğitim kurumlarında rehberlik hizmetleri ne ölçüde sağlıklı yürümektedir? Bu hizmetleri yürüten rehber öğretmenlerinin sorunları nelerdir? Rehber öğretmenler görevlerini yürütürken idare ve öğretmenlerle problem yaşamakta mıdır? Rehber öğretmenin görevlerine ilişkin öğretmenlerin beklentileri ve algıları nelerdir? Bu araştırma Yalova ilinde bulunan ilköğretim okullarında bu sorulara cevap bulmaya yönelik bir araştırmadır.

Araştırma konumuz ile ilgili Bozkurt ,(1998) ,Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki ilköğretim okulu öğretmenleri üzerinde bir çalışma yapmıştır. Çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre; ağırlıklı olarak, sınıf öğretmenleri sınav zamanlarında gözcülük yapma,

çocuğun ruh sağlığını ilgilendiren konularda anne-baba anlaşmazlıklarını çözme, boş geçen derslere girme nöbet tutma, idareye yardımcı olma, okul kurallarını ve ders dışı etkinlikleri tanıtmaya, öğrenmede sınıfın gerisinde kalan öğrencileri rehberlik servisine alarak sınıfın ahenginin korunmasına yardımcı olma dışındaki maddelerde belirtilen işleri rehber öğretmenin görevleri arasında görmektedir.

Bir diğer araştırma Pişkin'in, (1989), Ankara ilinde yaptığı araştırmadır. Çalışmanın amacı Ankara ilinde orta dereceli okullarda görevli yönetici, danışman ve öğretmenlerin danışmanların görevlerine ilişkin "ideal algıları" ile "gerçek algılarını" araştırmaktır. Araştırmanın çarpıcı sonucu şudur: Yönetici ve öğretmen gruplarının, danışmanların görevlerine ilişkin gerçek algıları tüm kategorilerde belirlenen kriterin altında bulunmuştur.

Çiftçi ,(1991) ,üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik bölümü öğrencileri üzerinde bir araştırma yapmış, rehber öğretmen adaylarının kendine yeterlilik algılarının düşük olduğunu saptamıştır.

Deniz, (1993), yönetici, sınıf öğretmeni ve ders öğretmenin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini bazı değişkenler açısından ele alıp incelemiştir. Malatya ilindeki genel liselerde yapılan bu araştırmada cinsiyet değişkenine göre sınıf ve ders öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin farklılık gösterdiğini, bayan öğretmenlerin beklentilerinin erkek öğretmenlerden daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Öte yandan okulda rehberlik servisinin bulunup bulunmayışı, hizmet öncesinde veya hizmet içinde rehberlik dersi alıp almadıkları, mezun oldukları fakülte, brans, öğretmenlikte geçen hizmet süresi gibi değişkenler ile psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır.

Suna ,(1998), yaptığı araştırma sonucunda öğretmenlerin çoğunun öğrenciyi tanıma teknikleri konusunda yetersiz olduğunu görmüştür.

Gülen'in ,(1996), yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu rehberlik konusunda yeterli hizmet içi eğitim verilmediğini belirtmişlerdir.

Ök,(1994), rehberlik hizmetlerini değerlendirme konusunda yönetici ve diğer görevliler arasında anlamlı değerlendirme farklılıkları bulunduğunu gözlemlemiştir.

Ada'nın ,(1990), orta dereceli okullarda yaptığı araştırmada öğretmenler okullarda rehberlik hizmetlerinin rehberlik uzmanı tarafından yürütülmesini söylemişlerdir.

Akbaş ve Çam ,(2003), 2001-2002 eğitim öğretim yılında 79 psikolojik danışman 271 yönetici 16 sınıf öğretmeni üzerinde nitel ve nicel veriler toplamak yoluyla yaptıkları araştırmada okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde oluşturulan işbirliğini incelemiş ve yüksek idare desteği, geliştirici iletişim, olumlu psikolojik danışma ve rehberlik anlayışı, öğrenci ihtiyaçlarına duyarlılık, sorumlulukların yerine getirilmesi, öğrenci sayısının azlığı, yüksek düzeyde veli katılımı, psikolojik danışmanın çaba ve motivasyonu, isteklilik, eğitim ve gelişime önem veren bir anlayış, koruyucu/önleyici psikolojik danışma ve rehberlik anlayışı gibi faktörlerin yüksek olduğu okullarda işbirliği düzeyinin de yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Son olarak; burada değineceğimiz araştırma, Kadir PASKAL'ın, (2001), İstanbul ilindeki ilköğretim okulu müdürlerinin rehber öğretmenin görevleri hakkında bilinç düzeylerini ölçmeyi hedefleyen araştırmasıdır. Araştırma sonucuna göre; ilköğretim okulu müdürleri rehber öğretmenin görevleri konusunda yeterli bilgiye sahip görünmemektedir.

1.1. Problem Durumu

Türk eğitim sistemi 2004-2005 eğitim-öğretim yılında 6 pilot ilde, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında ise tüm ülkedeki ilköğretim okullarında uygulamaya koyduğu yeni müfredat –yapılandırıcı yaklaşım ve çoklu zeka kuramına dayanmaktadır- ile köklü bir değişim süreci yaşamaktadır.

Çoklu zeka kuramı öğrencinin sözel, matematiksel-mantıksal, görsel-uzamsal, müziksel-ritmik, kişilerarası-sosyal, bedensel - kinestetik, doğa, içsel olmak üzere 8 zeka alanına sahip olduğunu ve eğitimin öğrencinin bütün zeka alanlarını geliştirmeyi hedeflemesi varsayımından hareket etmektedir. Çoklu zeka kuramının başarıya ulaşmasında öğrenci kişilik hizmetlerinin önemi büyük olacaktır. Zira çoklu zeka kuramı

öğrenciyi bütün yönleriyle tanıyıp, tüm gelişim alanlarına hitap etmenin gerekliliği üzerinde fazlaca durmaktadır. Öğrenci kişilik hizmetlerinin başarıya ulaşmasında ise öğretmen-idareci-danışman-öğrenci-veli arası etkili işbirliği belirleyici faktör olacaktır. Öğretmen-idareci-danışman-öğrenci-veli arasındaki ilişki öğrenci kişilik hizmetlerinin kalitesi ve verimini etkileyecektir.

“Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ekip çalışmasını gerektirmektedir. Okul psikolojik danışmanları okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının oluşturulması ve koordinesinde anahtar rol oynar. Bununla beraber, bu hizmetlerin başarıyla yürütülebilmesi için okul müdürü başta olmak üzere tüm okul personelinin, psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetleri içerisinde yer alması gerekir” (Esen, 2004). Ekip çalışmasının yolu insanların birbirini anlamasından ve birbirlerinin görev hak ve sorumluluğunu bilmesinden geçer. Bu nedenle öğretmenlerin okullarında görev yapan psikolojik danışmanların görevlerini bilmesi verimli bir ekip çalışmasına dolayısıyla psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin kaliteli ve verimli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacaktır.

1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, okullarında görevli rehber öğretmenlerin görevleri ve rehberlik hizmetleri konusunda beklenti ve algı düzeyleri nedir?

Araştırma ile Yalova ilindeki ilköğretim okulu öğretmenlerinin, bu okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin görevlerine ilişkin görüşlerinin ortaya konması amaçlanmaktadır.

1.2.1. Alt problemler

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki soruların cevapları aranacaktır:

1. İlköğretim okulu öğretmenleri rehber öğretmenin görevleri konusunda beklenti ve algı düzeyleri nedir?

2. İlköğretim okulu öğretmenlerinin rehber öğretmenin görevleri konusunda beklenti ve algı düzeyleri ve rehberlik hizmetlerine bakışları yaşlarına, cinsiyetlerine, kıdemlerine, buldukları okulda çalışma sürelerine ve branşlarına göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma sonuçlarının;

1. İlköğretim okullarında rehberlik hizmetlerinin daha etkili bir şekilde yürütülmesine,
2. İlköğretim okulu öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerinin önemi ve rehber öğretmenin görevleri hususunda daha bilinçli bir hale gelmelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. İlköğretim okulu öğretmenleri anket sorularını cevaplarken gerçek düşüncelerini yansıtmışlardır.
2. Verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiki yöntemler amaca uygun seçilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın evreni Yalova ilinde bulunan ilköğretim okulu öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen veriler düzenlenen anket formundaki sorular ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma kullanılan istatistik tekniklerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Rehberlik : “Rehberlik, kendini anlaması, problemleri çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır” (Kepçeoğlu, 1992).

Rehber Öğretmen : Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu öğretmen.

Öğretmen : Bilgi, beceri ve alışkanlıklar ile eğitimin hedef, amaç ve ereklerinin yaparak ve yaşayarak öğrenilmesini sağlayan kişidir (Binbaşioğlu, 1987).

İlköğretim Okulu : Zorunlu öğrenim çağı (6-14) öğrencilerinin eğitim-öğretim gördükleri kurum.

BÖLÜM 2

2. PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK NEDİR?

2.1. Rehberliğin Tanımı ve Anlamı

Rehberlikle ilgili birçok tanım yapılmıştır: “Rehberlik, ferdin en verimli bir şekilde gelişmesi ve tatminkar uyumlar sağlamasında gerekli olan tercihleri, yorumları, planları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve hünerleri kazanması ve bu tercih ve kararları yürütmesi için ferde yapılan sistemli ve profesyonel yardımdır” (Tan, 1975).” Rehberlik bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanıması ve doğru kararlar vererek özünün gerçekleştirebilmesi için yapılan sistemli ve profesyonel bir yardım sürecidir (Kuzgun, 2002).” Rehberlik kendini, çevresindeki olanakları tanıması, gizilgüçlerini geliştirmesi, sorunlarını çözebilmesi ve kendini gerçekleştirmesi için kişiye bu işi meslek edinmiş olan uzmanlarca yapılan düzenli bir yardım sürecidir” (Bakırcıoğlu, 1988). Binbaşoğlu'nun, (1989), tanımına göre ise rehberlik; bireyin bir bütün olarak gelişmesine yardım işidir.

Rehberlik ile ilgili yapılan bütün bu tanımlarda dikkat çeken bazı ortak noktalar vardır:

- 1- Bireyin çevresine uyum sağlaması
- 2- Bireyin kendini ve gizil güçlerini tanıyıp geliştirmesi
- 3- Çevresinde kendine açık olan fırsatları öğrenip değerlendirebilmesi.
- 4- Bireyin kendini gerçekleştirebilmesi
- 5- Rehberliğin sistemli ve profesyonel bir yardım süreci olması

Bireyin içinde bulunduğu çevreyle uyum içerisinde yaşayabilmesi, çevrenin tasvip edeceği davranış örüntüleri geliştirmesine bağlıdır. Özellikle bireyin örgün eğitim kurumlarında bulunduğu dönemler (3-22 yaş) bu sürecin kritik evrelerdir. Çünkü birey bu dönemlerde artık ailesinin dışında başka kişilerle ortak yaşam alanını paylaşmakta ve sürekli olarak çevresini sorgulamaktadır. Bireyin bu aşamalarda farklı bireysel özellikler geliştirdiği, fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişim dönemlerini farklı şekillerde geçirdikleri unutulmamalıdır. Zira her bireyin kendine özgü, biricik özellikleri, ilgileri,

gizil güçleri, yetenekleri, problemleri ve ihtiyaçları vardır. Biyo-kültürel ve sosyal bir varlık olan birey, bu özelliklerinin ayırıcına varıp, bu özellikleri kabullenirken, var olan yetenek ve kapasitelerini geliştirirken, problemlerini doğru kararlar verip çözerken, çevrede bulunan fırsatları öğrenip değerlendirirken, çevresiyle sağlıklı ilişki kurarak uyum sağlamaya çalışırken, bir yol gösterene yani rehber ihtiyacı duyar. İşte; psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri bu kapsamda bireye sistematik ve profesyonel bir destek sunar.

Tanımını yapmamız gereken diğer bir kavram da psikolojik danışmadır. Psikolojik danışma kavramı ve rehberlik kavramı farklı anlamlar ifade etmesine rağmen literatürde genelde birlikte kullanılmaktadır. Zira “psikolojik danışma, bir problemi çözmek amacı ile danışman ile danışan kişi arasında yapılan karşılıklı görüşmedir” (Şirin, 2004). Psikolojik danışma rehberlik hizmetlerinin sadece bir bölümünü oluşturur. Ancak bu çalışmada da rehberlik ve psikolojik danışma kavramları birlikte kullanılacaktır.

Rehberliğin odak noktasını insan oluşturduğu için insanla ilgili bütün bilimler rehberliğe katkı sağlayabilir. Özellikle insanın algı, zeka, davranış ve duygularını inceleyen psikoloji, insanın içinde bulunduğu toplum yapısını inceleyen sosyoloji, grup yapılarını inceleyen sosyal psikoloji, kültürel yapıları inceleyen antropoloji, üretim ve tüketim ilişkilerini inceleyen ekonomi ve eğitim sistemlerindeki gelişmeleri irdeleyen eğitim bilimi rehberliğe doğrudan katkı yapan bilimlerdir.

2.2. Okullarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Ortaya Çıkış Nedenleri ve Gelişimi

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ortaya çıkmasına ve gelişmesine neden olan etmenleri şöyle sıralayabiliriz:

1. “Meslek Seçiminin Zorlaşması
2. Bireysel Farkların Eğitimde Dikkate Alınması Zorunluluğu
3. İlerlemeci Eğitim Anlayışının Benimsenmesi
4. Demokratik Topumlarda Bireylere Tanınan Seçme Özgürlüğü
5. Demokratik Yaşamın Karar Verme Gücüne Sahip Bireyler Gerektirmesi
6. Eğitimde Bireyin Duygusal Yönüne Verilen Önemin Giderek Artması

7. Psikometrideki Gelişmeler

8. Akıl Sağlığına Verilen Önemin Artması” (Kuzgun, 2002).

1. Meslek Seçiminin Zorlaşması: Sanayi devrimiyle başlayan ve hızla gelişen endüstrileşme olgusu ve teknolojik gelişmeler iş alanlarının ayrılaşması, uzmanlaşma, karmaşık iş süreçleri gibi faktörleri doğurmuştur. Bu faktörler ise birçok yeni iş ve mesleklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. İş ve mesleklerde ortaya çıkan bu ayrılaşma, asli görevlerinden biri bireyleri ilgi, istek ve yeteneklerine göre uygun mesleklere yönlendirmek olan psikolojik danışma ve rehberliğin ortaya çıkmasına ve önem kazanmasına neden olmuştur. Mesleki rehberlikle ilgili bu gelişmelerin sanayileşmeyi en hızlı yaşayan Amerika'da ortaya çıkması ise tesadüf değildir.

“Mesleki rehberliğe ağırlık veren ilk rehberlik uygulamaları ve bu uygulamaların örgütlenmesi 1900'lerde Boston okullarında başlatılmıştır. Frank Parsons, 1908'de rehberlikle ilgili çalışmaları bir bütünlüğe kavuşturmak için “Boston Meslek Bürosu”nu kurmuştur ” (Kepçeoğlu, 1992).

2. Bireysel Farkların Eğitimde Dikkate Alınması Zorunluluğu: Gelişen ve değişen eğitim programları her öğrencinin birbirinden farklı ilgi ve yetenekleri olduğunu, psikolojik, zihinsel ve bedensel yönden farklı gelişim evreleri geçirdiğini kabul etmiştir. Öğrencilerin farklı özelliklerini dikkate alarak her öğrenciye farklı ve gelişimine uygun eğitim uygulamaları sunmak için öğrenciyi psikolojik, zihinsel, bedensel ve duygusal yönlerden iyi tanımak gerekir. Bu anlamda eğitim sistemine yardımcı olmak için psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ortaya çıkmış ve önem kazanmıştır.

“Bu tarihlerde Chicago Üniversitesi rektörü William R. Harper da, ”öğrencinin Bilimsel İncelemesi” konulu açılış konuşmasında (1899) öğrenciyi tanıyarak bireysel eğitim yapmanın gereği üzerinde durmuştur” (Tan, 1992).

3. İlerlemeci Eğitim Anlayışının Benimsenmesi: İlerici eğitim anlayışı kaliteli ve iyi bir eğitimin, öğrenci kişilik hizmetleri ve müfredatın uyumlu bir şekilde yürütülmesiyle gerçekleşeceği ilkesini benimser.

“1952 yılında ülke içinde etkinlik gösteren türlü rehberlik derneklerinin ortak çalışmaları ile örgütlenmede bütünlük sağlanmış; tüm kişilik ve rehberlik hizmetlerini bünyesinde toplayan” Amerikan Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Derneği” (American Personnel and Guidance Association) kurulmuştur.” (Kepçeoğlu, 1992).

4. Demokratik Toplumlarda Bireylere Tanınan Seçme Özgürlüğü: Demokrasinin tarihsel süreç içinde toplumun her kurumunda giderek artan biçimde önem kazanması okullarımızda Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin ortaya çıkmasına ve gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Zira psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, bireye hem kendisini hem çevresini tanıtarak seçenek ve seçme özgürlüğü sunar.

5. Demokratik Yaşamın Karar Verme Gücüne Sahip Bireyler Gerektirmesi: Demokratik toplumun gerektirdiği ”karar veren birey” Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin amaçlarından ve görevlerinden biridir.

6. Eğitimde Bireyin Duygusal Yönüne Verilen Önemin Giderek Artması: Geleneksel eğitim anlayışının aksine, modern eğitim anlayışına göre; eğitim programlarının uygulanabilirliği, duygusal yönden dengeli bireylerin varlığıyla olanaklıdır. Bireylerin dengeli duygusal durumlarının oluşmasına yardım ve destek sağlayan ise rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleridir.

“William Healy, Chicago'da suçlu çocukların sistematik psikiyatrik muayeneden geçmelerini sağlamak için Psikopatik Gençlik Enstitüsü'nü kurdurmak için uğraşmaktadır. Bir yıl sonra bu enstitü kurulmuş (1909) ve ilk çocuk rehberlik kliniği olmuştur ” (Tan, 1992).

7. Psikometrideki Gelişmeler: Psikometri, bireyin zeka, kişilik, duygusal vb. yönlerden ölçmek ve değerlendirmek için objektif ölçme, değerlendirme araçları geliştirmeyi kendisine konu edilen psikolojinin bir alt dalıdır.

“1905'de zekayı ölçmek için Biret-Simon testi ile başlayan objektif ölçme hareketi, süratli yansımalar yapmış, birçok ölçme gayretlerine yol açmıştır” (Tan, 1992).

8. Akıl Sağlığına Verilen Önemin Artması: Sanayileşmenin getirdiği hızlı kentleşme olgusu ve dünya savaşları ekonomik buhranlar vs. bireyin hem kendisine hem çevresine yabancılaşmasını duygusal ve psikolojik yönden birçok problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu problemleri çözebilmek için rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri doğmuş ve gelişmiştir.

“Okullarda, kişinin ruhsal problemleri ile uğraşacak danışma programlarının başlatılmasına önem verilmiş; çevre ruh sağlığı merkezleri açılmış;kişinin ve toplumun ruh sağlığı ile ilgili dernekler kurulmuştur” (Tan, 1992).

Toplum, siyaset, din, ekonomi, hukuk, eğitim, boş zamanlar gibi altı tane kurumdan oluşur. Eğitim de toplumsal bir kurumdur ve diğer kurumlarla arasında birebir ve yakın bir ilişki vardır. Bu anlamda eğitim diğer kurumlardan bağımsız düşünülemez. Her toplumsal kurumun bir işlevi olduğu ve eğitim toplumsal kurumunun işlevlerin gerçekleştiği yerin okul olduğu düşünülürse, okuldaki herhangi bir değişiklik toplumsal kurumlardan ve faktörlerden izole edilemez. Devletler toplumlarındaki gereksinim ve koşullar çerçevesinde eğitim sistemini düzenler. Bu bağlamda psikolojik danışma ve rehberlik hareketinin Amerikan toplumunda ortaya çıkmasını Amerikan toplum yapısından bağımsız düşünemeyiz.

“Psikolojik danışma, kişinin gelişme ve problemlerini çözümlenebilme konularında sistematik yardım gayretleri olarak Amerikan toplumunda doğup gelişmiş bir harekettir.” Amerika’da bir okula ilk defa danışman ataması 1898 yılında olmuştur. Jesse. B. Davis Detroit şehrinde bir kilisede danışman olarak çalışmaya başlamıştır ” (Tan, 1992).

“Okul psikolojik danışmanlığı mesleği, Amerikan okullarında 20. yy başlarında Endüstri Devrimi sonucunda oluşan rehberlik hareketi olarak başlamıştır. Bu dönemin olumsuz sayılabilecek önemli sonuçları, kenar mahallelerin oluşması, etnik gettolar ve çalışanların yeterince karşılığını alamamalarından kaynaklanan istismar edilmeler olmuştur. Endüstriyel değişimin bu olumsuz gelişmesine tepki olarak da “Mesleki Rehberlik” doğmuştur ” (Ültanır, 2000).

Sonuç olarak; rehberlik hareketinin Amerika'da doğması ile Amerikan toplum yapısı arasında birebir ve doğrudan bir ilişki vardır. Ayrıca bu hareket devletin finansal ve hukuksal desteği ile kendisine gelişme fırsatı bulmuştur.

Rehberlik hareketinin Avrupa ülkelerindeki doğuşuyla ilgili sayılabilecek bazı gelişmeler ise şunlardır:

“1910 yılında Fransa'da Lahy, 1912 yılında İtalya'da Gemelli Meslek Büroları kurulmuştur. Belçika'da 1912, İngiltere'de 1915 yılında kurulan meslek büroları, bir yerleştirme işi yapmakla birlikte, okullarla işbirliği yapma gereğini duyuyorlardı” (Altıntaş, 2003).

Avrupa ülkelerindeki rehberlik hareketi de tıpkı Amerika'da olduğu gibi sanayileşme ekseninde “Mesleki Rehberlik” olarak doğmuştur.

Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri kuramsal anlamda başlangıcından günümüze kadar önemli değişiklikler geçirmiştir.” 1900-1920 yılları arasında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenen işlev, meslek seçme ve işe yerleştirme iken, 1930-1950 yılları arasında okula uyum ve eğitsel başarı önem kazanmıştır. 1960'lı yılların sonuna doğru ise gelişim için psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri kavramı ortaya çıkmıştır” (Terzi, 2005). Rehberlik ve psikolojik danışmada dört temel yaklaşımdan söz edebiliriz:

1. “Kriz Yönelimli PDR Yaklaşımı
2. İyileştirici-çare bulucu PDR Yaklaşımı
3. Önleyici PDR Yaklaşımı
4. Gelişimsel PDR Yaklaşımı” (Kaya ve Çivitçi, 2003).

Günümüzde en yaygın ve en çok kabul gören yaklaşım gelişimsel rehberlik yaklaşımıdır. Gelişimsel rehberlik yaklaşımı diğer üç yaklaşımı da kapsar. Gelişimsel yaklaşım, öğrenciye herhangi bir problem çıktığında müdahale etmeyi benimseyen geleneksel yaklaşımlara tepki olarak doğmuş ve gelişmiş bir anlayıştır. Geleneksel yaklaşımlar; Öğrenciyi uygun mesleğe yönlendirmeye, ders başarısını artırmaya, bir

problem çıktığında müdahale etmeye ağırlık verirken, gelişimsel yaklaşım, öğrencinin sürekli bir gelişim içinde olduğunu kabul ederek bu gelişim evrelerini sağlıklı ve sorunsuz geçirebilmeleri için, öğrenciye sürekli olarak-sadece problem ortaya çıktığında değil-rehberlik hizmeti sunma fikrini benimser. Dolayısıyla; gelişimsel rehberlik anlayışında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin bir plan dahilinde sistemli ve düzenli bir şekilde yürütülmesi büyük önem taşır. Bu hizmetlerin düzenli, planlı, sistemli yürütülmesi ise önceden planlanmış bir program dahilinde gerçekleştirilmesini gerektirir.

Yeşilyaprak, (2006), geleneksel yaklaşımlarla, gelişimsel yaklaşımlar arasındaki farkları şöyle belirtmektedir:

Çizelge 2.1. Geleneksel Yaklaşım ve Gelişimsel Rehberlik Arasındaki Farklar

GELENEKSEL YAKLAŞIM	GELİŞİMSEL YAKLAŞIM
Kriz odaklı yardım hizmeti	Gelişmeyi sağlayıcı ve kolaylaştırıcı yardım hizmeti
Bilgi verme ve yöneltme ekseninde odaklanma	Tüm gelişim alanlarına yönelik yeterlilik kazandırma
Uzman odaklı	Öğretmen odaklı
Tepkisel	Yaratıcı ve esnek
Görev yönelimli	Hedef yönelimli
Zaman Çizelgesi ile sınırlı	Program bütünlüğü içinde
Öğretimden ayrıştırılmış	Öğretimle kaynaştırılmış
Genel ve yapılanmamış hedefler	Ölçülebilir hedef davranışlar
Var olanı korur ve sürdürür	Var olanı değerlendirir ve geliştirir
Bağımsız uygulamalar	Sürekli aşamalı, ardışık uygulamalar
Profesyonel müdahale	Profesyonel hizmet

2.3. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Türkiye'de Doğup Gelişmesi

1950'de Marshall yardımlarıyla gelişen Türk-Amerikan dostluk ilişkileri, bu ilişkiler çerçevesinde Amerika'ya uzman gönderilmesi ve Amerika'dan eğitim uzmanlarının Türkiye'ye getirilmesi psikolojik danışma rehberlik hizmetlerinin Türkiye'ye girişinin dönüm noktası olmuştur. Diğer bir ifadeyle; psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri,

Türkiye'de toplumun ihtiyaçlarından doğup gelişmemiş aksine dış etkenler sayesinde Türkiye'ye girmiştir.

“1951-1952 ders yılında Missouri Üniversitesinden Türkiye'ye getirilmiş olan Profesör Ruffin Türk orta öğrenimini inceleyen raporunda, eğitim sistemimizin eksik yönleri arasında belli bir eğitim felsefesi ve amaçlarının gereğine işaret etmiş;bu felsefe ve amaçlara göre ülkenin bölgesel ve mahalli özellik ve ihtiyaçlarını dikkate alarak hazırlanacak müfredat programlarından bahsederken “öğrencilerdeki bireysel farklılıklara önem verilmesi” üzerinde durmuştur. Danışma alanında uzman olan Mills ve Beals çalışmalarını Türk eğitim sisteminde rehberlik ve psikolojik yardım hizmetlerinin lüzumu ve kurulması konusunu yoğunlaştırmışlardır. Lester Beals (1955) okullarda rehberlik ve danışma hizmetleri konusunda bir rapor hazırlamış ve bu hizmetleri başlatmak üzere 6 ili pilot il olarak seçmiştir” (Tan, 1992).

“Rehberliğe dikkati çeken bu dönemdeki yoğun çalışmalar Milli Eğitim Bakanlığı'nda da etkilerini göstermiş;1953 yılında Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak “Test ve Araştırma Bürosu” kurulmuştur” (Kepçeoğlu, 1992).

Test ve araştırma bürosu psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin gelişmesi bakımından Milli Eğitim Bakanlığının ilk ciddi örgütsel çabasıdır.

Ayrıca 8. Milli Eğitim Şurası kararları sonrasında “Orta Dereceli Okullarda Rehberlik Servislerinin Kuruluşu ve Görevleri” konulu bir genelge yayımlanmıştır.

“1970-1981 yıllarında okullarda psikolojik danışma ve rehberlik servisleri örgütlenmesi gerçekleşmiştir. 1953 yılında “Rehberlik ve Rehberlik Teknikleri” dersinin Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji ve Özel Eğitim Bölümlerinin öğretim programlarına katılması, 1955 yılında Ankara Demirlibahçe İlkokulunda “Psikolojik Servis Merkezi” adıyla ilk rehberlik araştırma merkezinin açılması, 1983 yılında okul rehberlik hizmetlerinin merkez birimi olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kurulması, 1989 yılında Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinin kurulması Türkiye'de Psikolojik Danışma Rehberliği'nin gelişmesine katkıda bulunan girişimlerdir” (Külahoğlu, 2004).

2.4. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Amaçları

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliğinin 6. maddesinde ise rehberliğin amacı şöyle belirtilmektedir:

“Türk eğitim sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve gizil güçlerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine yöneliktir” (MEB, 2001).

Başaran, (2000), rehberliğin amaçlarını 4 grupta toplamaktadır:

1. “Öğrencinin kendi kendisini tanımasına yardım
2. Öğrencinin sorun çözmeyi öğrenmesine yardım
3. Öğrencinin çevresine uyumuna yardım
4. Öğrenciye kendini geliştirme tutumunu kazanmasına yardım”

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin birçok amacı olmasına rağmen bir cümleyle özetleyecek olursak; rehberliğin amacı bireyin mutlu olmasıdır. Erkan, (2002), öğrencinin mutlu olabilmesi ve kendini gerçekleştirmesi için sahip olması gereken nitelikleri şöyle sıralamaktadır:

- 1- “Verimli çalışma ve sınav becerileri
- 2- Zamanı iyi kullanabilme
- 3- Etkili karar verme, problem çözme ve plan yapma becerileri
- 4- Kendini tanıma ve kabul
- 5- Etkili iletişim becerileri
- 6- Meslekleri tanıma
- 7- Kendi yetenek, ilgi ve kişilik özellikleri ile öğrenme konuları ve meslekler arasında bağ kurabilme
- 8- Öğrenme ve çalışmaya yönelik olumlu tutumlar
- 9- Toplum hayatına uyum sağlayabilme ve katkıda bulunma için gerekli sorumluluk, başkalarına saygı ve yardımlaşma gibi değerler”

Bireyin mutlu olabilmesi ise, “kendini gerçekleştirmesine” bağlıdır. Bireyin kendini gerçekleştirmesi için ona yapılan her türlü profesyonel destek rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamına girer.

Bilindiği üzere; kendini gerçekleştirme kavramı Maslow tarafından geliştirilmiş bir kavramdır. Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramında insanın; fizyolojik, güvenlik, ait olma sevgi, saygı, kendini gerçekleştirme gibi ihtiyaçları olduğunu ve kendini gerçekleştirme ihtiyacının; bireyin tüm güçlerini, olanaklarını tam olarak kullanmasını içerdiğini belirtmiştir.” Maslow'a göre, fizyolojik, güvenlik, sevmeye sevilme, bir gruba ait olma, statü kazanma gibi temel ihtiyaçları karşılanan insan sonunda kendisi olabilecektir, yani kendini gerçekleştirebilecektir. Kendini gerçekleştiren insan potansiyel güçlerini optimum düzeyde geliştirmiş insandır” (Özden, 2000).

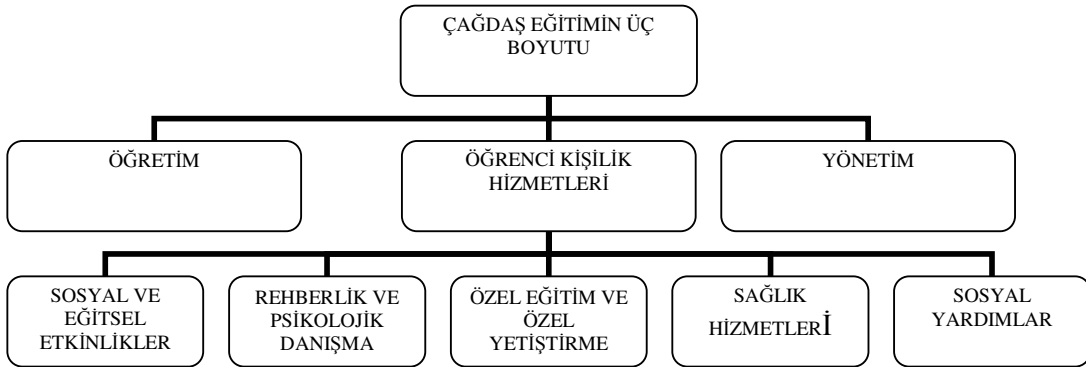
Kendini gerçekleştirme sürecinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri şu soruları kendisine sorması ve yanıtlarını bulabilmesi için öğrenciye yardımcı olur:

1. Ben kimim?
 2. Özelliklerim neler?
 3. Kuvvetli zayıf yönlerim?
 4. Yeteneklerim?
 5. İlgi ve eğilimlerim?
 6. İhtiyaçlarım ve problemlerim neler?
 7. Çevredeki eğitim ve iş olanakları neler?
 8. Ailenin sınırlılıkları? Toplumun gerçekleri? Bana sağlanan fırsatlar neler?
 9. Bulduğum çevrede sahip olduğum yetenekleri nasıl gerçekleştirebilirim?
 10. Çevrenin bana sunduğu fırsatları en iyi nasıl değerlendirebilirim?
 11. Sorunlarımı nasıl çözebilirim? ve bulduğum ortama nasıl uyum sağlayabilirim?
- (Yeşilyaprak, 2006).

Bütün bu soruların yanıtını bulan öğrenci “kendini gerçekleştirebilecek” ve böylece psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri temel amacına ulaşabilecektir.

2.5. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Önemi

Son yıllarda eğitim bilimleri alanında eğitim sistemleri üzerine yapılan çalışmalar okullarda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin önemini vurgulamaktadır. Geleneksel eğitim anlayışı iki boyutludur ve sadece öğretim ile yönetim hizmetlerinden oluşmaktadır. Öğretim hizmetlerinin amacı öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlarken; yönetim hizmetlerinin amacı, eğitim-öğretim ortamını düzenlemek ve yönetmektir. Oysa gelişen ve değişen eğitim sistemleri yeni birimlerin ortaya çıkmasını gerektirmektedir. Çağdaş eğitim sistemiyle birlikte okullarda öğretim, yönetim hizmetlerinin yanında öğrencinin kendini gerçekleştirme ihtiyacını karşılayacak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ortaya çıkmıştır. Zira çağdaş eğitim sistemi öğrenciyi bir bütün olarak alır. Öğrenci ne yalnızca eğitim-öğretim alanına tekabül eden bilişsel, duyuşsal-motor yönüyle ne de kişilik hizmetleri alanına tekabül eden psikolojik, sosyal yönüyle ele alınabilir. Öğrenci tüm gelişim alanlarıyla bir bütündür. Sosyal ve eğitsel etkinlikler, sosyal yardımlar, özel eğitim ve özel yetiştirme, sağlık hizmetleri, rehberlik ve psikolojik danışma gibi etkinlikler öğrencinin yeteneklerini, gizil güçlerini maksimum düzeyde geliştirmesi için öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında öğrenciye sunulan yardım ve hizmetleri ifade etmektedir. Bu da bize rehberlik ve psikolojik danışmanın çağdaş eğitimde ne kadar önemli birimler olduklarını göstermektedir.” Çağdaş anlayışa göre, rehberlik, modern eğitim ve öğretim faaliyetlerinin önemli bir tamamlayıcısı ve yardımcısı sayılmaktadır” (Yılmaz ve Üre, 2004). Aşağıdaki çizelgede çağdaş eğitimin üç boyutu gösterilmektedir:

Şekil 2.1. Çağdaş eğitimin üç boyutu (Girgin, 2005)

Eğitimde yaşanan bu değişim ve gelişimleri ayrıntılı bir şekilde incelemek psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin eğitim ve oğretim için ne denli önemli olduğunu gözler önüne serecektir.

2.5.1. Eğitimde paradigmatik dnşim süreçleri ve bu süreçte psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin giderek artan nemi

Son yıllarda uluslararası ve toplumsal düzenlerin bir takım paradigmatik dnşimlerle karşı karşıya kaldığını görmekteyiz. Bu paradigmatik dnşim daha öncede değindiğimiz gibi küreselleşme, post-modernizm, post endüstriyel toplum, dijital toplum, bilgi toplumu vb kavramlarla açıklanmaktadır. Bu değişimlere paralel olarak eğitim, sağlık, adalet vb. kurumlarda da bir takım paradigmatik değişimler yaşanmaktadır. Bu değişimleri anlayabilmek için toplum yapısında yaşanan değişimleri incelememiz gerekir. Artık sanayi toplumunun yerini bilgi toplumu, modern toplumun yerini postmodern toplum almıştır. Acaba bilgi toplumu /post-modern toplum neyi ifade etmektedir?

“Bilgi toplumu ilk kez Porat tarafından aımlandırılmış bir dşuncedir. Bu dşuncenin gerisinde yatan, bilginin toplumun itici gücü haline gelmesidir. Bilgisayar ve ona dayalı olarak bilişim teknolojilerindeki gelişmeler mikrobiyolojiden genetik bilimine ve uzay çalışmalarına kadar geniş alanda büyük gelişmeler kaydedilmiştir. Bundan dolayı nasıl ki sanayi toplumuna geçişin motoru olma işlevini buharlı makineler üstlenmiş ise; bilgi toplumuna geçişi de bilişim teknolojisinin temelindeki bilgisayarlar gerçekleştirmiştir ” (zden, 2003).

Klasik ekonomi anlayışında yer alan tabiat, emek, sermaye, teşebbüs gibi üretim unsurlarının yerini yeni toplumda bilgi almıştır. Dolayısıyla kol gücüne dayalı üretim, yerini, beyin gücüne dayalı üretim anlayışına bırakmıştır. Ayrıca sermaye gücünü bilgiye bırakmıştır. Küreselleşme ile birlikte telaffuz edilen bilgi toplumunda, uluslararası rekabette bilgi, bilgi teknolojilerinin üretimi ve kullanımı şirketlere üstünlük sağlamakta ve şirketler öğrenen örgütlere dönüşmektedir.

Şimdi bu dönüşümün eğitime yansımalarına göz atalım. Sanayi toplumunun eğitim anlayışı “fabrika modeli” olarak temsil edilebilir.

“Eğitime uyarlamaya çalıştığımız fabrika anlayışı, okulu oluşturan üyelerin (öğrenci-öğretmen-yönetici) rollerini de etkilemiştir. Bu anlayış sınıf içerisinde öğretmenleri ustabaşı, öğrenciyi ise işçi olarak görmemize yol açmıştır. Öğrenci edilgen, dinleyen, izin verildikçe konuşan, sürekli kontrol altında tutulan ve davranış kazanımı açısından değil, ezber gücüyle ölçülen birer öğrenen varlık haline gelmiştir. Öğretmen ise sınıf denilen belirlenmiş ortamlarda belli bir süre içerisinde ve kendilerine verilen program çerçevesinde bilgi aktaran, ezber tabletlerini hazırlayan ve onları ölçen (yani öğrencilere verdiğinin ne kadarını geriye aldığını) belli standartların dışına çıkamayan ve sürekli denetim mekanizmasının kontrolündeki öğretmen kimliğindedir ” (Arslan ve Eraslan, 2003).

Geleneksel eğitim anlayışı olarak adlandırabileceğimiz bu sistemde öğrencinin ulus, vatan, okuma yazma, dört işlem vb. konularda tablet bilgileri ezberlemesi yeterli iken bilgi toplumunun öğrencisi analiz, sentez, değerlendirme yeteneklerine sahip, bilişim teknolojilerini kullanabilen, yeni düşüncelere açık, eleştirebilen, sorgulayabilen, öğrenmeyi öğrenebilmiş birey olmak zorundadır.

Hesapçioğlu, (2001), Sanayi toplumu eğitim paradigması ve bilgi toplumu eğitim paradigması arasındaki farkları aşağıdaki çizelgede özetlemiştir:

Çizelge 2.2. Sanayi Toplumu Eğitim Paradigması ve Bilgi Toplumu Eğitim Paradigması Arasındaki Farklar (Arslan ve Eraslan, 2003, s. 93’den Alıntı)

SANAYİ TOPLUMU EĞİTİM PARADİGMASI	BİLGİ TOPLUMU EĞİTİM PARADİGMASI
Sınıflarda yapılan ders	Bireysel araştırma
Pasif çözümlenme	Çıraklık
Yalnız çalışma	Ekiple öğrenme
Her şeyi bilen öğretmen	Rehber olan öğretmen
Değişmeyen içerik	Hızla değişen esnek içerik
Homojenlik	Çeşitlilik

Bütün bunların bize gösterdiği şudur ki; bilgi toplumunda eğitim-öğretim sürecinin merkezinde “öğrenci” olacaktır. Bilgi toplumunun gereklerine cevap verebilecek bir eğitim sistemi öğrenciyi bütün özellikleriyle tanıyıp, bireysel farklılıkları dikkate alıp bireysel ilgi ve ihtiyaçları karşılayabilecek, bireyin gizil güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkarıp işleyebilecek bir eğitim-öğretim ortamı düzenlenmelidir. Çünkü yeni eğitim paradigması “müfredat bağımlı” değil “ öğrenci bağımlı”dır ve bu süreçte eğitim sisteminin en önemli birimi öğrencinin fiziksel, sosyal, mesleki, psikolojik özelliklerini tanıyıp geliştirmeyi kendine amaç edinmiş olan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri birimi olacaktır.

2.6. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin İlkeleri

Milli Eğitim Bakanlığı Nisan 2001 yılında yürürlüğe koyduğu Milli Eğitim Bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliğinde okullarda rehberlik hizmetleri yürütülürken uyulması gereken ilkeleri belirlemiştir:

“Madde 5- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki ilkeler esas alınır:

- a) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, eğitim kurumlarının eğitim-öğretim etkinlikleri bütünlüğü içinde yer alır.
- b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri tüm öğrencilere açık bir hizmettir.
- c) Her öğrenci eğitim sürecinde kendisine sunulan seçenekler arasında seçme özgürlüğüne sahiptir.
- d) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde insana saygı esastır.
- e) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin bireysel boyutunda gizlilik esastır.
- f) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri öğrenci, veli, uzman, öğretmen ve yönetici gibi ilgililerin işbirliği içinde yürütülür.
- g) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde bireysel farklılıklara saygı esastır.
- h) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde hem bireye hem de topluma karşı sorumluluk söz konusudur.
- i) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde bilimsellik esastır ” (MEB, 2001).

Bundan da anlaşılacağı üzere Psikolojik Danışma Rehberliği' nin ;

- 1- Bütünlük
- 2- Seçme özgürlüğü
- 3- Bilimsellik
- 4- İnsana saygı
- 5- Gizlilik
- 6- İşbirliği
- 7- Bireysel farklılıklara saygı
- 8- Topluma ve bireye karşı sorumluluk
- 9- Herkesin yararlanma hakkı gibi ilkeleri vardır.

Bu bölümde bu ilkeleri tek tek ele alarak açıklamaya çalışacağız:

1- Bütünlük: Öğrencilerin eğitim-öğretim etkinliklerinde kapasitelerini tam olarak kullanabilmeleri, dolayısıyla eğitim-öğretimin amaçlarını gerçekleştirmesi ancak rehberlik hizmetlerinin sayesinde olur. Zira öğrencinin sadece bilişsel değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal yönleri de vardır ve öğrenci bütün yönleriyle gelişim göstermelidir ki eğitim-öğretim başarıya ulaşabilsin. Bu anlamda eğitim-öğretim ile rehberlik hizmetleri birbirine muhtaçtır, birbirinden ayrı düşünülemez ama aynı şeyler değillerdir. Psikolojik danışma ve rehberlik eğitim öğretim hizmetlerinin tamamlayıcısı ve yardımcısıdır.

2. Seçme Özgürlüğü: Rehberlik hizmetleri öğrencinin yaşamı boyunca önündeki seçeneklerin farkında olup, kendisi için en doğru kararı verme tutumunu ve yeteneğini geliştirmeye yönelik olmalıdır. Ayrıca hiç kimse rehberlik hizmetlerinden yararlanmaya zorlanamaz.

3. Bilimsellik: Rehberlik hizmetleri gerekli bilgi, beceri ve donanıma sahip, bilimin sunduğu bütün imkanlardan yararlanan uzman kişilerce verilmelidir. Çünkü rehberlik profesyonel bir hizmettir ve insan hayatı değerlidir.

4. İnsana Saygı: Öğrenciyi saygıya değer bir varlık olarak görüp, din, dil, ırk, cinsiyet ayrımı yapmaksızın onun bütün ilgi, ihtiyaç ve isteklerini dikkate almak ve dinlemek rehberlik hizmetleri yürütülürken uyulması gereken en temel ilkelerden biridir.

5. Gizlilik: Rehberlik hizmetleri sürecinde öğrenciye ait hiçbir bilgi onun izni olmaksızın başkasıyla paylaşılamaz.

6. İşbirliği: Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri sürecinde öğrencinin etkileşimde olduğu bütün kişilerle (danışman, öğretmen, yönetici, anne-baba, çevre) işbirliği ve takım çalışması yapmak, ortak bir rehberlik anlayışını bütün birimlerle hayata geçirmek “nihai amaca” ulaşmada olmazsa olmaz koşulların başında yer alır. İlköğretim son sınıf öğrencilerine meslekleri tanıtmak amacıyla çevredeki mesleki kuruluşlarla işbirliği yapmak, öğrencinin ailevi problemleri varsa ailesiyle, sınıf içerisinde sorunları varsa sınıf öğretmeniyle görüşmek psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin işbirliği içinde yürütülmesi ilkesine uygun faaliyetlerdir.

Bu takım çalışmasını organize edilmesi ve ortak bir rehberlik anlayışının oluşmasında danışman etkin bir rol oynar. Ortak bir rehberlik anlayışının oluşmasında danışmanın rehberlik hizmetleri konusunda sahip olduğu bilgi, beceri ve donanımı diğer kişilere aktarması gerekir.

7. Bireysel Farklılıklara Saygı: Her öğrenci kendine özgü duygu, düşünce, inanış ve tutumlara sahiptir. Rehberlik hizmetleri yürütülürken öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almak şarttır.

8. Topluma ve Bireye Karşı Sorumluluk: Rehberlik hizmetleri yürütülürken toplumun ve bireyin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı hem bireye hem de topluma karşı sorumluluklarımızın olduğu unutulmamalıdır.

9. Herkesin Yararlanma Hakkı: “Psikolojik danışma, çeşitli nedenlerle uyum sıkıntısı çeken, kendini yalnız hisseden, başarısız ve değersiz gören kimselere sorunlarının kaynağını ve çözüm yollarını görmede yardımcı olur. Ancak bu hizmetten kendini tanımak ve anlamak isteyen herkes yararlanabilir ” (Şan, 2004). Psikolojik danışma ve rehberlik

hizmetlerinde zorlama olmayacağı gibi rehberlik hizmetlerinden yararlanmak isteyenlerin geri çevrilmesi de söz konusu değildir. Rehberlik hizmetlerinde “gönüllülük” esastır. Öğrenciler sadece rehberlik hizmetlerinden yararlanmaya teşvik edilmelidir. Rehberlik hizmetleri bir seçenek olarak öğrenciye sunulmalıdır.

Bu ilkelerin okul ve çevredeki bütün birimler tarafından bilinip uygulama geçirilmesinin en büyük faydası ortak bir rehberlik anlayışının oluşmasını sağlamasıdır. Rehberlik hizmetlerinin başarılı olması için bütün birimler bu ilkeleri bilmeli ve hayata geçirmelidir.

2.7. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Türleri

Rehberlik ile ilgili literatüre bakıldığında rehberliğin 5 ana alanda sınıflandırıldığını görürüz: (Ilgar, 2003)

Hizmet alanlarına göre Rehberlik

- 1- Eğitim Alanında Rehberlik
- 2- Sağlık Alanında Rehberlik
- 3- Sosyal Yardım Alanında Rehberlik
- 4- Endüstri Alanında Rehberlik

Temel işlevlerine göre Rehberlik

- 1- Uyum sağlayıcılık
- 2- Yöneltiliklik
- 3- Ayarlayıcılık
- 4- Geliştiricilik
- 5- Önleyicilik
- 6- Tamamlayıcılık

Öğretim basamaklarına göre Rehberlik

- 1- Okulöncesi eğitimde Rehberlik

- 2- İlköğretimde Rehberlik
- 3- Ortaöğretimde Rehberlik
- 4- Yükseköğretimde Rehberlik

Problem alanlarına göre Rehberlik

- 1- Eğitsel rehberlik
- 2- Mesleki rehberlik
- 3- Kişisel rehberlik

Birey sayısına göre Rehberlik

- 1- Bireysel Rehberlik
- 2- Grup Rehberliği
- 3- Bireysel Dayanışma
- 4- Grupla Dayanışma

2.7.1. Hizmet alanlarına göre rehberlik

Eğitim Alanında Rehberlik: “Bireylere kendini ve başkalarını anlama, yeteneklerini kullanma, fırsatları değerlendirme, insan ilişkilerinde karşılaştığı sorunlara çözüm bulma, yaşamını ve geleceğini planlama sorumluluğu üstlenme gibi yeterlikleri, eğitim öğretim kurumlarında sadece akademik faaliyetlerin bir ürünü olarak ortaya çıkmasını beklemeden, günümüz sosyal ve ekonomik gereklerine uygun bir anlayışla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini desteklemek gerekmektedir ” (MEB, 2004).

Mili Eğitim Bakanlığının 65 nolu genelgesinde de belirtildiği gibi; Okullarda öğrencilere yapılan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri eğitim alanında rehberlik hizmetleri kapsamına girmektedir.

Sağlık Alanında Rehberlik: Sağlık evi, ana-çocuk sağlığı merkezi, psikiyatri bölümleri sağlık alanında rehberlik çalışmalarının yürütüldüğü birimlerdir. Eğer psikolojik danışma

ve rehberlik hizmetleri sağlık ocaklarında, tıp fakültelerinin psikiyatri bölümlerinde yapılıyorsa sağlık alanında rehberlik hizmetleri kapsamındadır.

Sosyal Yardım Alanında Rehberlik: Huzurevleri yaşlılara, çocuk esirgeme kurumu çocuklara, Kızılay ise doğal afetlerin zor durumda bıraktığı insanlara gerekli psikolojik desteğin sağlanacağı sosyal dayanışma ve yardımlaşma kurumlarına örnek gösterilebilir.

Denilebilir ki; hizmet alanlarına göre rehberlik, hizmetin nerede ve kime yapıldığına göre; eğitim alanında, sağlık alanında ve sosyal yardım alanında olmak üzere üç grupta sınıflandırılmıştır.

2.7.2. Temel işlevlerine göre rehberlik

Temel işlevlerine göre rehberlik sınıflandırılması esas olarak rehberliğin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için hangi işlevleri yerine getirmesi gerektiği sorusu etrafında şekillenir:

Uyum Sağlayıcılık: Rehberlik hizmetlerinin en önemli işlevlerinden birisi oryantasyon yani çocuğun çevreye uyum sağlamasını gerçekleştirmektir.” Alıştırma hizmeti ya da servisi, öğrenciyi bulunduğu ortama, çevreye ve koşullara kısa yoldan alıştırma ve uyumunu sağlama görevini üstlenir. Çevreyi tanıyarak, çevreden yararlanma yöntemlerini bilme, öğrenci başarısını artıran, etkileyen bir faktördür. Özellikle öğretim programlarının özelliklerini, zorunlu ve seçmeli dersleri, öğrencilerle ilgili okul kurallarını, verimli çalışma yollarını, eğitsel kolları, çevredeki kuruluşları, bu kuruluşlardan faydalanma yollarını açıklamak bu servisin görev alanı içindedir” (Şimşek, 2004).

Yönelticilik: Rehberlik hizmetlerinin bir diğer işlevi öğrenciyi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda niteliklerine uygun ders, meslek ve etkinliklere yöneltmek, kanalize etmektir.

“Ferdî farklara önem veren rehberliğin diğer önemli bir fonksiyonu da, her ferdin kendine en uygun ve en tatmin edici bir istikbale hazırlayıcı alana yönelmesini ve orda da başarı ile gelişmesini sağlamaktır ” (Tan, 1975).

Ayarlayıcılık: “Okul rehberlik servisleri öğrencilerin özelliklerini, problemlerini, umut ve özlemlerini belirleyerek toplumun değerlerini ve yeni kuşaklardan beklentilerini dikkate alarak gelecekte ortaya çıkabilecek sorunları anlamaya çalışır. Yaşanan hızla değişmeler eğitimin planlanmasında, müfredat programlarının ve rehberlik programlarının hazırlanmasında ve geliştirilmesinde rehberliğin ayarlayıcılık işlevinin önemini artırmıştır” (İlgar, 2003). Çağdaş eğitim sistemleri artık günümüzde müfredat, plan hazırlarken nasıl bir öğrenci yetiştireceği sorusu etrafında öğrencilerin bireysel özelliklerini, değişen ve gelişen dünya şartlarını, toplumun gereksinimleri vb. etkenleri göz önünde bulundurmaktadır. Rehberliğin ilgi odağı da öğrencilerin psikolojik özellikleri olduğu için bu süreçte rehberlik hizmetlerinin önemi artmaktadır.

Geliştiricilik: Okul rehberlik programları öğrencinin hem bedensel hem de duygusal, sosyal ve zihinsel yönden dengeli gelişmesini amaçlar.

Önleyici Rehberlik: Öğrenciler açısından psikolojik yönden bir takım olumsuzlukları önleme işlevi rehberliğin bir diğer işlevidir. Önleyici rehberlik sorunları ortaya çıkmadan önlemeyi kendisine amaç edinir ve sorunların ortaya çıkmasını önlemek, sorunları çözmekten daha kolay olduğu için, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri içinde önemli bir yer tutar.

Tamamlayıcı Rehberlik: Rehberliğin bir diğer işlevi, öğretim süreçlerinin başarıya ulaşması için gerekli olan etkinlikleri içermesidir. Pressey ve Robinson ,(1991),öğretmenin ne yaparsa yapsın, her şeyin öğrenen kimsenin ihtiyaç ve özellikleriyle sınırlı olduğunu belirterek öğrenme olayının gerçekleşmesinde psikolojik faktörlerin önemine dikkat çeker. Öğrencinin gelişim özelliklerini, ilgi ve yeteneklerini meşgale olarak seçen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrenme sürecinde çok önemli işlevleri yerine getirebilir. Rehberlikten yoksun bir öğretim verimsizdir, ancak rehberlik hizmetleriyle desteklenen bir öğretim amaçlarına ulaşabilir.

Rehberlik hizmetleri, eğitim-öğretimin bir parçası, destekleyicisi ve tamamlayıcısı olmakla birlikte, gerek işleyişleri gerekse içerdikleri anlamlar bakımından eğitim ve öğretim ile rehberlik arasında ciddi farklılıklar vardır:

“Eğitim ğretimde bilgi aktarma vardır.

İster geniş ister dar anlamda alınsın eğitimde bir değerlendirme bir sınav vardır.

Eğitim ğretimde disiplin sorunu vardır.

Eğitimde bir müfredat programı vardır.

Eğitim daima hizmet ettiği toplumun, diğer hükümlerine, geleneklerine, tavırlarına, ilgilerine ve ihtiyaçlarına, lk ve özlemlerine, maddi ve manevi amaçlarına sıkı sıkıya bağlıdır.

Rehberlik ve danışma tek bir yöneticinin, tek bir öğretmenin gayretleriyle olacak çalışma değildir.

“Eğitim ve ğretim çalışmalarını yürütecek öğretmenin mesleki formasyonu onun psikolojik hizmetleri yeterince yerine getirebilmesine imkan verecek düzeyde değildir ” (Yılmaz ve üre, 2004).

2.7.3. Öğretim basamaklarına göre rehberlik

Okul ncesi Eğitimde Rehberlik : 3-6 yaş arası ana sınıfı veya anaokullarında okuyan ğrencilere,

İlköğretimde Rehberlik : 6-14 yaş arası ilköğretimde okuyan ğrencilere,

Ortaöğretimde Rehberlik : 15-18 yaş arası ortaöğretimde okuyan ğrencilere,

Yüksek ğretimde Rehberlik : 18 yaş ve üstü niversite yüksek okullarda okuyan öğrencilere yönelik yapılan rehberlik hizmetleridir.

2.7.4. Birey sayısına göre rehberlik

“Birey sayısı ölçüt alındığında rehberliği bireysel rehberlik ya da grup rehberliği olarak, psikolojik danışmayı da bireysel psikolojik danışma, gruplara psikolojik danışma olmak üzere ikiye ayırmak olasıdır” (Ilgar, 2003).

2.7.5. Problem alanlarına göre rehberlik

Problem alanlarına göre rehberlik hizmetleri eğitsel, mesleki ve kişisel rehberlik olmak üzere üçe ayrılır. Eğitsel rehberlik öğrencinin eğitim-öğretim faaliyetlerinde, mesleki rehberlik öğrencinin meslek seçiminde, kişisel rehberlik ise kişisel ve sosyal gelişiminde öğrenciye yapılan hizmetleri ifade etmektedir.

2.7.5.1. Eğitsel rehberlik

Eğitsel rehberlik, öğrencinin okuldaki eğitim-öğretim uygulamalarına ilgi ve yetenekleri ölçüsünde katılıp başarılı olmalarını sağlamak için yapılır.

“Eğitsel rehberliğin temel gayesi, öğrencilerin okulda iyi bir öğrenim uyumu sağlamasına ve eğitsel gelişmesine yardım etmektir ” (Çamdibi, 2000). Bu bağlamda öğrencilere verimli ders çalışma hakkında bilgi sunma, öğrenciye uygun ders çalışma programı hazırlama, öğrenme zorluğu çeken öğrencilere yönelik yapılan çalışmalar, okul, alan, ders seçimi konusunda yapılan etkinlikler ve oryantasyon çalışmaları eğitsel rehberlik kapsamına girer.

Balcı, (2004), eğitsel rehberliğin amaçlarını şöyle sıralamaktadır:

1. “Öğrencinin öğrenimini devam ettirmek istediği alandaki bir okulu seçmesi ve bu okula girmesi
2. Girdiği okuldaki alanlardan birini ve seçmeli derslerden kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olanı seçmesi
3. Gerekli başarıyı gösterebilmesi için etkili ve verimli ders çalışma teknik ve yöntemlerini öğrenmesi, gerekli çalışma alışkanlıklarını kazanması

4. İlgil, yetenek, eğilim ve kişilik özelliklerine uygun olarak gelişmesini sağlamak için uygun eğitim ortamı yaratılması
5. Okul ve meslek hayatı arasındaki ilişkinin sağlanması.”

Eğitsel rehberlik eğitim-öğretim hizmetlerinin başarıya ulaşmasını direkt olarak etkileyen bir rehberlik hizmeti türüdür.

2.7.5.2. Mesleki rehberlik

Mesleki rehberlik öğrencinin kendi kişilik, ilgi, yeteneklerine göre uygun meslek seçimi yapabilmesi için yapılan rehberlik çalışmalarıdır. Öğrencilere meslek tanıtımı yapılması, ilgi, yetenek ve istekleri doğrultusunda uygun meslek seçimine yönlendirilmesi, mesleki yönden gelişmesi için çalışmalar yapılması mesleki rehberlik hizmetlerinin süreçlerindedir.

Kepçeoğlu'na göre, (1992), mesleki rehberlik şu üç aşama etrafında toplanmalıdır:

- 1- “Öğrencileri tanıma
- 2- Mesleklerin incelenmesi
- 3- Bireyin kişisel nitelikleri ile mesleklerin gerektirdiği özellikler arasında bağlantı kurma.”

Meslek gelişimi ile ilgili farklı kuramlar vardır. Bu kuramlar arasında belki de en önemlisi Super'in mesleki benlik kuramıdır.” Benlik tasarımının oluşması ve bir mesleki tercihe dönüşmesi süreci bir gelişim süreci boyunca gerçekleşmektedir. Bu süreç Super'e (1970) göre şu basamaklara ayrılmaktadır:

- 1- “Büyüme: (14 yaşa kadar)
- 2- Araştırma: (15-24 yaşlar)
- 3- Yerleşme: (25-44 yaşlar)
- 4- Koruma: (45-64 yaşlar)
- 5- Çöküş: (65 ve sonrası)” (Kuzgun, 1982).

1- Büyüme: Bu evrenin başlarında çocuk özdeşlik kurarak, hayal gücünü kullanarak mesleki benlik oluştururken ilerleyen zamanlarda artık ilgiler daha önemli hale gelmeye başlar.

2- Araştırma: Bu dönem bireyin meslekleri incelemeye ve keşfetmeye ayırdığı dönemdir.

3- Yerleşme: Bireyin işe yerleştiği dönemdir.

4- Koruma: Bireyin olgunluk aşamasına denk gelen bu dönemde işi koruma, doyuma ulaşma söz konusudur.

5- Çöküş: Bireyin hem fiziksel hem de zihinsel kapasitelerinin düşüşe geçtiği dönemdir.

“Ginzberg’in mesleki gelişim kuramının ise üç temel özelliği vardır:

- 1- Meslek seçimi bir süreçtir.
- 2- Bu süreç büyük ölçüde geri dönülemezdir.
- 3- Seçim süreci daima bir uzlaşmayı içerir” (Çakır, 2005).

Eğer öğrenci kendi özelliklerine uygun bir meslek seçerse psikolojik doyum ve iş doyumunu yaşayacak, daha mutlu, üretken ve verimli olacaktır. Mesleki rehberlik yapılırken danışman şu soruları her zaman göz önünde bulundurmalıdır:

- 1- Öğrenci kendini ne kadar tanıyor?
- 2- Öğrenci meslekleri ne kadar tanıyor?
- 3- Öğrenci meslek seçiminde bulunurken ailenin ve çevrenin etkisi altında kalıyor mu?
- 4- Öğrenci meslek seçiminin kendisi için ne denli kritik bir karar olduğunun farkında mı?

Bölgedeki iş ve işçi bulma kurumuna yapılacak gezi, meslekleri tanıtıcı broşürlerin öğrencilere incelettirilmesi, çevredeki meslek liselerine yapılacak bir gezi, mesleklerin özellikleri ile ilgili bir filmin öğrencilere izlettirilmesi, kendi mesleklerinde uzman olmuş kişilerin mesleğini öğrencilere tanıtmayı amacıyla okula konuşmacı olarak davet edilmesi mesleki rehberlik hizmetlerine örnek olarak gösterilebilir.

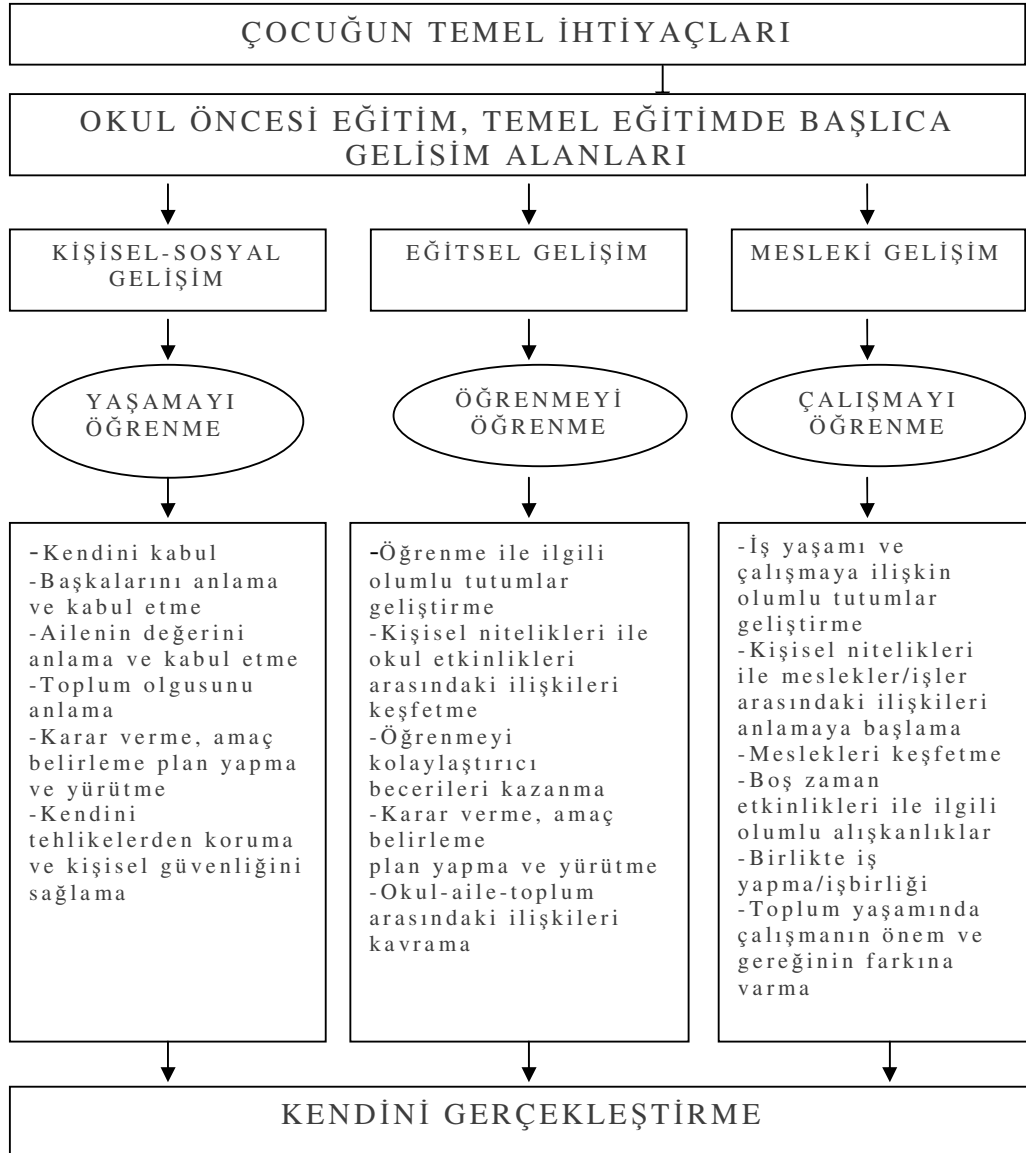
2.7.5.3. Kişisel rehberlik

Kişisel rehberlik eğitsel ve mesleki rehberliğin dışında kalan alanda, öğrencinin aile, çevre vb. etkenlerden kaynaklanan kişisel problemleriyle uğraşan ve bu konularda öğrenciye yapılan profesyonel yardımları içerir. Kişisel rehberlik öğrencinin sosyal ve duygusal sorunlarını çözmesine yardımcı olabilmek için yürütülür. Kişisel rehberlik hizmetleri öğrencilere tek tek ve yüz yüze görüşmelerle sunulabileceği gibi grup etkinlikleri biçiminde de yapılabilir. Örneğin aile içi problemleri olan veya cinsel kimlik sorunları yaşayan bir öğrencinin bu sorunları, rehberlik hizmetlerinin gizlilik ilkesi gereğince yüz yüze bir görüşme yapılarak çözülmesini gerektirirken, stresle başa çıkma yolları hakkında öğrencilere gruplar halinde bir konferans düzenlenebilir. Kişisel rehberlik alanında “sosyal beceri eğitimi” kavramı üzerinde durulması gereken kavramlardan biridir. Sosyal beceri bireyin diğer bireylerle bir arada var olabilme, yaşayabilme becerisidir. Kişisel rehberlik hizmetlerinin temel amaçlarından biri de öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmektir. Özbay, (2003), bu becerileri şöyle sıralamaktadır:

- 1- “İletişim kurma
- 2- Kendini sunma
- 3- Empatik anlama
- 4- Bilgi alma ve verme
- 5- Sosyal rahatlık
- 6- Karşılıklı bağlılık içerisinde olma
- 7- Grup içi ve dışı performans sergileme
- 8- Farklılığı tolere etme
- 9- Kendine ve başkaya güvenme
- 10- İşbirliği gerçekleştirebilme
- 11- Başkalarının ihtiyaç ve beklentilerini yordayabilme
- 12- Arkadaşlık kurma ve sürdürülebilme
- 13- Yakın ilişki geliştirebilme”

Kişisel rehberlik hizmetleri kapsamında üzerinde önemle durulması gereken bir diğer kavram da “özsaygıyı geliştirme eğitimi”dir. Özsaygıyı geliştirme eğitimi çerçevesinde kendisiyle gurur duyduğumuzu ifade etme adlı etkinlik uygulanabilir. Her

öğrenci sırayla ayağa kalkarak yaşayıp gurur duyduğu bir olayı veya başarıyı diğer arkadaşlarına anlatabilir. Ailevi problemler, kimlik ve cinsel kimlik problemleri, korku, kaygı, güvensizlik gibi duygu-durum bozuklukları kişisel rehberlik hizmetlerinin ilgi alanına girer. Eğitsel, mesleki ve kişisel rehberlik aşağıdaki şemada özetlenmiştir:

Şekil 2.2. Gelişim alanları ve temel öğrenme ihtiyaçları (Yeşilyaprak, 2006)

2.8. Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Faaliyet Alanları

“Bugün okullarda eğitim hizmetlerini yürütmekte olan üç temel hizmet grubu görmekteyiz. Bunlar, okul-öğretim hizmetlerini yürüten öğretmenler, eğitim sisteminin düzenli işleyişini sağlayan yöneticiler ve öğrencilerin kişilik gelişimlerine yardım eden danışmanlardır. Öğrenci kişilik hizmetleri merkezde “çocuk” olmak üzere “okul”, “aile” ve “çevre” üzerinde yoğunlaşmaktadır ” (Özgüven, 1999).

Sonuç olarak; psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin kavradığı alan içerisine eğitimin tüm unsurları;

- 1) Öğrenci
- 2) Öğretmen
- 3) Aile
- 4) Çevre
- 5) Yönetici girer.

Başarılı ve verimli psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri danışmanların yani rehber öğretmenlerin bu unsurlarla işbirliği içerisinde çalışmasıyla gerçekleşir. Bu işbirliğinin gerçekleşmesi ise öğrenci, öğretmen, yönetici, aile ve çevrenin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin önemini ve işlevini anlamasına bağlıdır.

Rehberlik ve psikolojik danışma, çocuğun bir ”kişi” ve bir “bütün” olarak gelişmesini hedef tutar. Bir okulda eğitim programının her safhasında bu “gelişme” ile ilgili olarak rolü bulunan psikolojik danışma ve rehberlik, ”çocuğun gelişmesi” ile ilgili herkesin ortak gayretini ister. Gerekli psikolojik yardımların yapılabilmesi ve gelişim dönemlerinin sağlıklı bir şekilde geçirilebilmesi için okul yöneticileri, öğretmenler ve aile öğrenci ve problemleri hakkında yeterli bilgiye sahibi olmak zorundadır.

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin faaliyet alanı içerisinde etkileşimde olduğu birimleri inceledikten sonra rehberlik hizmetlerinin hangi süreçlerden oluştuğuna göz atalım:

- 1- Psikolojik Danışma
- 2- Oryantasyon
- 3- Bireyi tanıma
- 4- Bilgi verme
- 5- Müşavirlik
- 6- Yerleştirme
- 7- İzleme, değerlendirme, araştırma (Yeşilyaprak, 2006).

2.8.1. Psikolojik danışma

“Özel odak noktaları bir kenara bırakılırsa, bütün danışma ilişkilerinin özü, önemli bir problem ve ilgi ile etkili olarak ilgilenmesinde, istediği şekilde bir geleceği olması için plan yapmasında ve karar vermesinde, benliği ve çevresinin özellikleri hakkında bilgi edinmesinde ve düşüncelerini olgunlaştırmasında bireye yardımcı olmaktır” (Eisenberg ve Delaney, 1998). Psikolojik danışma hizmeti, bu hizmete verecek bilgi, beceri ve görgüye sahip bir uzman ile bu hizmetten yararlanmak isteyen bir danışan arasındaki ilişkiyi ifade eder. Bu ilişkinin biçimi ve nasıl bir ortam ve koşullar altında gerçekleşeceği konusunda oldukça farklı görüş ve kuramlar vardır. Bu kuramlar psikolojik danışma hizmetlerinin kuramsal temellerini oluşturur.

Günümüzde yaygın olan psikolojik danışma görüşleri ya da yaklaşımları şöylece sıralayabiliriz:

- 1- Psikanalitik Kuramlar
- 2- Hümanistik Psikolojik Danışma Kuramları
- 3- Davranışçı Kuramlar (Altıntaş ve Gültekin, 2005).

1- Psikanalitik Psikolojik Danışma Görüşü: Bu görüş Sigmund Freud'un kuramından esinlenmiştir. Bilindiği gibi Freud id, ego ve süper ego kavramlarını ortaya koyarak psikanaliz kuramını geliştirmiştir. Psikanaliz kuramına göre id baskı altına alınmış duyguların, dürtülerin bulunduğu yeri, ego insanın dış dünya ile temasa geçtiği, olan biteni algıladığı bilinç bölümünü, süper ego ise insanın, toplumun ahlak kurallarını, yasaklayıcı güçlerini kendine mâl etmesi yani içselleştirmesiyle oluşan bölümü ifade eder.” Freud

geleneksel psikolojinin yöntemini kullanacak yerde, tüm kişiliği incelemek ve insanın niçin bu şekilde davrandığını anlamak imkanını veren yeni bir yöntem bulmuştur. Serbest çağrışımların, rüyaların, hataların, aktarma (transference) olayının analizinden oluşan bu yöntem, o zamana gelinceye kadar ancak insanın kendisi hakkındaki bilgisine ve iç gözleme açık olan “özel” verilerin hasta ile psikanalist arasında kurulan bağlantı sırasında ışığa çıkmasını ve başkaları tarafından anlaşılmasını sağlayan bir yöntemdir” (Fromm, 1995). Psikanalitik psikolojik danışma kuramına göre; danışman bireyin davranışlarını etkileyen bilinçaltına itilmiş her şeyi ego düzeyine getirip danışanın gözleri önüne sererek bu şeyler hakkında bilinçli hale gelmesini sağlamalıdır.

2- Davranışçı psikolojik danışma görüşü: Bu görüşe göre insan davranışları manipüle edilerek değiştirilebilir. Danışmanın amacı da bu olmalıdır. Danışman bu süreçte danışanın şartlanma yoluyla davranışlarını değiştirmesi için çeşitli test ve teknikler kullanmalıdır. T. D. Krom boltz, C. E Thoresen, L. Meyerson gibi teorisyenleri olan bu kuramda danışman, danışma sürecinde kesinlikle danışanın davranışlarını dikkate almalı ve bu davranışlara yoğunlaşmalıdır.

3- Danışandan hız alan psikolojik danışma görüşü: En önemli teorisyeni C. R Rogers'dır. Bu görüşte danışan etkindir. Bu kuram danışman-danışan arasında karşılıklı güven saygı ve sevginin kurulmasına vurgu yapar. Danışmanın görevi bu ortamın oluşmasını sağlamaktır. Danışanı merkeze atan bu görüşte danışman sadece danışanın problemlerinin farkına vararak bunları çözmesi için yardım yapmalıdır. Danışandan hız alan psikolojik danışma görüşünde danışanın konuşturulması çok önemlidir.

4- Varoluşçu psikolojik danışma görüşü: “Danışmanın esas çabası danışanı “kendisi olma” yolunda teşvik etmektir. Psikolojik danışmanın amacı, özetle bireyin kendisi için yeniden sorumluluklar kabul edebilme düzeyine erişmesine ve yeniden bağımsızlık kazanmasına ve böylece varoluşunu yeniden yaşayarak tüm kapasitelerini değerlendirebilecek bir duruma erişmesine yardımcı olmaktır” (Kepçeoğlu, 1992). R. May, A. V. Kaam bu kuramın en önemli temsilcileridir.

5- Gestalt psikolojik danışma görüşü: Gestalt kuramına göre insan bir bütündür ve bütün olarak parçaların toplamından farklı bir şeydir. Psikolojik danışma hizmeti bu bütünlüğü bozarak insanı dengesizliğe iten etkenleri ortadan kaldırmalıdır.

Danışandan hız alan psikolojik danışma görüşü, varoluşçu psikolojik danışma görüşü ve gestalt psikolojik danışma görüşü hümanistik psikolojik danışma kuramlarındandır.

2.8.2. Oryantasyon

Öğrencilerin okula, çevreye ve arkadaşlarına uyum sağlaması için bireye yönelik olarak yapılan tüm etkinliklerdir. İlköğretimde oryantasyon (Yeni ortama alıştırma) hizmeti okula nakil gelen öğrencilerle 1. sınıfa yeni kayıt olan öğrencilere yönelik sunulan bir hizmettir.

Yeni duruma-ortama alıştırma hizmetleri kapsamında verilecek bilgiler aşağıdaki başlıklarda toplanabilir:

- a) “Okulun kısa bir tarihçesi ve gelişimi, öğretmen ve öğrenci durumu, uygulanan program türleri hakkında bilgi verme
- b) Okulun fiziksel durumu hakkında bilgi verme
- c) Okulun eğitim programı hakkında bilgi verme
- d) Ders dışı etkinlikler hakkında bilgi verme
- e) Okul kuralları hakkında bilgi verme
- f) Okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin tanıtılması
- g) Okul çevresi hakkında bilgi” (Çam, 2003).

“Duruma alıştırma-oryantasyon hizmetlerinin okulun açıldığı ilk haftalarda verilmesi öğrencinin daha çok ilgisini çekmektedir” (Kılıççı, 1992). Okuldaki oryantasyon çalışmalarından yeterince yaralanan bir öğrenci herhangi bir uyum sorunu ile karşılaşmayacak ayrıca okulda verilen hizmetlerden nasıl faydalanacağı hususunda da gerekli bilgilere sahip olacaktır.

2.8.3. Bireyi tanıma

“Psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarının dayandığı temel noktalardan birisi, öğrencinin kendisine yönelik farkındalık düzeyini yükseltmektir. Bunu yapabilmenin yolu ise, öncelikle rehberlik servisinin öğrenciyi tanimasından geçer ” (Kemertaş, 2004). Gerek psikolojik danışmanın gerekse öğretmenin bireye yardım edebilmesi için onunla ilgili aile yapısı, beden yapısı, kişilik özellikleri, ilgileri, tutumları vb alanlarda bilgi sahibi olması, bireyle ilgili verileri elde etmesi çok önemlidir. Bu verileri elde etmek için çeşitli yöntem ve teknikler kullanılır. Selçuk, (2002), bu teknik ve yöntemleri testler ve test dışı teknikler olmak üzere ikiye ayırır:

Testler

a) **Yetenek Testleri:** Öğrencilerin okuduğunu anlama, mantık kurma, sayısal ve sözel yetenek gibi alanlarda başarılarını ve ilgilerini ölçmek için kullanılan bir testtir.

b) **Başarı Testleri:** Öğrencilerin neyi bilip bilmediğini, öğrenme durumunu vb. ölçmek için kullanılır.

c) **Kişilik Testleri:** Öğrencinin kişilik özelliklerine ilişkin bilgileri elde etmek için kullanılır.

d) **İlgi Envanterleri:** Öğrencinin ilgi alanını tespit etmek için kullanılır.

e) **Tutum Testleri:** Tutum uzun süreli inanç ve davranışları ifade eder. Tutum testleri öğrencinin davranışlarının arkasında yer alan ve bu davranışlarını şekillendiren tutumları hakkında bilgi sahibi olmak için kullanılır.

Test Dışı Teknikler

a) **Gözlem:** Danışmanlar veya öğretmenlerin öğrenci davranışlarını izleyerek gerekli bilgileri elde etme sürecidir.

b) **Dereceleme Ölçekleri:** Belirli bir davranışın öğrencide ne sıklıkta tekrarlandığını derecelendirmek için kullanılan ölçeklerdir.

c) **Anekdot Kayıtları:** Öğrencinin belli bir olay hakkındaki düşüncelerinin danışman veya öğretmen tarafından kayıt altına alınmasıyla oluşturulur.

d) **Sosyometri:** Sosyometri öğrencinin sosyal ilişkiler ve gruplar içindeki yerini tanımak için kullanılır. Örneğin Sosyometri testi içinde “sırada kiminle oturmak istersin?” Şeklinde sorulacak bir soru öğrencinin sınıf içerisinde kendisini kime veya kimlere yakın hissettiğine dair bilgiyi bize verebilir.

e) **Otobiyografi:** Öğrencinin şimdiki ve geçmişteki yaşantısını yazılı olarak anlatmasını içeren otobiyografi tekniği öğrencinin kendisini nasıl algıladığı vb duyguları hakkında bize bilgi verir.

f) **Kimdir Bu Tekniği:** Bu teknik grup içinde öğrencilerin birbirleri hakkında ne düşündüğünü öğrenmemizi sağlar.

g) **Oyun ve Etkinlik Teknikleri:** Montesque'nun “Çocukların oyunları onların oyunları değil, gerçekleridir.” sözü oyun sırasında çocukların davranışların ne kadar önemli olduğunu bize gösteren önemli sözlerden biridir. Sınıf içerisinde veya okul bahçesinde çocuklar oyun oynarken yapılan gözlem öğrenci hakkında bize birçok bilgiyi sağlar.

Verileri elde etme yöntemleri kadar hangi alanlarda veri elde çalışması yapacağımızı bilmekte önemlidir. Yeşilyaprak, (2006), öğrenciye tanıma ile ilgili bilgi toplanacak alanları şöyle sıralamıştır:

1- “Bireyin fiziksel biyolojik özellikleri

Beden yapısı (Boy, ağırlık, saç rengi, ten rengi vb)

Beden Sağlığı (Bedensel ve psikolojik sağlık, özür ve engelleri, geçirdiği hastalıklar vb)

2- Bireyin davranışsal özellikleri

Genel ve özel yetenekleri

İlgileri (Sevip-sevmediği dersler ve etkinlikler)

Güdüleri

Bilgi ve beceri düzeyi (Okul özgeçmişi, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim dönemlerinde akademik başarı ve başarısızlıkları, çeşitli konu alanlarında güçlü ve zayıf yönleri vb)

Tutum ve değerleri (Değer sistemleri ve düşünceleri)

Tercih ve beklentileri (Yöneldiği alanlar ve okullar, iş ve meslek alanları, iş deneyimi, evlenme planları, genel olarak yaşam için çabaları, istekleri vb)

Benlik tasarımı (Kendini nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, bu görüş ve algısına göre çevreye nasıl tepki verdiği)

Duygusal ve sosyal uyumu (Psikolojik gereksinimleri, alışkanlıkları, uyum örüntüsü, okul ve okul dışında arkadaş çevresi ve ilişkileri)

3- Sosyal kültürel ve ekonomik koşullar

Ailenin yapısı (Geniş aile-çekirdek aile, ataerkil aile-demokratik aile vb)

Ailenin eğitim anlayışı ve tutumları, çocuklarına ilişkin beklentileri

Ailenin sosyal kültürel ekonomik durumu (Aile özgeçmişi)

Çevredeki öğrenim olanakları, meslek olanakları ve çalışma olanakları.”

2.8.4. Bilgi verme

Öğrenciye yardımcı olabilecek tüm bilgileri sunu, birebir görüşme vb yöntemlerle iletmeyi içerir. Mesleki rehberlik kapsamında meslekleri tanıtıcı bilgiler verme, eğitsel rehberlik kapsamında verimli ders çalışma hakkında yapılacak bir slayt gösterisi, kişisel rehberlik kapsamında öğrenciyi gelişim dönemleri hakkında bilgilendirme psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin bilgi verme sürecinde görevlerinden bazılarıdır.” Bilgi verme hizmetleriyle öğrencilerin okullardaki eğitsel olanaklar hakkında daha fazla bilgi edinmelerine ve mesleki olanakları kazanmalarına yardım edilmektedir” (Ültanır, 2003).

2.8.5. Müşavirlik (Konsültasyon)

Müşavirlik hizmeti doğrudan öğrenciye yönelik yapılan bir hizmet olmamakla beraber, sağlıklı işleyen bir müşavirlik hizmeti okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin kalitesini artırır. Müşavirlik hizmeti danışman tarafından öğrenci dışında kalan eğitim halkasına yani; idareci, öğretmen ve velilere yönelik yapılır. Danışmanın bilgi, beceri ve görgülerini okuldaki diğer öğretmen arkadaşlarına aktarması, rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin idare ile işbirliği yapması, çocukların sınav kaygısını yenebilmeleri için anne ve babaların çocuklarına nasıl yaklaşmaları gerektiği konulu velilerin katılacağı bir seminerin verilmesi müşavirlik (konsültasyon) hizmetlerine örnek gösterilebilir. Daha önce belirttiğimiz gibi, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri amacına ancak bütün unsurlarının (öğrenci, veli, idareci, öğretmen, danışman) sürece etkin katılımı ve işbirliği sayesinde ulaşabilir. Okulda herkes tarafından benimsenen ortak bir rehberlik anlayışının oluşmasında müşavirlik hizmetlerinin önemi çoktur. Bu anlayışın oluşmasında danışmanın üzerine düşen görevin hayatiyeti ise apaçıktır.

2.8.6. Yerleştirme

Öğrencilerin ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerine uygun eğitim programlarına yönlendirilmesi yerleştirme sürecinin temel amacıdır. Son yıllarda okullarımızda Milli Eğitim Bakanlığının çıkardığı yöneltme yönergesi doğrultusunda yöneltme öneri kurulları oluşturulmuştur. Yöneltme öneri kurulları ilköğretimden mezun olacak 8. sınıf öğrencilerinin öğretmenlerinin katılımı ve müdür veya görevlendireceği müdür yardımcısı başkanlığında eğitim-öğretim yılı sonunda toplanarak öğrencilerin ilgi, yetenek gibi özellikleri dikkate alınarak yönlendirileceği eğitim programı hakkında kararlar almak ve her öğrenci için ayrı ayrı yöneltme öneri formunu doldurmakla görevlendirilmiş kurullardır.

2.8.7. İzleme değerlendirme araştırma

Bu süreç, öğrencinin mezun olduktan sonra yönlendirildiği eğitim programındaki ve meslek hayatındaki başarısını ve memnuniyetini, okulda verilen psikolojik danışma ve

rehberlik hizmetlerinin başarısını, yeterliliği ve eksiklerini değerlendirme, ihtiyaçlarını saptama gibi görevleri yerine getirir.

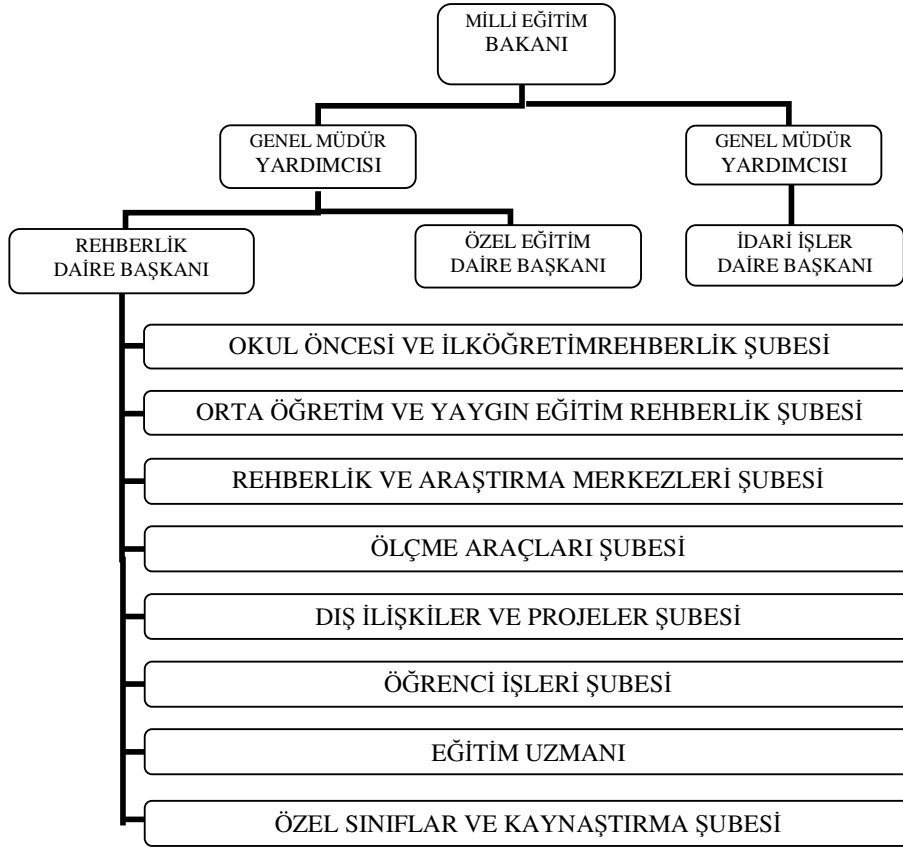
Müşavirlik (konsültasyon) hizmetleri gibi değerlendirme, araştırma hizmetleri de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde dolaylı hizmetlerdir. Doğrudan öğrenciye yapılan bir hizmet olmamasına rağmen okuldaki rehberlik hizmetleri hakkında ilgililere dönüt (geri bildirim) vererek bu hizmetlerin daha verimli olması için neler yapılabilir? Sorusuna cevap bulunmasını sağlar.

BÖLÜM 3

3. PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ

Bu bölümde ülkemizde yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin örgütlenmesini hiyerarşik bir şekilde, sırasıyla; bakanlık, il/ilçe ve okul düzeyinde ele alacağız. Araştırmamızın konusu gereği bizi ilgilendiren rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin bakanlık ve il/ilçe düzeyinde örgütlenmesi değil, okul düzeyinde örgütlenmesidir. Ancak bakanlık ve il/ilçe düzeyinde rehberlik hizmetlerinin örgütlenmesine değinmek okul düzeyinde örgütlenmesini belirli bir çerçeveye oturtmamızı sağlayacaktır.

3.1. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Bakanlık Düzeyinde Örgütlenmesi

Şekil 3.1. Bakanlık düzeyinde rehberlik hizmetlerinin örgütlenmesi (Türküm, 2003)

Bakanlık düzeyinde özel eğitim, rehberlik ve danışma hizmetleri genel müdürlüğü ülke çapında okullarda uygulanan özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için bakana karşı sorumludur. Okul öncesi ve ilköğretim rehberlik şubesi, ana okullarında ve ilköğretimlerde, orta öğretim ve yaygın eğitim rehberlik şubesi ise lise ve dengi okullar ile yaygın eğitim kurumlarında rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu şubelerdir. Özel eğitim ve kaynaştırma şubesi okullarımızda özel eğitime muhtaç çocuklar ve kaynaştırma eğitimine tâbi tutulan öğrencilerin özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinden, ölçme araçları şubesi, rehberlik ve özel eğitimle ilgili ölçme araçları (test, anket, teknik vb) geliştirmekten sorumludur. Rehberlik ve araştırma merkezleri şubesi il düzeyinde hizmetlerin sağlıklı, ortak yürütülmesi amacıyla kurulmuş olan rehberlik ve araştırma merkezlerinden, dış ilişkiler ve projeler şubesi ise yurt dışında yürütülen rehberlik hizmetlerden sorumludur. Bu saydığımız şubeler yaptığı hizmetlerden rehberlik daire başkanına karşı sorumludur. Bunun haricinde özel eğitim ile ilgili işler özel eğitim daire başkanı tarafından gerçekleştirilir. Rehberlik ve özel eğitim daire başkanı bu hizmetleri genel müdür yardımcısının organizasyonu ve sorumluluğunda yürütür.

3.2. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin İl/İlçe Düzeyinde Örgütlenmesi

İl/İlçe düzeyinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden Milli Eğitim Müdürü, Milli Eğitim Müdür Yardımcısı, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri İl Danışma Komisyonu ve okul müdürlükleri sorumludur.

Şekil 3.2. İl/ilçe düzeyinde rehberlik hizmetlerinin örgütlenmesi (Türküm, 2003)

Milli Eğitim Müdürü : İldeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden sorumlu olan yetkili kişidir. Görevlendireceği bir milli eğitim müdür yardımcısı ve/veya milli eğitim şube müdürü vasıtasıyla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütür.

İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı/Şube Müdürü : “Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünden sorumlu milli eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü il/ilçe genelindeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili etkinliklerin bütünlük içerisinde planlanması, programlanması, eşgüdümü ve yürütülmesinden milli eğitim müdürü adına yetkili ve sorumludur. Bakanlık ile kurumlar arasındaki haberleşme ve eşgüdümü sağlar, gelen yazıları ilgili kurumlara ulaştırır ve sonuçlarını izler” (MEB, 2001).

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri İl Danışma Komisyonu : Eylül ve Haziran ayları olmak üzere yılda iki kez milli eğitim müdür yardımcısı/şube müdürünün başkanlığında toplanır. Eylül ayında ildeki rehberlik ve danışma hizmetlerinin ihtiyaçlarını belirleyerek yapılması gereken çalışmalarını planlar, haziran ayında ise yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirir.

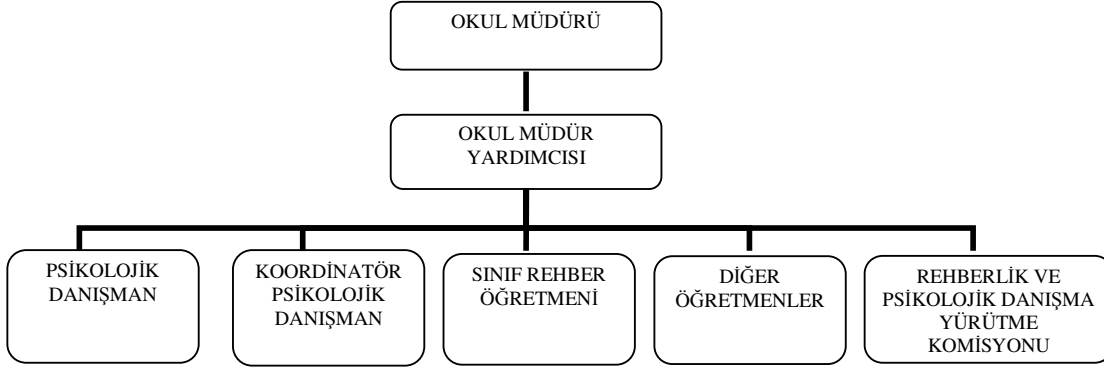
Rehberlik Araştırma Merkezi : “Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine ilişkin gerekli her türlü çalışmalarla birlikte ildeki özel eğitim gerektiren bireylerin tanımlanmaları ve bu bireylere yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il ve ilçelerde rehberlik ve araştırma merkezi/merkezlerince yürütülür” (MEB, 2001).

Ülkemizde il rehberlik ve araştırma merkezleri psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri il danışma komisyonunda belirlenen ilkeler doğrultusunda il rehberlik hizmetleri çerçeve planını hazırlayarak okullara gönderir. Okullarda ise rehber öğretmenler il rehberlik hizmetleri çerçeve planı ile okulun ihtiyaçları ve durumunu da göz önünde bulundurarak, okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri çerçeve planını hazırlar. Okullar eğitim-öğretim yılı içinde bu planı uygularlar.

Okul Müdürlükleri : Okul müdürlükleri okullarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinden milli eğitim müdürüne karşı sorumludur.

3.3. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Okul Düzeyinde Örgütlenmesi:

Okul düzeyinde rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden okul müdürü, okul müdür yardımcısı, psikolojik danışman, koordinatör psikolojik danışman, rehberlik ve psikolojik danışma yürütme komisyonu, sınıf öğretmeni ve diğer öğretmenler sorumludur.

Şekil 3.3. Okul Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi (Türküm, 2003)

3.4. Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Personelinin Görevleri

Okullarımızda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden sorumlu personelin görevleri Milli Eğitim Bakanlığının ilgili yönetmeliğinde belirtilmiştir.

3.4.1. Okul müdürünün rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görevleri

Okul müdürü genel olarak ifade edecek olursak: bu hizmetlerin yürütülmesi için gerekli ortam araç ve gereçleri, organizasyonu ve eşgüdümü sağlamakla yükümlüdür:

a) “Okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için, hizmetin gerektirdiği fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç ve gereci sağlar.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu kurar, bu komisyona başkanlık eder.

c) Okulun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili yıllık program ve yürütme plânının hazırlanmasını sağlar ve uygulanmasını izler.

d) Okulun psikolojik danışman ihtiyacını, öğrenci sayısını ve bu sayıdaki artışı dikkate alarak belirler ve bulunduğu il veya ilçe millî eğitim müdürlüğünün ilgili bölümüne bildirir.

e) Okulda birden fazla psikolojik danışman varsa birini koordinatör olarak görevlendirir.

f) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde birden fazla psikolojik danışman olması hâlinde; program, plânlama, araştırma gibi birlikte yapılması gereken görevler dışında, hizmetlerin yürütülmesinde öğrenci sayıları, sınıflar, meslekî formasyon ve özel beceriler gibi ölçütlere göre gerektiğinde psikolojik danışmanlar arasında iş bölümü yapar. Ancak bu iş bölümünün dengeli olmasına ve hizmetlerin gerektirdiği eş güdüm ve bütünlüğü zedelememesine dikkat eder.

g) Rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği yaparak okuldaki öğretmenleri her sınıfa bir sınıf rehber öğretmeni olmak üzere görevlendirir. Zorunlu olmadıkça sınıf rehber öğretmenlerini sınıftaki öğrencilerin mezuniyetine kadar değiştirmez ve sınıf rehber öğretmenlerini bir zorunluluk bulunmadıkça yönetim işlerinde görevlendirmez.

h) Okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ve bu konudaki programın verimli ve düzenli bir biçimde yürütülmesi için psikolojik danışman, sınıf rehber öğretmenleri, öğrenciler ve veliler arasında eş güdümü sağlamak için gerekli özeni gösterir.

i) Öğrencileri yönlendirme çalışmalarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi elemanları, öğrenciler, veliler, sınıf rehber öğretmenleri, branş öğretmenleri ve diğer yöneticiler arasında iş birliği ve organizasyon ile değerlendirme sonuçlarının bir bütünlük içinde kayıtlarının tutulmasını sağlar.

j) Başka eğitim-öğretim kurumlarından gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını, geldikleri eğitim kurumlarından ister ve rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.

k) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan program ile yürütme plânının birer örneğini ders yılının başladığı ilk ay içerisinde, yılsonu çalışma raporunun bir örneğini ise ders yılının tamamlandığı ay içerisinde bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezine gönderir” (MEB, 2001).

3.4.2. Müdür yardımcılarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görevleri

a) “Sorumlu olduğu sınıflardaki öğrencilere ilişkin sorunları ve bu öğrencilerle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu toplantılarına katılır.

c) Okul müdürünün vereceği rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili diğer görevleri yapar ” (MEB, 2001).

3.4.3. Koordinatör psikolojik danışmanın görevleri

Koordinatör psikolojik danışman; eğer okulda birden fazla psikolojik danışman varsa okul müdürünün içlerinden birini kendi aralarında ve okul yönetimiyle işbirliği ve uyum içinde çalışmalarını sağlamak amacıyla görevlendirdiği psikolojik danışmandır. Ülkemizde yeterli sayıda rehber öğretmenin bulunmaması nedeniyle koordinatör psikolojik danışmanlığın pek işlerliği yoktur.

a) “Rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile okul yönetimi arasındaki koordinasyonu sağlar.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinin hazırladığı okulun rehberlik programlarını ve çalışma raporlarını onaylanmak ve birer örneğini rehberlik ve araştırma merkezine gönderilmek üzere okul müdürüne iletir.

c) Uygulanan rehberlik programları, gerçekleştirilen ve yapılacak olan rehberlik etkinliklerine ilişkin olarak öğretmenler kuruluna bilgi verir.

d) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri etkinliklerine servis elemanı olarak fiilen katılır” (MEB, 2001).

3.4.4. Sınıf rehber öğretmenin görevleri

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin bugün ülkemizde yaşanan en önemli sıkıntılardan birisi personel sıkıntısıdır. Okullarımızda yeterli sayıda psikolojik danışmanın bulunmaması rehberlik hizmetlerinin yükünü öğretmenlerin üzerine yılmaktadır. Asıl branşı rehberlik olmamasına rağmen, ilköğretimde görevli öğretmenler aynı zamanda sınıfının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden de sorumludur.

“Genel olarak, okullarda rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde iki temel görüş ya da yaklaşım ileri sürülür: Bunlardan ilki bu hizmetlerin, öğrencilerle bireysel ve yüz yüze ilişki kurularak sunulması amacıyla yetiştirilmiş rehberlik uzmanlarının kullanımını vurgulayan “uzman merkezli rehberlik programı” yoluyla bu hizmetlerin gerçekleştirilmesini savunan görüştür. Diğeri ise; rehberlik uzmanının öğretmenlere “müşavirlik hizmeti yapmak üzere kullanılmasını benimseyen “öğretmen rehberlik programı” yoluyla bu hizmetlerin öğretmenler tarafından yürütülmesini savunan görüştür” (Yeşilyaprak, 1999). Bu nedenlerden dolayı kuşkusuz bir ikinci görüşü benimsemek ve uygulamak zorundayız.

Sınıf rehber öğretmeni bu yükün altından kalkabilmek için, öncelikle öğrencisinin gelişim alanlarını bilmek zorundadır. Öğrencinin gelişim alanları:

1) “Fiziksel

2) Sosyal

3) Benlik kavramı

4) Bilişsel

5) Kariyer gelişim alanı olarak beş grupta toplanmaktadır” (Yüksel, 2003).

Fiziksel Gelişim Alanı:Fiziksel gelişim, kas gelişimi, cinsel farklılık, cinsel kimlik, işitme, görme, dokunma, büyüme, el-göz koordinasyonu gibi kavramlarla ilişkilidir. Diğer taraftan fiziksel gelişim alanının çocuğun kişiliğinin gelişiminde de etkisi vardır. Yavuzer, (1990), bu konuyu şöyle açıklamaktadır: ”Fiziksel gelişme, davranışı dolaylı olarak etkiler, çünkü çocuğun kendine ve diğerlerine karşı tutumu bedensel gelişiminin de etkisi altındadır. Bu tutumlar çocuğun gösterdiği uyumlara yansır. Örneğin, şişman bir çocuk kısa sürede kendisinden ince olanlara ayak uyduramadığını fark eder. Bu da çoğunlukla çocuğun kişisel yetersizlik duygusuna kapılmasına yol açar.”

Sosyal Gelişim Alanı:Sözel iletişim becerileri, arkadaş grubuna girme, grup ilke ve kurallarına uyma, sorumluluk alma, işbirliği yapabilme, ait olma duygusunu hissedebilme vb sosyal gelişim alanını ifade eder.

Benlik Kavramı Gelişim Alanı:Benlik kavramı, bireyin “ben kimim?”sorusuna verdiği cevap yani;kendisine değer biçmesidir. İlköğretim okulu öğrencileri için kendinin farkında olma, kendini tanıyabilme, açıklayabilme, kendisinin güçlü-zayıf yönlerini bilebilme çok önemlidir. Benlik kavramı gelişimi, öğrencinin kendisini grup içinde nasıl gördüğünü ve çevresini nasıl değerlendirdiğini belirler.

Bilişsel Gelişim Alanı:Bilişsel gelişim alanı öğrencinin zeka gelişimiyle alakalıdır. Düşünme yorum ve işlem yapma becerileri bilişsel gelişim alanı ile alakalıdır.” Ergenler, grup isimleri, matematiksel eşitlikler ve diğer semboller hakkında düşünmeye başlar. Sembol setlerini, yeniden düzenleme, bunlardan mantıklı bir sonuç çıkarma, bilim, din, sanat, politikadaki değer sistemlerini yeniden gözden geçirirler” (Temel ve Aksoy, 2001).

Kariyer Gelişim Alanı:“Kariyer gelişimi, boş zaman kullanımı, hobiler, evde çalışma sorumlulukları, çalışmanın değeri, meslekleri tanıma, ekonomi, olumlu çalışma alışkanlıkları, ders konuları ve çalışmasıyla ilişkisi, mesleki farkındalık, benlik farkındalığı vb. ile ilgilidir” (Yüksel, 2003).

Sınıf öğretmenleri öğrenci gelişimini bir bütün olarak ele alıp yukarıda sıraladığımız gelişim alanlarında, öğrencilere gerekli becerileri kazandırmak ve bu görevi yerine getirirken üzerine düşen bazı rolleri yerine getirmek zorundadır:

“1- Öğrenciyi dinleme ve nasihat etme rolü: Pek çok durumda, öğrenci için sınıf öğretmeni, doğal olarak, ilk başvuracağı kişidir. Bu ilişki, eğer, güven ve saygı temeline dayanıyorsa çok daha yoğun ve sağlıklıdır. Öğretmen, öğrencinin gelişim ve sorunlarına duyarlı olabilirse, onun kendisine açılmasına uygun ortam oluşturabilir. Onu dinler. Akıl verir, yol gösterir, nasihat eder.

2- Öğrenciyi kabul ve havale etme rolü: Eğer öğretmen, temel eğitim çağındaki çocukların gelişim özellikleri konusunda yeterli bilgi donanımına sahip iyi bir gözlemci ve sınıfındaki öğrenciler ile yakından ilgiliyse onlardaki bazı değişim ve belirtileri daha erken saptayıp gerekli önlemleri alabilir. Çocuğun sorununun gelişmesini önleyebilir. Kendisinin baş edemeyeceği durumlarda onun bir uzman yardımı almasını sağlar.

3- Öğrenci potansiyelini keşfetme rolü: Öğretmen sınıfındaki öğrenciler ile yaptığı çeşitli ders ve ders dışı etkinlikler sırasında onlara sunduğu farklı öğrenme yaşantıları ve kendilerini sınama fırsatlarıyla, öğrencilerin çeşitli yeteneklerini, kapasitelerini keşfetmelerine yardımcı olur.

4- Öğrencinin mesleki gelişimine yardımcı olma rolü: Bu konuda öğretmenin görevi, bütün dersler ve çeşitli öğrenme etkinliklerinin iş ve meslek yaşamı ile ilişkisini kurarak, meslek edinmeye yönelik tutum ve alışkanlıklar kazanmalarına, iş yaşamında gerekli olacak temel bilgi ve beceriler edinmelerine yardımcı olmaktır.

5- İnsan ilişkilerini geliştirme (etkileşimi kolaylaştırma) rolü: Öğretmenin rehberlik açısından rollerinden biri de, okul ortamında pozitif insan ilişkilerinin gelişmesine yardımcı olmaktır.

6- Okul rehberlik programı destekleme ve geliştirme rolü: Bu rol kapsamında öğretmenden beklenen işlev, eğer okulda görevli rehberlik uzmanı varsa onu “kabul etme”, uzmanlığından yararlanma, rehberlik programının hazırlanması ve uygulanmasına

yardımcı olma, bu çalışmalarını destekleme, uzmanla işbirliği yapma ve takım çalışması anlayışı içinde programa destek ve katkı sağlamaktır” (Yeşilyaprak, 1999).

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri yönetmeliğinin sınıf rehber öğretmenine şu görevleri verir:

a) “Okulun rehberlik ve psikolojik danışma programını çerçevesinde sınıfın yıllık çalışmalarını plânlar ve bu plânlanmanın bir örneğini rehberlik ve psikolojik danışma servisine verir.

b) Rehberlik için ayrılan sürede sınıfa girer. Sınıf rehberlik çalışmaları kapsamında eğitsel ve meslekî rehberlik etkinliklerini, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin organizasyonu ve rehberliğinde yürütür.

c) Sınıfındaki öğrencilerin öğrenci gelişim dosyalarının tutulmasında, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisiyle iş birliği yapar.

d) Sınıfa yeni gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile iş birliği içinde inceler, değerlendirir.

e) Çalışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden özel ve kişisel olanların gizliliğini korur.

f) Sınıfıyla ilgili çalışmalarını, ihtiyaç ve önerilerini belirten bir raporu ders yılı sonunda ilk hafta içinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisine iletir.

g) Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yönlentilmeleri konusunda psikolojik danışmanla iş birliği yapar.

h) Okul müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

İlköğretimde 1'inci sınıftan 5'inci sınıfa kadar olan sınıfları okutan öğretmenler de bu görevleri kendi sınıflarında; üst sınıflardaki sınıf rehber öğretmenleri gibi, öğrencilerinin

yaş, gelişim, eğitim durumları, bireysel özellikleri ve gereksinimleri doğrultusunda, rehberlik ve psikolojik danışma servisinin eş güdümünde yürütürler” (MEB, 2001).

3.4.5. Diğer öğretmenler

“Sınıf rehber öğretmenliği görevi olmayan öğretmenler de gerektiğinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin plânlama ve eş güdümüyle çalışmalara yardımcı olurlar.

Okul Müdürünün vereceği, rehberlikle ilgili görevleri yerine getirirler” (MEB, 2001).

3.4.6. Psikolojik danışmanın görevleri

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliğinde danışmanın görevleri şöyle belirtilmiştir:

a) “İl çerçeve programını temel alarak okulunun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri programını sınıf düzeylerine, okulun türüne ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre hazırlar.

b) Rehberlik programının ilgili kısmının uygulanmasında sınıf öğretmenlerine rehberlik eder.

c) Okulunun tür ve özelliklerine göre gerekli eğitsel ve meslekî rehberlik etkinliklerini plânlar, programlaştırarak uygular veya uygulanmasına rehberlik eder.

d) Bireysel rehberlik hizmetlerini alanın ilke ve standartlarına uygun biçimde yürütür.

e) Eğitsel, meslekî ve bireysel rehberlik çalışmaları için öğrencilere yönelik olarak bireyi tanıma etkinliklerini yürütür.

f) Bireysel rehberlik hizmetleri kapsamında formasyonu uygunsa psikolojik danışma yapar.

g) Sınıflarda yürütülen eğitsel ve meslekî rehberlik etkinliklerinden, uygulanması rehberlik ve psikolojik danışma alanında özel bilgi ve beceri gerektirenleri uygular.

h) Okul içinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili konularda araştırmalar yapar, bunların sonuçlarından yararlanılmasını sağlar.

i) Öğrencinin mezun olacağı dönemde, okuldaki tüm eğitim-öğretim sürecindeki gelişimini, yönlendirilmesi açısından önemli özelliklerini ve bu konudaki önerilerini içeren bir değerlendirme raporunu sınıf rehber öğretmeni, veli, öğrenci ve okul yönetiminin iş birliğiyle hazırlar. Bu raporun aslını öğrenci gelişim dosyasına koyar, bir örneğini de öğrenciye veya velisine verir.

j) Eğitim-öğretim kurumundaki seçmeli derslerin konulmasında çevre koşulları, okulun olanakları, öğretmen sayısı ve branşı da gözetilerek yeni seçmeli derslere ilişkin araştırma yapar, bu derslerin zümre öğretmenlerince gerçekleştirilecek program çalışmalarında alanı ile ilgili görüşlerini bildirir.

k) Okulda özel eğitim gerektiren öğrenci varsa veya kaynaştırma eğitimi sürdürülüyorsa, bu kapsamdaki öğrencilere ve ailelerine gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini rehberlik ve araştırma merkezinin iş birliğiyle verir.

l) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin öğrenci gelişim dosyalarını ve diğer gerekli kayıtları tutar, ilgili yazışmaları hazırlar ve istenen raporları düzenler.

m) Okula bir alt öğrenim kademesinden veya nakil yoluyla gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını inceler, sınıf rehber öğretmeniyle iş birliği içinde değerlendirir.

n) Gerektiğinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde kullanılacak ölçme araçları, doküman ve kaynakları hazırlama ve geliştirme çalışmalarına katılır.

o) Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yönltilmesi konusunda branş ve sınıf rehber öğretmenine bilgi verir ve iş birliği yapar.

p) Ailelere, öğrencilere, sınıf rehber öğretmenlerine ve gerektiğinde diğer okul personeline yönelik hizmet alanına uygun toplantı, konferans ve panel gibi etkinlikler düzenler.

q) Okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin komisyonlara ve toplantılara katılır, gerekli bilgileri verir, görüşlerini belirtir.

r) Orta öğretim kurumlarında Millî Eğitim Bakanlığı Orta öğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği'nin ilgili maddesinde belirtilen görevi yapar.

s) Ders yılı sonunda bu alanda yapılan çalışmaları değerlendirir, sonuçlarını ve gerekli bilgileri içeren bir rapor hazırlar” (MEB, 2001).

Yine aynı yönetmeliğin 55. maddesinde psikolojik danışmana ders, nöbet, sınav, büro işleri, idare ve konusuyla bağdaşmayacak görevlerin verilemeyeceği ifade edilmiştir.

Kepeçoğlu, (1992), biraz daha somuta indirgeyerek danışmanın görevleri arasında sayılamayacak işleri 26 maddede ayrıntılı olarak sıralamıştır:

- 1) “Yeni gelen öğrencileri okula kayıt etme
- 2) Derslerle ilgili olarak çevrede yapılacak inceleme, gözlem ve uygulama gezilerini programlama
- 3) Öğrenciler hakkında edindiği özel ve kişisel bilgileri okul müdürüne açıklama
- 4) Öğrenciler hakkında edindiği özel ve kişisel bilgileri okul disiplin kuruluna açıklama
- 5) Öğrenciler ile öğretmenler ve yöneticiler arasında arabuluculuk yapma
- 6) Kendi gönüllülüklerine bakmaksızın öğrencileri problemlerine göre ayırarak psikolojik danışma yapmaya zorlama
- 7) Öğrencilerin not ve başarı durumlarını okul kayıtlarına işleme

- 8) Öğrencilerin devam durumları ile ilgili kayıtları tutma
- 9) Öğrencilerin sağlık kayıtlarını tutmada okul doktoruna yardım etme
- 10) Görme ve işitme özrü olan öğrencileri tarama çalışmaları yapma
- 11) Başka okullara giden öğrencilerin öğrenim durumlarını gösteren belgeleri hazırlama, başka okullardan gelen bu belgeleri alma ve saklama
- 12) Okulun haftalık çalışma programını ve ders dağıtım Çizelgelerini hazırlamada okul müdürüne yardım etme
- 13) Ders dağıtım Çizelgelerinin uygulanmasını izleme ve aksaklıkları okul müdürüne bildirme
- 14) Okuldaki kitaplık, laboratuvar, atölye, işlik ve spor salonu gibi ortak kullanılan yerlerin çalışma programlarını hazırlamada okul müdürüne yardım etme
- 15) Okul içi görev ve nöbet cetvellerinin hazırlanmasında okul müdürüne yardım etme
- 16) Okul içi görev ve nöbet cetvellerinin uygulanmasını izleme ve aksaklıkları okul müdürüne bildirme
- 17) Okula gelen velilere ve başka ziyaretçilere okul içinde yol gösterme
- 18) Okulda nöbet tutma
- 19) Okulda ders okutma
- 20) Okulun disiplin işlemlerine yardım etme ve disiplin kurulunda görev alma
- 21) Öğrencilerin not, başarı ve gelişim durumlarını velilere duyurma işlerini yürütme
- 22) Sınavlarda gözcülük etme

- 23) Herhangi bir nedenle öğretmeni gelmeyen sınıflara girme
- 24) Yıllara göre okulun öğrenci istatistiklerini tutma
- 25) Okuldaki öğretim etkinliklerinin öğretim yılı sonunda genel bir değerlendirmesini yapma
- 26) Çeşitli idari işlerde okul müdür yardımcılarına yardım etme”

3.4.7. Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunun görevleri

Okullarda yürütülen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesi amacıyla oluşturulan komisyon ders yılı içerisinde üç kez toplanarak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanması ve eşgüdümünü gerçekleştirir.

“ Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu okul müdürünün başkanlığında aşağıdaki üyelerden oluşturulur:

- a) Müdür Yardımcıları
- b) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Psikolojik Danışmanları
- c) Sınıf Rehber Öğretmenlerinden her sınıf seviyesinden seçilecek en az birer temsilci
- d) Disiplin Kurulundan bir temsilci
- e) Okul aile birliği ve okul koruma derneğinden birer temsilci
- f) Okul öğrenci temsilcisi” (Sarı, 2005).

BÖLÜM 4

4. YÖNTEM

Bu bölümde, yapılan araştırmanın nasıl uygulandığı, modeli, evreni ve örnekleme, verilerin nasıl toplandığı ve yorumlandığı konusunda bilgiler verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma ile ilköğretim okulu öğretmenlerinin, ilköğretim okullarında görev yapan rehber öğretmenlerin görevleri konusunda beklenti ve algı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmış ve tarama modeli kullanılmıştır.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Yalova ilindeki resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler,örneklemini ise bu evrenden seçilen toplam 170 öğretmen oluşturmaktadır.

Kişisel bilgiler bölümünde elde edilen verilere göre örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, kıdem, branş ve bu okulda çalıştıkları süreleri gösteren dağılımlar Çizelgeler halinde verilmiştir.

Çizelge 4.1. Deneklerin Cinsiyeti Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeler

CİNSİYET	N	%
Erkek	86	50.6
Bayan	84	49.4
TOPLAM	170	100

Çizelge 4.1' de görüldüğü üzere grubun %50.6'sı erkek %49.4'ü bayandır.

Çizelge 4.2. Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeler

YAŞ	N	%
25-35	85	50.0
36-40	50	29.4
41-50	30	17.6
51 ve üstü	5	3
TOPLAM	170	100.0

Çizelge 4.2’de de görüleceği gibi grubun %50’si 25-35 yaş grubunda, %29.4’ü 36-40 yaş grubunda %17.6’sı 41-50 yaş grubunda, %3’ü 51 ve üstü yaş grubunda yer almaktadır.

Çizelge 4.3. Deneklerin Kıdemi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeler

KIDEM	N	%
1-5 yıl	34	20
6-10 yıl	55	32.4
11-15 yıl	38	22.4
16-20 yıl	20	11.8
21 ve üstü	23	13.5
TOPLAM	170	100

Çizelge 4.3’ten de anlaşılacağı gibi grubun, %40’ı 1-5 yıl, %13.3’ü 6-10 yıl, %36.7’si 11-15 yıl, %10’u 16-20 yıl öğretmenlik dahil mesleki kıdeme sahiptirler.

Çizelge 4.4. Deneklerin Branş Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeler

BRANŞ	N	%
Sınıf Öğretmeni	83	48,8
Matematik	16	9,4
Sosyal Bilgiler	10	5,9
Fen Bilgisi	10	5,9
Müzik	6	3,5
Türkçe	13	7,6
Beden Eğitimi	3	1,8
Bilgisayar	3	1,8
İş Eğitimi	9	5,3
Resim	4	2,4
İngilizce	7	4,1
Ana Sınıfı Öğretmeni	6	3,5
TOPLAM	170	100

Deneklerin %48, 8'i Sınıf öğretmeni, %9, 4'ü Matematik öğretmeni, %5, 9'u Sosyal Bilgiler öğretmeni, %5, 9'u Fen Bilgisi öğretmeni, %3, 5'i Müzik öğretmeni, %7, 6'sı Türkçe öğretmeni, %1, 8'i Beden Eğitimi öğretmeni, %1, 8'i Bilgisayar öğretmeni, %5, 3'ü İş Eğitimi öğretmeni, %2, 4'ü Resim öğretmeni, 54, 1'i İngilizce öğretmeni, %3, 5'i Anasınıfı öğretmeninden oluşmaktadır.

Çizelge 4.5. Bu Okulda Çalışma Süresi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzdeleri

ÇALIŞMA SÜRESİ	N	%
1-3 yıl	86	50, 6
4-6 yıl	43	25, 3
7-9 yıl	25	14, 7
10-12 yıl	11	6, 5
13 ve üstü	5	2, 9
TOPLAM	170	100

Çizelge 4.5'te de görüleceği gibi, grubun %50, 6'sı 1-3 yıl, %25, 3'ü 4-6 yıl, %14, 7'si 7-9 yıl, %6, 5'i 10-12 yıl, %2, 9'u 13 ve üstü yıl buldukları okulda çalışmaktadırlar.

4.3. Verilerin Toplanması

Uygulama araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Hazırlanan anketler çoğaltıldıktan sonra, belirlenen örneklemdaki Öğretmenlere ulaşılarak anketler uygulanmış ve tekrar araştırmacı tarafından geriye toplanmıştır.

4.3.1. Veri toplama araçları

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, ilköğretim okullarında çalışan rehber öğretmenlerin görevleri hakkındaki beklentilerini ve algılarını saptamak üzere, soru listesinin hazırlanmasında; İlköğretim okulu müdürlerinin rehber öğretmenin görevleri hakkındaki bilinçlilik düzeylerini saptamak üzere araştırma yapan PASKAL'ın (2001) kullandığı anket kullanılmıştır.

Anketin I. bölümünde öğretmenlerin kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik beş soruya, II. bölümünde ise ilköğretim okullarında görev yapan rehber öğretmenlerin görevlerine ilişkin beklenti ve algılarını belirlemeye yönelik kırk soruya yer verilmiştir.

Öğretmenlerin, ankette yer alan görüşlere katılma düzeylerini işaretleyebilmeleri için her maddeye verilecek cevaplar "tamamen katılıyorum, çoğunlukla katılıyorum, kararsızım, az katılıyorum, hiç katılmıyorum" şeklinde likert tipi beşli dereceleme uygun olarak düzenlenmiştir.

4.3.2. Verilerin çözümü ve yorumlanması

Veriler toplandıktan sonra anketler puanlanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri bilgisayarda SPSS 13. 0 programında yapılmıştır. Önce araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, branş, bulunduğu okulda çalışma süresi ve kıdemine göre frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş, ardından araştırmanın amaçlarına uygun olarak:

1. Öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevapların seçenekler bazında frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir.
2. Öğretmenlerin anketten aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır.
3. Öğretmenlerin anket toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacıyla bağımsız grup t Testi (Independent Samples t Test) tekniği uygulanmıştır.
4. Öğretmenlerin anket toplam puanlarının yaş, kıdem, branş ve buldukları okuldaki çalışma süreleri değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacıyla tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) tekniği uygulanmıştır.

Ayrıca geçerlilik için uzman görüşü alınmış, Cronbach Alpha katsayısı 0,937 bulunmuştur.

BÖLÜM 5

5. BULGULAR VE YORUMLAR

5.1. 1.Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde,öğretmenlerin,rehber öğretmenlerin görevlerine ilişkin beklenti ve algı düzeyleriyle ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 5.1. Öğretmenlerin “Özel Eğitime (Görme, İşitme, Ağır öğrenen vb.) İhtiyacı Olan Öğrencileri Tespit Ederek, Bu Öğrencilere Gerekli Rehberlikte Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	10	5, 9
Az Katılıyorum	17	10, 0
Kararsızım	2	1, 2
Çoğunlukla Katılıyorum	48	28, 2
Tamamen Katılıyorum	93	54, 7
TOPLAM	170	100, 0

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin 93’ü Özel Eğitime (görme, işitme, ağır öğrenen vb.) ihtiyacı olan öğrencileri tespit ederek, bu öğrencilere gerekli rehberlikte bulunur” görüşüne tamamen katıldıklarını belirterek grubun %54. 7’sini, 2’si kararsız olduklarını belirterek %1, 2’sini, 48’i çoğunlukla katıldıklarını belirterek grubun %28. 2’ini, 10’u hiç katılmadığını belirterek %5, 9’unu, 17’si ise az katıldığını belirterek %10’unu oluşturmaktadır.

Çizelge 5.2. Öğretmenlerin “Disiplin Sorunu Olan Öğrencilerle İlgili Olarak, Sosyal ve Psikolojik Açıdan Araştırmalar Yapar” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	8	4, 7
Az Katılıyorum	8	4, 7
Kararsızım	4	2, 4
Çoğunlukla Katılıyorum	41	24, 1
Tamamen Katılıyorum	109	64, 1
TOPLAM	170	100, 0

Çizelge 5.2’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 8’i “Disiplin sorunu olan öğrencilerle ilgili olarak, sosyal ve psikolojik açıdan araştırmalar yapar” görüşüne az katıldıklarını belirterek grubun %4, 7’sini, 8’i hiç katılmadığını belirterek %4, 7’sini 4’ü kararsız olduğunu belirterek %2, 4’ünü, 41’i çoğunlukla katıldığını belirterek grubun%24, 1’ini, 109’u tamamen katıldığını belirterek %64, 1’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.3. Öğretmenlerin “Sınav Zamanlarında Okuldaki Hizmetlerin Aksamadan Yürütülebilmesi Amacıyla, Öğretmenlere Yardımcı Olmak İçin Gözcülük Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	49	28, 8
Az Katılıyorum	25	14, 7
Kararsızım	21	12, 4
Çoğunlukla Katılıyorum	38	22, 4
Tamamen Katılıyorum	37	21, 8
TOPLAM	170	100, 0

Öğretmenlerin 49’u Sınav zamanlarında okuldaki hizmetlerin aksamadan yürütülebilmesi amacıyla, öğretmenlere yardımcı olmak için gözcülük yapar.” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %28, 8’ini, 25’i az katıldıklarını belirterek %14, 7’sini, 21’i kararsız olduğunu belirterek %12, 4’ünü, 38’i çoğunlukla katıldığını belirterek %22, 4’ünü, 37’si tamamen katıldığını belirterek %21, 8’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.4. Öğretmenlerin “Öğrencilere Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Hakkında Bilgi Verir.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	1, 8
Az Katılıyorum	8	4, 7
Kararsızım	10	5, 9
Çoğunlukla Katılıyorum	25	14, 7
Tamamen Katılıyorum	124	72, 9
TOPLAM	170	100, 0

Çizelge 5.4’te de görüldüğü üzere öğretmenlerin 3’ü Öğrencilere verimli ders çalışma alışkanlıkları hakkında bilgi verir.” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %1, 8’ini, 10’u kararsız olduğunu belirterek %5, 9’unu, 8’i az katıldığını belirterek %4, 7’sini, 25’i çoğunlukla katıldığını belirterek %14, 7’sini, 124’ü tamamen katıldığını belirterek %72, 9’unu oluşturmaktadır.

Çizelge 5.5. Öğretmenlerin “Okulda Kurulan (Satın Alma, Demirbaş Sayımı, Eğitime Katkı Payı vb.) Komisyonlarda Görev Alarak Okulun İşleyişine Katkıda Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	56	32, 9
Az Katılıyorum	34	20, 0
Kararsızım	26	15, 3
Çoğunlukla Katılıyorum	26	15, 3
Tamamen Katılıyorum	28	16, 5
TOPLAM	170	100, 0

Öğretmenlerin 56’sı “Okulda kurulan (satın alma, demirbaş sayımı, eğitime katkı payı vb.) komisyonlarda görev alarak okulun işleyişine katkıda bulunur.” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %32, 9’unu, 34’ü az katıldığını belirterek %20, ’sini, 26’si kararsız olduğunu belirterek %15, 3’ünü, 26’sı çoğunlukla katıldığını belirterek %15, 3’ünü, 28’i tamamen katıldığını belirterek %16, 5’ini temsil etmektedir.

Çizelge 5.6. Öğretmenlerin “Veli Toplantılarına Katılarak, Öğrenciler Hakkında Bilgi Alışverişinde Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	7	4, 1
Az Katılıyorum	10	5, 9
Kararsızım	6	3, 5
Çoğunlukla Katılıyorum	23	13, 5
Tamamen Katılıyorum	124	72, 9
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.6’da da görüldüğü üzere öğretmenlerin 7’si Veli toplantılarına katılarak, öğrenciler hakkında bilgi alışverişinde bulunur.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %4, 1’ini, 10’u az katıldığını belirterek %5, 9’unu, 6’sı kararsız olduklarını belirterek grubun %3, 5’ini, 23’ü çoğunlukla katıldığını belirterek %13, 5’ünü, 124’ü tamamen katıldığını belirterek %72, 9’unu oluşturmaktadır.

Çizelge 5.7. Öğretmenlerin “Okulda İhtiyaç Duyulduğunda, Öğrencilerin Başı Boş Kalmaması İçin Boş Geçen Derslere Girer” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	62	36, 5
Az Katılıyorum	20	11, 8
Kararsızım	18	10, 6
Çoğunlukla Katılıyorum	26	15, 3
Tamamen Katılıyorum	44	25, 9
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.7’den de anlaşılacağı üzere öğretmenlerin 62’si Okulda ihtiyaç duyulduğunda, öğrencilerin başıboş kalmaması için boş geçen derslere girer” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %36, 5’ini, 20’si az katıldığını belirterek %11, 8’ini, 18’i kararsız olduğunu belirterek %10, 6’sını, 26’sı çoğunlukla katıldığını belirterek %15, 3’ünü, 44’ü ise tamamen katıldığını belirterek %25, 9’unu oluşturmaktadır.

Çizelge 5.8. Öğretmenlerin “Okulun Mali Problemlerinde (Eğitime Katkı Payı, Bağış Toplanmasında Öğrenci ve Velilerle Konuşarak) Yönetime Yardımcı Olur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	54	31, 8
Az Katılıyorum	37	21, 8
Kararsızım	28	16, 5
Çoğunlukla Katılıyorum	35	20, 6
Tamamen Katılıyorum	16	9, 4
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.8’de de görüldüğü üzere öğretmenlerin 54’ü Okulun mali problemlerinde (Eğitime katkı payı, bağış toplanmasında öğrenci ve velilerle konuşarak) yönetime yardımcı olur.” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %31, 8’ini, 37’si az katıldığını belirterek %21, 8’ini, 28’i kararsız olduğunu belirterek %16, 5’ini , 35’i çoğunlukla katıldığını belirterek %20, 6’sini, 16’sı tamamen katıldığını belirterek %9, 4’ünü oluşturmaktadır.

Çizelge 5.9. Öğretmenlerin “Okula Gelmeyen Öğrencileri Ailelerine Bildirir” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	57	33, 5
Az Katılıyorum	25	14, 7
Kararsızım	20	11, 8
Çoğunlukla Katılıyorum	28	16, 5
Tamamen Katılıyorum	40	23, 5
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.9’da da görüldüğü üzere öğretmenlerin 57’i “Okula gelmeyen öğrencileri ailelerine bildirir” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %33, 5’ini, 25’i az katıldığını belirterek %14, 7’sini, 20’si kararsız olduğunu belirterek %11, 8’ini, 28’i çoğunlukla katıldığını belirterek %16, 5’ini, 40’ı tamamen katıldığını belirterek %23, 5’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.10. Öğretmenlerin “Öğrencilere Meslekleri ve Meslek Çeşitlerini Tanıtıcı Bilgiler Verir.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	2, 4
Az Katılıyorum	7	4, 1
Kararsızım	6	3, 5
Çoğunlukla Katılıyorum	23	13, 5
Tamamen Katılıyorum	130	76, 5
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.10’da görüldüğü üzere öğretmenlerin 4’ü” Öğrencilere meslekleri ve meslek çeşitlerini tanıtıcı bilgiler verir.” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %2, 4’ünü, 7’si az katıldığını belirterek grubun %4, 1’ini, 6’sı kararsız kaldığını belirterek %3, 5’ini, 23’ü çoğunlukla katıldığını belirterek grubun %13, 5’ini, 130’u tamamen katıldığını belirterek grubun %76, 5’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.11. Öğretmenlerin “Aynı Konularda Problemi Olan Öğrencilere Grup Rehberliği Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	6	3, 5
Az Katılıyorum	9	5, 3
Kararsızım	5	2, 9
Çoğunlukla Katılıyorum	34	20, 0
Tamamen Katılıyorum	116	68, 2
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.11’de de görüldüğü üzere öğretmenlerin 6’sı “Aynı konularda problemi olan öğrencilere grup rehberliği yapar.” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %3, 5’ini, 9’u az katıldığını belirterek grubun %5, 3’ünü, 5’i kararsız kaldığını belirterek grubun %2, 9’unu, 34’ü çoğunlukla katıldığını belirterek grubun %20’sini, 116’sı tamamen katıldığını belirterek grubun %68, 2’sini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.12. Öğretmenlerin “Okuldaki Üstün Ve Özel Yetenekli Öğrencileri Belirleyici Çalışmalar Yapararak, Bu Öğrencilere Rehberlik Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	11	6, 5
Az Katılıyorum	13	7, 6
Kararsızım	6	3, 5
Çoğunlukla Katılıyorum	29	17, 1
Tamamen Katılıyorum	111	65, 3
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.12’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 11’i “Okuldaki üstün ve özel yetenekli öğrencileri belirleyici çalışmalar yaparak, bu öğrencilere rehberlik yapar.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %6, 5’ini, 13’ü az katıldığını belirterek %7, 6’sını, 6’sı kararsız kaldığını belirterek %3, 5’ini, 29’u çoğunlukla katıldığını belirterek grubun %17, 1’ini, 111’i tamamen katıldığını belirterek grubun %65, 3’ünü oluşturmaktadır.

Çizelge 5.13. Öğretmenlerin “Kendisine Verilen Bina ya da Bahçedeki Nöbet Görevini Eksiksiz Olarak Yürütür.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	78	45,9
Az Katılıyorum	21	12,4
Kararsızım	19	11,2
Çoğunlukla Katılıyorum	14	8,2
Tamamen Katılıyorum	38	22,4
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.13'ten de anlaşılacağı gibi öğretmenlerin 78'i “Kendisine verilen bina ya da bahçedeki nöbet görevini eksiksiz olarak yürütür.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %45,9'unu, 21'i az katıldığını belirterek grubun %12,4'ünü, 19'u kararsız olduğunu belirterek grubun %11,2'sini, 14'ü çoğunlukla katıldığını belirterek grubun %8,2'sini, 38'i tamamen katıldığını belirterek grubun %22,4'ünü oluşturmaktadır.

Çizelge 5.14. Öğretmenlerin “Öğretmenlere Okul İçerisinde Hizmet-İçi Eğitim Programları Düzenleyerek, Rehberlik Konusunda Onları Aydınlatır.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	14	8,2
Az Katılıyorum	10	5,9
Kararsızım	18	10,6
Çoğunlukla Katılıyorum	45	26,5
Tamamen Katılıyorum	83	48,8
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.14'te görüldüğü üzere öğretmenlerin 14'ü “Öğretmenlere okul içerisinde hizmet-İçi eğitim Programları düzenleyerek, rehberlik konusunda onları aydınlatır.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %8,2'sini, 10'u az katıldığını belirterek grubun %5,9'unu, 18'i kararsız kaldığını belirterek grubun %10,6'sını, 45'i çoğunlukla katıldığını belirterek grubun %26,5'ini, 83'ü tamamen katıldığını belirterek grubun %48,8'ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.15. Öğretmenlerin “Okulda Anne ve Babalar İçin Eğitim Programları Düzenler.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	10	5,9
Az Katılıyorum	14	8,2
Kararsızım	14	8,2
Çoğunlukla Katılıyorum	37	21,8
Tamamen Katılıyorum	95	55,9
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.15’te görüldüğü üzere öğretmenlerin 10’u “Okulda anne ve babalar için eğitim programları düzenler.” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %5,9’unu, 14’ü az katıldığını belirterek %8,2’sini, 14’ü kararsız kaldığını belirterek %8,2’sini, 37’si çoğunlukla katıldığını belirterek %21,8’ini, 95’i tamamen katıldığını belirterek %55,9’unu oluşturmaktadır.

Çizelge 5.16. Öğretmenlerin “Öğrenciler Hakkındaki Özel Bilgileri Yalnız Kendisi İçin Saklar, Yönetim Dahil Kimseye Bildirmez” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	23	13,5
Az Katılıyorum	11	6,5
Kararsızım	17	10,0
Çoğunlukla Katılıyorum	41	24,1
Tamamen Katılıyorum	78	45,9
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.16’da görüldüğü üzere öğretmenlerin 23’ü “Öğrenciler hakkındaki özel bilgileri yalnız kendisi için saklar, yönetim dahil kimseye bildirmez” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %13,5’ini, 11’i az katıldığını belirterek %6,5’ini, 17’si kararsız kaldığını belirterek %10’unu, 41’i çoğunlukla katıldığını belirterek %24,1’ini, 78’i tamamen katıldığını belirterek %45,9’unu oluşturmaktadır.

Çizelge 5.17. Öğretmenlerin “İletişimle İlgili Grup Çalışmaları Yaparak, Öğrencilerin Sosyal Gelişimine Yardımcı Olur” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	5	2, 9
Az Katılıyorum	18	10, 6
Kararsızım	13	7, 6
Çoğunlukla Katılıyorum	38	22, 4
Tamamen Katılıyorum	96	56, 5
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.17’den de anlaşılacağı gibi öğretmenlerin 5’i “İletişimle ilgili grup çalışmaları yaparak, öğrencilerin sosyal gelişimine yardımcı olur” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %2, 9’unu, 18’i az katıldığını belirterek %10, 6’sını, 13’ü kararsız kaldığını belirterek %7, 6’sını, 38’i çoğunlukla katıldığını belirterek %22, 4’ünü, 96’sı tamamen katıldığını belirterek % 56, 5’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.18. Öğretmenlerin “Öğrencilerin Psikolojik Durumunu da İlgilendirdiğinden, Anne-Baba Anlaşmazlıklarını Çözümler.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	50	29, 4
Az Katılıyorum	37	21, 8
Kararsızım	31	18, 2
Çoğunlukla Katılıyorum	28	16, 5
Tamamen Katılıyorum	24	14, 1
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.18’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 50’si “Öğrencilerin psikolojik durumunu da ilgilendirdiğinden, ana-baba anlaşmazlıklarını çözümler.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %29, 4’ünü, 37’si az katıldığını belirterek %21, 8’ini, 31’i kararsız kaldığını belirterek %18, 2’sini, 28’i çoğunlukla katıldığını belirterek %16, 5’ini, 24’ü tamamen katıldığını belirterek %14, 1’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.19. Öğretmenlerin “Uyum Sorunları (Okul Fobisi, Uykusuzluk, Okuldan Kaçma vb.) Olan Öğrencileri Teşhis Ederek Bunlara Yardımcı Olur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	8	4,7
Az Katılıyorum	6	3,5
Kararsızım	13	7,6
Çoğunlukla Katılıyorum	44	25,9
Tamamen Katılıyorum	99	58,2
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.19’da görüldüğü üzere öğretmenlerin 8’i, ”Uyum sorunları (Okul fobisi, uykusuzluk, okuldan kaçma vb.) olan öğrencileri teşhis ederek bunlara yardımcı olur” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %4,7’sini, 6’sı az katıldığını belirterek %3,5’ini, 13’ü kararsız kaldığını belirterek %7,6’sını, 44’ü çoğunlukla katıldığını belirterek %25,9’unu, 99’u tamamen katıldığını belirterek %58,2’sini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.20. Öğretmenlerin “Öğrenci Tanıma Teknikleri ile İlgili Gerekli Formları ve Testleri Kullanmaya Hazır Bulundurur” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	2,4
Az Katılıyorum	6	3,5
Kararsızım	4	2,4
Çoğunlukla Katılıyorum	34	20,0
Tamamen Katılıyorum	122	71,8
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.20’den de anlaşılacağı üzere öğretmenlerin 4’ü, ”Öğrenci tanıma teknikleri ile ilgili gerekli formları ve testleri kullanmaya hazır bulundurur” Görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %2,4’ünü, 6’sı az katıldığını belirterek %3,5’ini, 4’ü kararsız kaldığını belirterek %2,4’ünü, 34’ü çoğunlukla katıldığını belirterek %20,0’sini, 122’si tamamen katıldığını belirterek %71,8’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.21. Öğretmenlerin “Yazışma, Dosyalama vb. Konularda Okul Yönetimine Yardımcı Olur” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	78	45, 9
Az Katılıyorum	28	16, 5
Kararsızım	17	10, 0
Çoğunlukla Katılıyorum	24	14, 1
Tamamen Katılıyorum	23	13, 5
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.21’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 78’i “Yazışma, dosyalama vb. konularda okul yönetimine yardımcı olur” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %45, 9 unu, 28’i az katıldığını belirterek %16, 5’ini, 17’si kararsız kaldığını belirterek %10, 0’ünü, 24’ü çoğunlukla katıldığını belirterek %14, 1’ini, 23’ü tamamen katıldığını belirterek %13, 5’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.22. Öğretmenlerin “Öğrencileri Takip Ederek, Disiplinsiz Davranış Sergileyenleri (Sigara İçme, Kavga vb.) Okul Yönetimine Bildirir.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	33	19, 4
Az Katılıyorum	21	12, 4
Kararsızım	25	14, 7
Çoğunlukla Katılıyorum	45	26, 5
Tamamen Katılıyorum	46	27, 1
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.22’den de anlaşılacağı üzere öğretmenlerin 33’ü “Öğrencileri takip ederek, disiplinsiz davranış sergileyenleri (sigara içme, kavga vb.) okul yönetimine bildirir.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %19, 4’ünü, 21’i az katıldığını belirterek %12, 4’ünü, 25’i kararsız kaldığını belirterek %14, 7’sini, 45’i çoğunlukla katıldığını belirterek %26, 5’ini, 46’sı tamamen katıldığını belirterek %27, 1’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.23. Öğretmenlerin “Öğrencileri Gidebilecekleri Üst Okullar Konusunda Bilgilendirir” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	1, 8
Az Katılıyorum	6	3, 5
Kararsızım	8	4, 7
Çoğunlukla Katılıyorum	25	14, 7
Tamamen Katılıyorum	128	75, 3
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.23'te görüldüğü üzere öğretmenlerin 3'ü “Öğrencileri gidebilecekleri üst okullar konusunda bilgilendirir” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %1, 8'ini, 6'sı az katıldığını belirterek %3, 5'ini, 8'i kararsız kaldığını belirterek %4, 7'sini, 25'i çoğunlukla katıldığını belirterek %14, 7'sini, 128'si tamamen katıldığını belirterek %75, 3'ünü oluşturmaktadır.

Çizelge 5.24. Öğretmenlerin “Öğrencileri Daha Yakından Gözlemleyebilmek İçin, Okul İçerisindeki Gezi, Sergi, Doğum Günü vb. Etkinliklere Katılır.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	17	10, 0
Az Katılıyorum	20	11, 8
Kararsızım	28	16, 5
Çoğunlukla Katılıyorum	41	24, 1
Tamamen Katılıyorum	64	37, 6
TOPLAM	170	100

“Öğrencileri daha yakından gözlemleyebilmek için, okul içerisindeki gezi, sergi, doğum günü vb. etkinliklere katılır” görüşüne hiç katılmayanların oranı %10 (17 kişi) az katılanların oranı %11, 8 (20 kişi) kararsız kalanların oranı %16, 5 (28 kişi) çoğunlukla katılanların oranı %24, 1 (41 kişi) tamamen katılanların oranı ise %37, 6 (64 kişi) dir.

Çizelge 5.25. Öğretmenlerin “Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler Hakkında Öğretmenlerle İşbirliği Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	2, 4
Az Katılıyorum	7	4, 1
Kararsızım	5	2, 9
Çoğunlukla Katılıyorum	26	15, 3
Tamamen Katılıyorum	128	75, 3
Toplam	170	100

Çizelge 5.25’te görüldüğü üzere öğretmenlerin 4’ü “Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler hakkında öğretmenlerle işbirliği yapar.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %2, 4’ünü, 7’si az katıldığını belirterek %4, 1’ini, 5’i kararsız kaldığını belirterek %2, 9’unu, 26’sı çoğunlukla katıldığını belirterek %15, 3’ünü, 128’i tamamen katıldığını belirterek %75, 3’ünü oluşturmaktadır.

Çizelge 5.26. Öğretmenlerin “Eğitici Kol Çalışmalarında Öğretmenlere Yardımcı Olur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	31	18, 2
Az Katılıyorum	21	12, 4
Kararsızım	21	12, 4
Çoğunlukla Katılıyorum	37	21, 8
Tamamen Katılıyorum	60	35, 3
TOPLAM	170	100

“Eğitici kol çalışmalarında öğretmenlere yardımcı olur.” görüşüne 31 kişi hiç katılmadığını (%18), 21 kişi az katıldığını (%12, 4), 21 kişi kararsız kaldığını (%12, 4), 37 kişi çoğunlukla katıldığını (%21, 8) belirtmiştir. En fazla oranı 60 kişi ve %35, 3 ile tamamen katılanlar oluşturmaktadır.

Çizelge 5.27. Öğretmenlerin “Farklı Mesleklerden Kişileri Okula Çağırarak Konferanslar Düzenler.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	16	9,4
Az Katılıyorum	16	9,4
Kararsızım	25	14,7
Çoğunlukla Katılıyorum	34	20,0
Tamamen Katılıyorum	79	46,5
TOPLAM	170	100

Örneklemi oluşturan öğretmenlerin 16’sı ”Farklı mesleklerden kişileri okula çağırarak konferanslar düzenler.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %9, 4’ünü, 16’sı az katıldığını belirterek %9, 4’ünü, 25’i kararsız kaldığını belirterek %14, 7’sini, 34’ü çoğunlukla katıldığını belirterek %20’sini, 79’u tamamen katıldığını belirterek %46, 5’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.28. Öğretmenlerin “Öğretmenlere Haftalık Rehberlik Programları Hazırlar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	17	10,0
Az Katılıyorum	12	7,1
Kararsızım	12	7,1
Çoğunlukla Katılıyorum	42	24,7
Tamamen Katılıyorum	87	51,2
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.28’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 17’si “Öğretmenlere haftalık rehberlik programları hazırlar.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %10’unu, 12’si az katıldığını belirterek %7, 1’ini, 12’si kararsız kaldığını belirterek %7, 1’ini, 42’si çoğunlukla katıldığını belirterek %24, 7’sini, 87’si tamamen katıldığını belirterek %51, 2’sini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.29. Öğretmenlerin “Çevredeki Resmi ve Özel Psikolojik Danışma Yapan Kişi ve Kurumlarla İşbirliği Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	7	4, 1
Az Katılıyorum	10	5, 9
Kararsızım	14	8, 2
Çoğunlukla Katılıyorum	43	25, 3
Tamamen Katılıyorum	96	56, 5
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.29’da görüldüğü üzere öğretmenlerin 7’si “Çevredeki resmi ve özel psikolojik danışma yapan kişi ve kurumlarla işbirliği yapar.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %4, 1’ini, 10’u az katıldığını belirterek %5, 9’unu, 14’ü kararsız kaldığını belirterek %8, 2’sini, 43’ü çoğunlukla katıldığını belirterek %25, 3’ünü, 96’sı tamamen katıldığını belirterek %56, 5’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.30. Öğretmenlerin “Öğrencileri Daha İyi Tanıyabilmek İçin Ev Ziyaretleri Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	46	27, 1
Az Katılıyorum	12	7, 1
Kararsızım	14	8, 2
Çoğunlukla Katılıyorum	24	14, 1
Tamamen Katılıyorum	74	43, 5
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.30’da görüldüğü üzere öğretmenlerin 46’sı “ Öğrencileri daha iyi tanıyabilmek için ev ziyaretleri yapar.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %27, 1’ini, 12’si az katıldığını belirterek %7, 1’ini, 14’ü kararsız kaldığını belirterek %8, 2’sini, 24’ü çoğunlukla katıldığını belirterek %14, 1’ini, 74’ü tamamen katıldığını belirterek %43, 5’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.31. Öğretmenlerin “Son Sınıf Öğrencilerine Girebilecekleri Okulları Tanıtır.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	2, 4
Az Katılıyorum	6	3, 5
Kararsızım	4	2, 4
Çoğunlukla Katılıyorum	29	17, 1
Tamamen Katılıyorum	127	74, 7
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.31’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 4’ü “Son sınıf öğrencilerine girebilecekleri okulları tanıtır.” görüşüne hiç katılmadıklarını belirterek grubun %2, 4’ünü, 6’sı az katıldığını belirterek %3, 5’ini, 4’ü kararsız kaldığını belirterek %2, 4’ünü, 29’u çoğunlukla katıldığını belirterek %17, 1’ini, 127’si tamamen katıldığını belirterek %74, 7’sini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.32. Öğretmenlerin “Sorunlu ve Rehberliğe Muhtaç Öğrencilerin Velileri ile Görüşmeyip, Onları Bu Durumdan Haberdar Etmeyerek Rehberlikte Gizlilik İlkesine Uyar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	77	45, 3
Az Katılıyorum	10	5, 9
Kararsızım	15	8, 8
Çoğunlukla Katılıyorum	19	11, 2
Tamamen Katılıyorum	49	28, 8
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.32’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 77’si “Sorunlu ve rehberliğe muhtaç öğrencilerin velileri ile görüşmeyip, onları bu durumdan haberdar etmeyerek rehberlikte gizlilik ilkesine uyar.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %45, 3’ünü, 10’u az katıldığını belirterek %5, 9’unu, 15’i kararsız kaldığını belirterek %8, 8’ini, 19’u çoğunlukla katıldığını belirterek %11, 2’sini, 49’u tamamen katıldığını belirterek %28, 8’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.33. Öğretmenlerin “Okula Gelmeyen Öğretmen Olduğu Zaman Boş Dersleri Doldurarak, Eğitim Öğretimin Aksamamasına Katkıda Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	71	41, 8
Az Katılıyorum	19	11, 2
Kararsızım	23	13, 5
Çoğunlukla Katılıyorum	24	14, 1
Tamamen Katılıyorum	33	19, 4
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.33'te görüldüğü üzere öğretmenlerin 71'i “Okula gelmeyen öğretmen olduğu zaman boş dersleri doldurarak, eğitim öğretimin aksamamasına katkıda bulunur.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %41, 8'ini, 19'u az katıldığını belirterek %11, 2'sini, 23'ü kararsız kaldığını belirterek %13, 5'ini, 24'ü çoğunlukla katıldığını belirterek %14, 1'ini, 33'ü tamamen katıldığını belirterek %19, 4'ünü oluşturmaktadır.

Çizelge 5.34. Öğretmenlerin “Öğrencilere Bireysel Rehberlik Yapar.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	6	3, 5
Az Katılıyorum	9	5, 3
Kararsızım	11	6, 5
Çoğunlukla Katılıyorum	25	14, 7
Tamamen Katılıyorum	119	70, 0
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.34'te görüldüğü üzere ankete katılan öğretmenlerin 6'sı rehber öğretmenin “Öğrencilere bireysel rehberlik yapar” görüşüne hiç katılmayarak grubun %3, 5'ini, 9'u az katıldığını belirterek %5, 3'ünü, 11'i kararsız olduğunu belirterek %6, 5'ini, 25'i çoğunlukla katıldığını belirterek %14, 7'sini, 119 öğretmen ise tamamen katıldığını belirterek %70 ile grubun en büyük bölümünü oluşturmaktadır.

Çizelge 5.35. Öğretmenlerin “Öğrencilerle İlgili Olarak Gerekli Gördüğü Konular Hakkında Yönetici, Öğretmen ve Velileri Bilgilendirir.” görüşüne katılma dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	5	2,9
Az Katılıyorum	6	3,5
Kararsızım	6	3,5
Çoğunlukla Katılıyorum	30	17,6
Tamamen Katılıyorum	123	72,4
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.35’te görüldüğü üzere öğretmenlerin 5’i “Öğrencilerle ilgili olarak gerekli gördüğü konular hakkında yönetici, öğretmen ve velileri bilgilendirir.” görüşüne az katıldığını belirterek grubun %2,9’unu, 6’sı az katıldığını belirterek %3,5’ini, 6’sı kararsız kaldığını belirterek %3,5’ini, 30’u çoğunlukla katıldığını belirterek %17,6’sını, 123’ü tamamen katıldığını belirterek %72,4’ünü oluşturmaktadır.

Çizelge 5.36. Öğretmenlerin “Öğrenmede ve Uyum Sağlamada Sınıfın Gerisinde Kalan Öğrencileri Rehberlik Servisine Alarak, Sınıfın Ahenginin Korunmasına Katkıda Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	24	14,1
Az Katılıyorum	19	11,2
Kararsızım	14	8,2
Çoğunlukla Katılıyorum	47	27,6
Tamamen Katılıyorum	66	38,8
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.36’da görüldüğü üzere öğretmenlerin 24’ü Öğrenmede ve uyum sağlamada sınıfın gerisinde kalan öğrencileri rehberlik servisine alarak sınıfın ahenginin korunmasına katkıda bulunur.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %14,1’ini, 19’u az katıldığını belirterek %11,2’sini, 14’ü kararsız kaldığını belirterek %8,2’sini, 47’si az katıldığını belirterek %27,6’sını, 66’sı tamamen katıldığını belirterek %38,8’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.37. Öğretmenlerin “Derslik İhtiyacı Olan Okullarda Gerekirse Yöneticilerden Birisinin Odasında Çalışmalarını Sürdürebilecek Özveriyi Gösterir.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	82	48, 2
Az Katılıyorum	10	5, 9
Kararsızım	10	5, 9
Çoğunlukla Katılıyorum	19	11, 2
Tamamen Katılıyorum	49	28, 8
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.37’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 82’si “Derslik ihtiyacı olan okullarda gerekirse yöneticilerden birisinin odasında çalışmalarını sürdürebilecek özveriyi gösterir.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %48, 2’sini, 10’u az katıldığını belirterek %5, 9’unu, 10’u kararsız kaldığını belirterek %5, 9’unu, 19’u çoğunlukla katıldığını belirterek %11, 2’sini, 49’ü tamamen katıldığını belirterek %28, 8’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.38. Öğretmenlerin “Törenlerde Öğrencilerin Disiplini Bozucu Davranışlarını Gözlemleyerek, Onlara Gerekli Uyarılarda Bulunur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	36	21, 2
Az Katılıyorum	23	13, 5
Kararsızım	21	12, 4
Çoğunlukla Katılıyorum	38	22, 4
Tamamen Katılıyorum	52	30, 6
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.38’de de görüldüğü üzere öğretmenlerin 36’sı “Törenlerde öğrencilerin disiplini bozucu davranışların; gözlemleyerek, onlara gerekli uyarılarda bulunur.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %21, 2’sini, 23’ü az katıldığını belirterek %13, 5’ini, 21’i kararsız kaldığını belirterek %12, 4’ünü, 38’i çoğunlukla katıldığını belirterek %22, 4’ünü, 52’si tamamen katıldığını belirterek %30, 6’sını oluşturmaktadır.

Çizelge 5.39. Öğretmenlerin “Öğretmenlere, Çocukların Olası Problemlerinin Farkına Varmada ve Anlamada Yardımcı Olur.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	9	5,3
Az Katılıyorum	8	4,7
Kararsızım	4	2,4
Çoğunlukla Katılıyorum	35	20,6
Tamamen Katılıyorum	114	67,1
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.39’da görüldüğü üzere öğretmenlerin 9’u “Öğretmenlere, çocukların olası problemlerinin farkına varmada ve anlamada yardımcı olur.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %5,3’ünü, 8’i az katıldığını belirterek %4,7’sini, 4’ü kararsız kaldığını belirterek %2,4’ünü, 35’i çoğunlukla katıldığını belirterek %20,6’sını, 114’ü tamamen katıldığını belirterek %67,1’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 5.40. Öğretmenlerin “Yöneticileri, Bazı Olumsuz Öğrenci Davranışları ve Bunların Nedenleri Konusunda Bilgilendirerek, Gereksiz Birtakım Tepkiler Göstermelerini Önler.” Görüşüne Katılma Dereceleri

Seçenekler	N	%
Hiç Katılmıyorum	14	8,2
Az Katılıyorum	13	7,6
Kararsızım	17	10,0
Çoğunlukla Katılıyorum	43	25,3
Tamamen Katılıyorum	83	48,8
TOPLAM	170	100

Çizelge 5.40’ta görüldüğü üzere öğretmenlerin 14’ü “Yöneticileri, bazı olumsuz öğrenci davranışları ve bunların nedenleri konusunda bilgilendirerek, gereksiz birtakım tepkiler göstermelerini önler.” görüşüne hiç katılmadığını belirterek grubun %8,2’sini, 13’ü az katıldığını belirterek %7,6’sını, 17’si kararsız kaldığını belirterek %10’unu, 43’ü çoğunlukla katıldığını belirterek %25,3’ünü, 83’ü tamamen katıldığını belirterek %48,8’ini oluşturmaktadır.

5.2. 2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde, öğretmenlerin, rehber öğretmenlerin görevlerine ilişkin beklenti ve algı düzeylerinin cinsiyet, yaş, kıdem, buldukları okulda çalışma süresi ve branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 5.41. Deneklerin Anketten Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

	N	X	SS
TOPLAM PUAN	170	134, 68	26, 11

Çizelge 5.41’de görüleceği üzere, öğretmenlerin toplam puan ortalaması $X=134, 68$ standart sapması da $SS=26, 11$ olarak saptanmıştır.

Çizelge 5.42. Cinsiyet Değişkenine Göre Toplam Puan İçin Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	T Testi		
Erkek	86	129, 709	29, 795	sd	T	p
Bayan	84	139, 773	20, 665	168	2, 55	0, 072

Çizelge 5.42’den de anlaşılacağı üzere, yapılan bağımsız grup t testi sonucunda örnekleme oluşturan öğretmenlerinin toplam puanlarının, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. $p>0, 05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Çizelge 5.43. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Aldıkları Toplam Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

	N	X	ss
25-35	85	136, 435	22, 37050
36-40	50	134, 420	30, 42092
41-50	30	131, 533	29, 33015
51 ve Üstü	5	126, 400	22, 23286
TOPLAM	170	134, 682	26, 11001

Çizelge 5.44. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Toplam Puan İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Top	Sd	Kareler Ort.	F	P
Gruplar Arası	905, 106	3	301, 702	0, 438	0, 726
Gruplar İçi	114307, 7	166	688, 601		
TOPLAM	115212, 8	169			

Çizelge 5.44'te görüleceği üzere, öğretmenlerin toplam puanları yaş değişkenine göre farklılaşmamaktadır. $p>0, 05$

Çizelge 5.45. Öğretmenlerin Kıdem Değişkenine Göre Aldıkları Toplam Puanların Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapmaları

	N	X	SS
1-5 Yıl	34	138, 117	21, 35240
6-10 Yıl	55	134, 872	21, 97731
11-15 Yıl	38	134, 815	28, 83209
16-20 Yıl	20	140, 450	30, 12688
21 ve Üstü	23	123, 913	31, 87035
TOPLAM	170	134, 682	26, 11001

Çizelge 5.46. Öğretmenlerin Kıdem Değişkenine Göre Toplam Puan İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Top	Sd	KarelerOrt	F	P
Gruplar Arası	3736, 722	4	934, 180	1, 383	0, 242
Gruplar İçi	11476, 1	165	675, 613		
TOPLAM	115212, 8	169			

Çizelge 5.46 'da görüleceği üzere öğretmenlerin toplam puanı kıdem değişkenine göre farklılaşmamaktadır. $p>0, 05$

Çizelge 5.47. Öğretmenlerin Buldukları Okulda Çalışma Süresi Değişkenine Göre Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

	N	X	ss
1-3 Yıl	86	136, 534	24, 41152
4-6 Yıl	43	129, 790	30, 25806
7-9 Yıl	25	137, 640	24, 93137
10-12 Yıl	11	137, 363	27, 71380
12veÜstü	5	124, 200	18, 28114
TOPLAM	170	134, 682	26, 11001

Çizelge 5.48. Öğretmenlerin Buldukları Okulda Çalışma Süresi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Top	Sd	Kareler Ort	F	P
Gruplar Arası	2171, 230	4	542, 807	0, 792	0, 532
Gruplar İçi	113041, 6	165	685, 101		
TOPLAM	115212, 8	169			

Çizelge 5.48'den de anlaşılacağı üzere öğretmenlerin toplam puanı çalışma süresi değişkenine göre farklılaşmamaktadır. $p>0, 05$

Çizelge 5.49. Öğretmenlerin Branşı Değişkenine Göre Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

BRANŞ	N	X	SS
Sınıf Öğretmeni	83	137, 036	24, 37584
Matematik	16	128, 375	23, 66960
Sosyal Bilgiler	10	139, 100	21, 35650
Fen Bilgisi	10	129, 900	22, 36788
Müzik	6	141, 000	13, 95708
Türkçe	13	140, 153	26, 50738
Beden Eğitimi	3	70, 3333	39, 55165
Bilgisayar	3	136, 666	17, 21434
İş Eğitimi	9	132, 555	24, 52097
Resim	4	119, 750	50, 92069
İngilizce	7	138, 285	9, 82708
Ana Sınıfı Öğretmeni	6	141, 500	38, 20340
TOPLAM	170	134, 682	26, 11001

Çizelge 5. 50. Öğretmenlerin Branşı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Top	Sd	Kareler Ort	F	P
Gruplar Arası	158885, 479	11	1444, 134	2, 297	0, 064
Gruplar İçi	99327, 368	158	628, 654		
TOPLAM	115212, 8	169			

Çizelge 5.50'den de anlaşılacağı gibi öğretmenlerin toplam puanı branşları değişkenine göre farklılaşmamaktadır. $p>0, 05$

5.3. Yorum

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Ankette yer alan maddelerden bazıları Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliğine göre rehber öğretmenin görevi iken, bazıları da görevi olmayıp rehberlik hizmetlerinin Sağlıklı yürüyebilmesi için kesinlikle yapılmaması gereken ve görevi olmayan maddelerden oluşmaktadır. Öğretmenler 5'li likert ölçeğinin kullanıldığı ankette yer alan maddelere katılma derecelerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri bu cevaplarla rehber öğretmenin görevleri konusunda ne ölçüde bilinçli oldukları, yanlış veya doğru bilgiye sahip oldukları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Ankette yer alan sorulardan; “Özel eğitime (Görme, işitme, ağır öğrenen vb.) ihtiyacı olan öğrencileri tespit ederek bu öğrencilere gerekli rehberlikte bulunur”, “disiplin sorunu olan öğrencilerle ilgili olarak, sosyal ve psikolojik araştırmalar yapar”, “öğrencilere verimli ders çalışma alışkanlıkları hakkında bilgi verir”, “veli toplantılarına katılarak öğrenciler hakkında bilgi alışverişinde bulunur”, “öğrencilere meslekleri ve meslek çeşitlerini tanıtıcı bilgiler verir”, “okuldaki üstün ve özel yetenekli öğrencileri belirleyici çalışmalar yaparak, bu öğrencilere rehberlik yapar”, “öğretmenlere okul içerisinde hizmet içi eğitim toplantıları düzenleyerek rehberlik konusunda onları aydınlatır”, “okulda anne babalar için eğitim programları düzenler”, “öğrenciler hakkında özel bilgileri yalnız kendisi için saklar, yönetici dahil kimseye bildirmez”, “iletişimle ilgili grup çalışmaları yaparak öğrencilerin sosyal gelişimine yardımcı olur”, “uyum sorunları (Okul fobisi, uykusuzluk, okuldan kaçma vb.) olan öğrencileri teşhis ederek, bunlara yardımcı olur,” “öğrencileri tanıma teknikleri ile ilgili gerekli form ve testleri kullanmaya hazır bulundurur”, “öğrencileri gidebilecekleri üst okullar konusunda bilgilendirir”, “öğrencileri daha yakından gözlemleyebilmek için okul içerisindeki gezi, sergi, doğum günü vb. etkinliklere katılır”, “öğrenme güçlüğü olan öğrenciler hakkında öğretmenlerle işbirliği yapar, eğitici kol çalışmalarında öğretmenlere yardımcı olur”, “farklı mesleklerden kişileri okula çağırarak konferanslar düzenler”, “öğretmenlere haftalık rehberlik programları hazırlar,” “çevredeki resmi ve özel psikolojik danışma yapan kişi ve kurumlarla işbirliği yapar”, öğrencileri daha iyi tanıyabilmek için ev ziyaretleri yapar”, “son sınıf öğrencilerine gidebilecekleri okulları tanıtır”, “öğrencilere bireysel rehberlik yapar”, “öğrencilerle ilgili

olarak gerekli gördüğü konular hakkında yönetici, öğretmen ve velileri bilgilendirir”, “öğretmenlere çocukların olası problemlerinin farkına varmada ve anlamada yardımcı olur”, “yöneticileri bazı olumsuz öğrenci davranışları ve bunların nedenleri konusunda bilgilendirerek, gereksiz bir takım tepkiler göstermesini önler”, “aynı konularda problemi olan öğrencilere grup rehberliği yapar, aydınlatır” gibi maddeler rehber öğretmenin görevleri arasında yer alır.

Sınavlarda gözcülük yapma, boş geçen derslere girme, nöbet tutma, okula gelmeyen öğrencileri ailelerine bildirme, törenlerde disiplini bozucu davranışları olan öğrencileri uyarma, okulda kurulan satın alma, eğitime katkı payı gibi komisyonlarda görev alma, yazışma, dosyalama gibi büro işlerinde okul yönetimine yardımcı olma, öğrenmede ve uyum sağlamada sınıfın gerisinde kalan öğrencileri rehberlik servisine alarak, sınıfın ahengine katkıda bulunma, rehber öğretmenden gerekirse yöneticilerden birisinin odasında çalışma özverisinde bulunma, okulun mali problemlerinde (eğitime katkı payı, bağış toplanmasında öğrenci ve velilerle konuşarak) yönetime yardımcı olma, öğrencilerin psikolojik durumunu da ilgilendirdiğinden, anne-baba anlaşmazlıklarını çözme, sorunlu ve rehberliğe muhtaç öğrencilerin velileri ile görüşmeyip, onları bu durumdan haberdar etmeyerek rehberlikte gizlilik ilkesine uyma, öğrencileri takip ederek disiplinsiz davranış sergileyenleri (sigara içme, kavga vb.) okul yönetimine bildirme gibi maddeler rehber öğretmenin görevleri arasında yer almayıp, uygulanması halinde okullarda sağlıklı bir rehberlik ve psikolojik danışma hizmetinin işlemlerini engeller.

Ankete katılan 170 Öğretmenin 141'i rehber öğretmenin “Özel Eğitime (görme, işitme, ağır öğrenen vb.) ihtiyacı olan öğrencileri tespit ederek, bu öğrencilere gerekli rehberlikte bulunur.” şeklindeki görüşe çoğunlukla katılıyorum ve tamamen katılıyorum diyerek görüş belirtmeleri öğretmenlerin, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yönetmeliğinin 50. maddesinde belirtilen rehber öğretmen “Okulda özel eğitim gerektiren öğrenci varsa veya kaynaştırma eğitimi sürdürülüyorsa, bu kapsamdaki öğrencilere ve ailelerine gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini rehberlik ve araştırma merkezinin iş birliğiyle verir.” ilkesinden haberdar olduklarını gösterir.

Öğretmenlerin “disiplin sorunu olan öğrencilerle ilgili olarak, sosyal ve psikolojik açıdan araştırmalar yapar” görüşüne %88, 2 oranında olumlu görüş belirtmeleri sevindiricidir.

Rehber öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleri için rehberlikle hiçbir ilgisi olmayan görevler ile görevlendirilmemeleri gerekir. Zira psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yönetmeliğinin 55. maddesinde “Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görevli psikolojik danışmanlara yönetim, büro işlerinde, ders, nöbet ve sınav gibi rehberlik ve psikolojik danışmadaki hizmet alanlarıyla ilişkisiz konularda görev verilemez” denilerek bu durum açıklığa kavuşturulmuştur. Ankette belirtilen maddelerden “sınav zamanlarında okuldaki hizmetlerin aksamadan yürütülebilmesi amacıyla, öğretmenlere yardımcı olabilmek için gözcülük yapma, okulda kurulan (satın alma, demirbaş sayımı, eğitime katkı payı vb.) komisyonlarda görev alarak okulun işleyişine katkıda bulunma, okulda ihtiyaç duyulduğunda, öğrencilerin başıboş kalmaması için boş geçen derslere girme, okulun mali problemlerinde (eğitime katkı payı, bağış toplanmasında öğrenci ve velilerle konuşarak) yönetime yardımcı olma, kendisine verilen bina veya bahçedeki nöbet görevini eksiksiz olarak yürütme, yazışma, dosyalama vb. konularda okul yönetimine yardımcı olma, okula gelmeyen öğretmen olduğu zaman boş dersleri doldurarak, eğitim öğretimin aksamamasına katkıda bulunma gibi görevler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleriyle ilişkisiz görevlerdir. Öğretmenlerin % 44, 2’si sınav zamanlarında gözcülük yapmayı, %31, 8’i okulda kurulan komisyonlarda görev almayı, %41, 2’si boş geçen derslere girmeyi, %30’u okulun mali problemlerinde okul yönetimine yardımcı olmayı, %29, 6’sı nöbet görevini, %27, 6’sı yazışma, dosyalama vb. konularda okul yönetimine yardımcı olmayı, %33, 5’i okula gelmeyen öğretmen olduğu zaman boş dersleri doldurmayı rehber öğretmenin görevleri arasında sayarak bu konularda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermişlerdir. Özellikle sınav zamanlarında gözcülük yapma ve boş geçen derslere girme konularında %40-%44 dolaylarında belirtilen olumlu görüş ilgi çekici ve üzücüdür.

Okuldaki rehberlik hizmetlerinden başarılı sonuçlar alınabilmesi için hem okuldaki diğer öğretmenlerle, hem çevre ile hem de velilerle sürekli olarak işbirliği içerisinde olunması gerekmektedir. Ankette yer alan “Çevredeki resmi ve özel psikolojik danışma

yapan kişi ve kurumlarla işbirliği yapar”, “Öğrencilerle ilgili olarak gerekli gördüğü konular hakkında yönetici, öğretmen ve velileri bilgilendirir”, “Öğretmenlere çocukların olası problemlerinin farkına varmada ve anlamada yardımcı olur”, “Öğretmenlere haftalık rehberlik programları hazırlar”, “Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler hakkında öğretmenlerle işbirliği yapar”, “Farklı mesleklerden kişileri okula çağırarak konferanslar düzenler”, “Eğitici kol çalışmalarında öğretmenlere yardımcı olur”, “Öğretmenlere okul içerisinde hizmet içi eğitim programları düzenleyerek, rehberlik konusunda onları aydınlatır”, “Okulda anne ve babalar için eğitim programları düzenler”, “Veli toplantılarına katılarak öğrenciler hakkında bilgi alışverişinde bulunur”, “Yöneticileri bazı olumsuz öğrenci davranışları konusunda bilgilendirerek, gereksiz bir takım tepkiler göstermelerini önler” gibi maddeler bu işbirliğini vurgulayan maddelerdir.

Öğretmenlerin %81, 8’i “Çevredeki resmi ve özel psikolojik danışma yapan kişi ve kurumlarla işbirliği yapar” görüşüne olumlu bir şekilde katıldıklarını belirtmişlerdir.

Ankete katılan öğretmenlerin “Öğrencilerle ilgili olarak gerekli gördüğü konular hakkında yönetici, öğretmen ve velileri bilgilendirir” diye ifade edilen görüşe %90 gibi bir çoğunlukla katılmışlardır.

Öğretmenler, “Öğretmenlere çocukların olası problemlerinin farkına varmada ve anlamada yardımcı olur” görüşüne ise %87, 7 oranında katılmışlardır.

“Öğretmenlere haftalık rehberlik programları hazırlar.” görüşüne %7, 1 kararsız, %17, 1 olumsuz, %75, 9 olumlu, “Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler hakkında öğretmenlerle işbirliği yapar.” görüşüne %6, 5 olumsuz, %2, 9 kararsız, %90, 6 olumlu, “Farklı mesleklerden kişileri okula çağırarak konferanslar düzenler.” görüşüne %66, 5 olumlu, %14, 7 kararsız, %18, 8 olumlu, “Eğitici kol çalışmalarında öğretmenlere yardımcı olur.” görüşüne %30, 6 olumsuz, %12, 4 kararsız, %57, 1 olumlu, “Öğretmenlere okul içerisinde hizmet içi eğitim programları düzenleyerek, rehberlik konusunda onları aydınlatır.” görüşüne %75, 3 olumlu, %10, 6 kararsız, %14, 1 olumsuz, “Okulda anne ve babalar için eğitim programları düzenler.” görüşüne %14, 1 olumsuz, %8, 2 kararsız, %77, 7 oranında olumlu, “Veli toplantılarına katılarak öğrenciler hakkında bilgi alışverişinde bulunur.” görüşüne %86, 4 olumlu, %3, 5 kararsız, %10 olumsuz, “Yöneticileri bazı

olumsuz öğrenci davranışları konusunda bilgilendirerek, gereksiz bir takım tepkiler göstermelerini önler.” görüşüne ise %74, 2 olumlu, %10 kararsız, %15, 8 olumlu yönde görüş belirtmişlerdir. Denilebilir ki okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin işbirliği içerisinde yürütülmesi ilkesi hususunda ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu bilinçli ve duyarlıdır.

Rehberlik hizmetlerinin ilkelerinden birisi de gizlilik esasıdır. Öğrencilerle ilgili özel bilgileri öğretmen, veli ve yöneticilere açıklayan rehber öğretmeni öğrenciler karşısındaki güvenilirliğini yitirir, bu da öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden rahat ve yeterli ölçüde yararlanamamaları ile sonuçlanır. Bu yüzden Rehber öğretmenin onlarla ilgili bu özel bilgileri yönetim dahil hiç kimseye açıklamamaları gerekmektedir. Öğretmenlerin %70’i öğrencilerle ilgili özel bilgilerin hiç kimseye açıklanmaması gerektiğine inanmaktadır. %20’si açıklanmasında herhangi bir sakınca görmezken, %10 oranında öğretmen ise bu konuda kararsız kalmıştır.

Okulda uyum sorunları olan öğrencilere rehber öğretmen tarafından yardımcı olunması rehberlik hizmetlerinin oryantasyon çalışmalarıyla ilgilidir ve rehber öğretmenin görevlerinden biridir. Ankete katılan öğretmenlerimizin %15, 87’i bu duruma ya hiç katılmadıklarını, ya az katıldıklarını ya da kararsız olduklarını, %84, 1’i ise ya çoğunlukla katıldığını ya da tamamen katıldığını belirtmişlerdir.

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yönetmeliğinin 50. maddesi rehber öğretmenin Gerektiğinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde kullanılacak ölçme araçları, doküman ve kaynakları hazırlama ve geliştirme çalışmalarına katılması gerektiğini söyleyerek, öğrencileri tanıma teknikleri ile ilgili form ve testleri her zaman kullanmaya hazır bulundurmayı rehber öğretmene görev olarak vermiştir. Rehberlik servisi öğrencilerin birçok problemini belirlemede ya da çözüme kavuşturmada bu formları-testleri araç olarak kullanır. Öğretmenlerimizin % 8, 3’ü öğrenci tanıma teknikleri ile ilgili gerekli form ve testleri kullanmaya hazır bulundurma konusunda, hiç katılmıyorum, az katılıyorum, kararsızım gibi cevaplar verirken, % 91, 8 gibi bir çoğunluk bu maddeye ya çoğunlukla ya da tamamen katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Rehber öğretmenlerin ilköğretim okulu öğrencilerini gidebilecekleri üst okullar ve meslekler konusunda bilgilendirmesi, ilgi duydukları alanlara yönlendirmesi rehberlik hizmetlerinin mesleki rehberlik alanı ve yönlendirme yapma görevi ile birebir ilişkili olup, rehber öğretmenin en önemli görevlerinden birisidir. Yapılan ankette öğretmenler; öğrencileri gidebilecekleri üst okullar konusunda bilgilendirme görevine %90, son sınıf öğrencilerine gidebilecekleri okulları tanıtmaya görevine ise %91, 8 dolayında katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu oranlar öğretmenlerin rehber öğretmenin görevleri hakkındaki bilinç düzeyleri bakımından sevindiricidir.

Eğitsel kulüp çalışmaları, öğrencilerin sosyal gelişimlerinin sağlanması için okullarımızda öğrencilere yönelik olarak yürütülen bir hizmettir. Öğrencilerin sosyal gelişimleri, rehber öğretmeni de ilgilendirdiğinden, bu tür çalışmalarda rehber öğretmenlerin diğer öğretmenlerle işbirliği yapmaları ve onlara yardımcı olmaları gerekmektedir. Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yöneltilmesi konusunda branş ve sınıf rehber öğretmenine bilgi vermek ve işbirliği yapmak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yönetmeliğinin 50. maddesinde rehber öğretmene verilen görevlerden biridir. Öğretmenlerimizin %43'ü bu maddeye ya hiç katılmadıklarını, ya az katıldıklarını ya da kararsız olduklarını, %57'si ise ya çoğunlukla ya da tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Ankete katılan öğretmenlerimiz eğitsel kulüp çalışmalarında rehber öğretmenin görevleri konusunda azımsanmayacak oranda habersizdirler.

Öğrencilerin özel ve açıklanmasını istemediği konuların dışındaki durumlarda, sorunlu ve rehberliğe muhtaç öğrencilerin velileri ile görüşüp onları bu durumdan haberdar etmek, sorunun çözümü için şarttır. Zira velilerin neler yapması gerektiği konusunda onları bilgilendirmek problemin çözümü için işbirliği yapmak gerekmektedir. Ankete katılan öğretmenlerimizin ise % 40'ı böyle durumlarda aileler ile görüşülmesini rehberliğin gizlilik esası gereği uygun görmemektedir. Bu durum öğretmenlerimizin %40 gibi azımsanmayacak bir bölümünün rehberliğin gizlilik ilkesi hususunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını gözler önüne sermektedir.

Öğrencilerin devamsızlıklarını ailelerine bildirmek okul yönetiminin görevidir. Oysa ankete katılan öğretmenlerin %40'ı “Okula gelmeyen öğrencileri ailelerine bildirir.”

maddesine çoğunlukla katılıyorum veya tamamen katılıyorum diyerek bu görevi rehber öğretmenin görevleri arasında görmektedir. %48, 2'si hiç katılmıyorum veya az katılıyorum demiş, %11, 8'i ise kararsız kaldığını belirtmiştir.

Törenlerde disiplini bozucu davranışları olan öğrencileri uyarma gibi görevler rehber öğretmenin öğrencinin üzerindeki güven ve yakınlık duygusunun sarsılmasına neden olabilir. Yapılan ankete katılan öğretmenlerin %53'ü çoğunlukla veya tamamen katıldıklarını belirtmiş, %12, 4'ü kararsız kalmış, %34, 7'si ise bu konuda olumsuz bir görüş sunmuştur. Yine rehber öğretmenin görevi olmayan, uygulanması halinde rehber öğretmen ile öğrenci arasındaki sağlıklı ve iyi işleyen iletişimi bozabilecek bir maddede rehber öğretmenin sigara içen, kavga eden vb. disiplinsiz davranışları sergileyen öğrencileri okul yönetimine bildirmesi konusunda öğretmenlere görüş sorulmuştur. Öğretmenlerin %53, 6'sı çoğunlukla ve tamamen katıldığını, %31, 8'i hiç katılmadığını veya az katıldığını, %14, 7'ise kararsız kaldığını belirtmişlerdir. Rehber öğretmen sigara, içki vb. gibi kötü alışkanlıklar konusunda öğrencileri bilgilendirmeli, disiplin sorunu olan öğrencileri tespit edip gerekli çalışmaları yapmalıdır. Ancak, bu tür davranışları olan öğrencileri takip edip yönetime bildirmek, törenlerde bu tip öğrencileri uyarmak rehber öğretmenin görevi değildir, bu tür davranışlar öğrencilerin rehber öğretmene bakış açısını olumsuz kılıp, onların rehberlik hizmetlerinden yararlanmaktan imtina etmesine yol açabilir. Bu da okul rehberlik hizmetlerinin verimini azaltır. Oysa öğretmenlerimizin büyük bölümü ankete verdikleri cevaplarda rehber öğretmenlerden böyle bir görev beklemektedirler.

Rehber öğretmenlerin hiçbir zaman anne-baba anlaşmazlıklarını çözme gibi bir görevi bulunmamaktadır. Oysa öğretmenlerimizin %30, 6 gibi bir kısmı bu görevi rehber öğretmenin görevleri arasında gördüklerini belirtmişlerdir. %51, 2 olumsuz, %18, 2 kararsız bir görüş belirtmişlerdir.

Rehber öğretmen öğrenme ve uyum sorunu olan öğrencilerle ilgili gerekli araştırma ve çalışmaları yapmalıdır. Ancak öğrencilerin her türlü öğrenme ve uyum sorunları sınıf içerisinde çözülmelidir. Rehberlik servisinin bu tip öğrencileri sınıfın ahengini sağlamak amacıyla rehberlik servisine almak diye bir görevi yoktur. Dolayısıyla öğrenmede ve uyum sağlamada sınıfın gerisinde kalan öğrencileri rehberlik servisine alarak, sınıfın ahengine

katkıda bulunmak rehber öğretmenlerin görevi değildir. Ancak %66, 4 gibi bir çoğunluk bunu rehber öğretmenlerin görevi olarak görerek bu konuda yeteri kadar bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin rehberlik hizmetlerinden rahat bir şekilde yararlanabilmeleri için rehber öğretmene, hiç kimse tarafından rahatsız edilmeyecek bir oda tahsis edilmelidir. Çünkü öğrenci belki de gizli ve özel bilgilerini paylaşacağı rehber öğretmenin odasına rahatsız edilmeyeceklerini, rahatça konuşabileceklerini bilerek gitmelidir. Ankette öğretmenlerin %40 gibi azımsanmayacak bir kısmı rehber öğretmenden gerekirse yöneticilerden birisinin odasında çalışma özverisini beklemektedirler. %54, 1 bu görüşe katılmamış, %5, 9 ise kararsız kalmıştır.

Verimli ders çalışma alışkanlığı öğrencinin eğitim kariyerinde başarılı olması için kazanması gereken en önemli yeterliliklerden birisidir. Öğrencilere verimli ders çalışma alışkanlıkları hakkında bilgi verme eğitsel rehberliğin süreçlerindedir ve doğal olarak rehber öğretmenin en önemli görevleri arasındadır. Ankete katılan öğretmenlerin %87, 6'sı rehber öğretmen öğrencilere verimli ders çalışma hakkında bilgi verir görüşüne katıldıklarını bildirerek bu konuda bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. Bu görüşe öğretmenlerin %5, 9'u kararsız kalmış, %6, 5 gibi bir azınlık ise ya az katılmış ya da hiç katılmamıştır.

Rehber öğretmenin bireysel rehberlik, grup rehberliği, üstün ve yetenekli öğrencilere dönük yapılan özel eğitim ile ilgili rehberlik görevleri konusunda örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerimizin çoğunluğunun bilinçli olması sevindiricidir. Öğretmenlerimiz aynı konuda problemi olan öğrencilere grup rehberliği yapar, aydınlatır görüşüne %88, 2 oranında, okuldaki üstün ve özel yetenekli öğrencileri belirleyici çalışmalar yaparak bu öğrencilere rehberlik yapar görüşüne %82, 4 oranında, öğrencilere bireysel rehberlik yapar görüşüne ise %84, 7 oranında ya çoğunlukla ya da tamamen katılmışlardır.

Rehber öğretmenin öğrencilere verimli ve sağlıklı bir rehberlik hizmeti sunabilmesi için onları eğitim-öğretim faaliyetleri ve okul dışında da gözlemlemesi gerekir. Bu doğrultuda öğrencileri daha yakından tanıyabilmek için ev ziyaretleri yapması, okul

içerisindeki gezi, sergi, doğum günü gibi etkinliklere katılması gerekir. Bu tip davranışlar öğrenci ile rehber öğretmen arasında samimi bir ilişkinin oluşmasına da yardımcı olabilir. Oysa öğretmenlerimiz, rehber öğretmen öğrencileri daha yakından gözlemleyebilmek için, okul içerisindeki gezi, sergi, doğum günü gibi etkinliklere katılır görüşüne %21, 8 oranında karşı çıkmış, %16, 5 oranında ise kararsız kalmıştır. Öğrencileri daha yakından tanıyabilmek için ev ziyaretleri yapar görüşüne ise %34, 2 ya hiç katılmadıklarını ya da az katıldıklarını belirtmiş, %8, 2 oranında da kararsız kalmıştır. Bu oranlar oldukça fazla ve üzücüdür.

Yapılan araştırmada cinsiyet, yaş, kıdem, branş ve bulunduğu okulda çalışma süresi değişkenleri ile verilen cevaplar arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.

BÖLÜM 6

6. SONUÇ,TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada elde edilen bulgular dikkate alındığında; rehber öğretmenin görevi olmayan, sınavlarda gözcülük yapma, nöbet tutma, yazışma, dosyalama vb. konularda okul yönetimine yardımcı olma, boş geçen derslere girme, anne-baba anlaşmazlıklarını çözme, uyum ve öğrenmede sınıfın gerisindeki öğrencileri rehberlik servisine alarak sınıfın ahenginin korunmasına yardımcı olma, törenlerde disiplin bozucu hareketleri olan öğrencileri uyarma, sigara içen, kavga eden vb. disiplinsiz öğrencileri okul yönetimine bildirme, öğrenci devamsızlıklarını ailelerine bildirme, okullarda kurulan komisyon ve kurullarda görev alma, okulun mali problemlerini çözmede öğrenci ve velilerle konuşarak okul yönetimine yardımcı olma, gerekirse yöneticinin odasında çalışma gibi işler öğretmenlerin azımsanmayacak bir bölümü tarafından rehber öğretmenin görevleri arasında görülmektedir. Bu sonuç örneklemleri oluşturan öğretmenlerin rehber öğretmenin görevi olmayan işleri onlardan beklediklerini ve bu konuda yeterli bilinç düzeyine sahip olmadıklarını göstermektedir.

Öte yandan örneklem grubunu oluşturan öğretmenler anketlere verdikleri cevaplarla rehber öğretmenin asli görevleri arasında yer alan; özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere gerekli rehberlikte bulunma, disiplin sorunu olan öğrencilerle ilgili olarak sosyal ve psikolojik açıdan araştırmalar yapma, son sınıf öğrencilerine gidebilecekleri üst okulları tanıtmaya, meslek çeşitlerini ve meslekleri tanıtıcı bilgiler verme, öğrencilere verimli ders çalışma alışkanlıkları hakkında bilgi verme, iletişimle ilgili grup çalışmaları yaparak, öğrencilerin sosyal gelişimine yardımcı olma, uyum sorunu olan öğrencilere yardımcı olma, öğrenci tanıma teknikleri ile ilgili form ve testleri kullanmaya hazır bulundurma, öğrencilere bireysel rehberlik yapma gibi okulda anne ve babalar için eğitim programları düzenleme, öğretmenlere okul içerisinde rehberlik konusunda hizmet-içi eğitim programları düzenleme, eğitici kol çalışmalarında öğretmenlere yardımcı olma, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler hakkında öğretmenlerle işbirliği yapma, farklı mesleklerden kişileri okula

çağırarak konferanslar düzenleme gibi rehberlik yapması gereken hizmetleri içeren işler konusunda ağırlıklı olarak, yeterli bilgiye sahip olduklarını göstermektedirler.

Sonuç olarak denilebilir ki; öğretmenler, rehber öğretmenden, hem onların yapması hem de yapmaması gereken işleri görev olarak beklemektedirler.

Okul rehberlik hizmetleri ve rehber öğretmenin görevleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri bakımından öğretmenlerin branşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Okul rehberlik hizmetleri ve rehber öğretmenin görevleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri bakımından öğretmenlerin kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Okul rehberlik hizmetleri ve rehber öğretmenin görevleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri bakımından öğretmenlerin yaşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Okul rehberlik hizmetleri ve rehber öğretmenin görevleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri bakımından öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Okul rehberlik hizmetleri ve rehber öğretmenin görevleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri bakımından öğretmenlerin buldukları okulda çalışma süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

6.2. Öneriler

İlköğretim okulu öğretmenlerinin okul rehberlik hizmetleri ve rehber öğretmenin görevleri konusunda yeterince bilgiye sahip olup olmadıklarını araştıran bu çalışmada elde edilen veriler ışığında şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Okullarda rehberlik hizmetlerinden ve rehber öğretmenden yeterli ölçüde verim alınabilmesi için; öğretmenlerin rehberlik ve psikolojik danışma konusunda bilinçlendirilmesi gerekir. Bu sebeple öğretmenler rehberlik konusunda hizmet-içi eğitim programlarına alınmalıdır.

2. Okullar illerde kurulan rehberlik ve araştırma merkezleri ve diğer okullar ile işbirliğini güçlendirmelidir.
3. Üniversitelerin eğitim fakültelerinde her branş için aday öğretmene rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri konusunda uygun formasyon sağlanmalı, okutulan ders ve kredi sayısı artırılmalıdır.
4. Okullarda görev yapan rehber öğretmenler de okullarda rehberlik hizmetlerinin işleyişi konusunda okul içinde eğitim programları düzenlemelidir.
5. Okul rehberlik hizmetlerinin verimi ile ilgili olarak öğrenciler, veliler, öğretmenler ve yöneticiler üzerinde bir araştırma yapılmalıdır.
6. Okul yöneticileri rehber öğretmen ve sınıf öğretmeni arasındaki işbirliğini kuvvetlendirecek çalışmalar yapılmalıdır.
7. Üniversitelerde rehberlik hizmetleri ile ilgili olarak daha fazla sayıda konferans, panel, sempozyum düzenlenmeli, bakanlık merkez ve taşra teşkilatı vasıtasıyla okullarda görevli yönetici, öğretmen ve rehber öğretmenler bu faaliyetlerden haberdar edilmeli, katılımları sağlanmalıdır.

EKLER

EK 1- ANKET FORMU

ANKET

Değerli Öğretmenim,

Bu anket, ilköğretim okullarında görev yapan rehber öğretmenlerin görevlerine ilişkin soruları içermektedir. Anketten elde edilecek bilgiler, bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Bulguların sağlıklı olması, vereceğiniz cevapların titizliğine bağlıdır. Ankette isminizin yazılması gerekmemektedir.

Yardımlarınız için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar dilerim.

Barış AKIN

KİŞİSEL BİLGİLER :

1. Cinsiyetiniz

Erkek ()

Bayan ()

2. Yaşınız

25-35 ()

36-40 ()

41-50 ()

51 ve üstü ()

3. Toplam Kıdeminiz

1-5 Yıl ()

6-10 Yıl ()

11-15 Yıl ()

16-20 Yıl ()

21 ve üstü ()

4. Branşınız (.....)

5. Bu Okulda Kaç Yıldır Çalışıyorsunuz?

1-3 Yıl ()

4-6 Yıl ()

7-9 Yıl ()

10-12 Yıl ()

13 ve üstü ()

EK BÖLÜM: ANKET FORMU

Bu bölümde yer alan sorular ilköğretim okulu öğretmenlerinin, rehber öğretmenlerin görevlerine ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla düzenlenmiştir.

Rehber öğretmenin görevlerine ilişkin görüşlerinizi verilen ifadelere katılma derecenize göre, karşılarında yer alan seçeneklerden size uygun gelen seçeneğin içerisine (X) işareti koyarak belirtmeniz yeterli olacaktır.

5. Tamamen Katılıyorum 4. Çoğunlukla Katılıyorum 3. Kararsızım

2. Az Katılıyorum 1. Hiç Katılmıyorum

İlköğretim Okulunda Görev Yapan Rehber Öğretmen;

	5	4	3	2	1
1. Özel eğitime (görme, işitme, ağır öğrenen vb.) ihtiyacı olan öğrencileri tespit ederek, bu öğrencilere gerekli rehberlikte bulunur	()	()	()	()	()
2. Disiplin sorunu olan öğrencilerle ilgili olarak sosyal ve psikolojik açıdan araştırmalar yapar.	()	()	()	()	()
3. Sınav zamanlarında okuldaki hizmetlerin aksamadan yürütülebilmesi amacıyla, öğretmenlere yardımcı olmak için gözcülük yapar.	()	()	()	()	()
4. Öğrencilere verimli ders çalışma alışkanlıkları hakkında bilgi verir.	()	()	()	()	()
5. Okulda kurulan (satın alma, demirbaş sayımı, eğitime katkı payı vb.) komisyonlarda görev alarak okulun işleyişine katkıda bulunur.	()	()	()	()	()

	5	4	3	2	1
6. Veli toplantılarına katılarak, öğrenciler hakkında bilgi alışverişinde bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Okulda ihtiyaç duyulduğunda, öğrencilerin başı boş kalmaması için boş geçen derslere girer.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Okulun mali problemlerinde (Eğitime katkı payı, bağış toplanmasında öğrenci ve velilerle konuşarak) yönetime yardımcı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Okula gelmeyen öğrencileri ailelerine bildirir.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Öğrencilere meslekleri ve meslek çeşitlerini tanıtıcı bilgiler verir.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Aynı konularda problemi olan öğrencilere grup rehberliği yapar, aydınlatır.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Okuldaki üstün ve özel yetenekli öğrencileri belirleyici çalışmalar yaparak, bu öğrencilere rehberlik yapar.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Kendisine verilen bina ya da bahçedeki nöbet görevini eksiksiz olarak yürütür	☐	☐	☐	☐	☐
14. Öğretmenlere okul içerisinde hizmet-içi eğitim programları düzenleyerek, rehberlik konusunda onları aydınlatır.	☐	☐	☐	☐	☐

	5	4	3	2	1
15. Okulda anne ve babalar için eğitim programları düzenler.	()	()	()	()	()
16. Öğrenciler hakkındaki özel bilgileri yalnız kendisi için saklar, yönetim dahil kimseye bildirmez.	()	()	()	()	()
17. İletişimle ilgili grup çalışmaları yaparak, öğrencilerin sosyal gelişimine yardımcı olur.	()	()	()	()	()
18. Öğrencilerin psikolojik durumunu da ilgilendirdiğinden, anne-baba anlaşmazlıklarını çözümler.	()	()	()	()	()
19. Uyum sorunları (Okul fobisi, uykusuzluk, okuldan kaçma vb.) olan öğrencileri teşhis ederek, bunlara» yardımcı olur.	()	()	()	()	()
20. Öğrenci tanıma teknikleri ile ilgili gerekli form ve testleri kullanmaya hazır bulundurur.	()	()	()	()	()
21. Yazışma, dosyalama vb. konularda okul yönetimine yardımcı olur.	()	()	()	()	()
22. Öğrencileri takip ederek, disiplinsiz davranış sergileyenleri (sigara içme, kavga vb.) okul yönetimine bildirir.	()	()	()	()	()
23. Öğrencileri gidebilecekleri üst okullar konusunda bilgilendirir.	()	()	()	()	()

	5	4	3	2	1
24. Öğrencileri daha yakından gözlemleyebilmek için, okul içerisindeki gezi, sergi, doğum günü vb. etkinliklere katılır.	☐	☐	☐	☐	☐
25. Öğrenme gücünü olan öğrenciler hakkında öğretmenlerle işbirliği yapar.	☐	☐	☐	☐	☐
26. Eğitici kol çalışmalarında öğretmenlere yardımcı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
27. Farklı mesleklerden kişileri okula çağırarak konferanslar düzenler.	☐	☐	☐	☐	☐
28. Öğretmenlere haftalık rehberlik programları hazırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
29. Çevredeki resmi ve özel psikolojik danışma yapan kişi ve kurumlarla işbirliği yapar.	☐	☐	☐	☐	☐
30. Öğrencileri daha iyi tanıyabilmek için ev ziyaretleri yapar.	☐	☐	☐	☐	☐
31. Son sınıf öğrencilerine girebilecekleri okulları tanıtır.	☐	☐	☐	☐	☐
32. Sorunlu ve rehberliğe muhtaç öğrencilerin velileri ile görüşmeyip, onları bu durumdan haberdar etmeyerek rehberlikte gizlilik ilkesine uyar.	☐	☐	☐	☐	☐

	5	4	3	2	1
33. Okula gelmeyen öğretmen olduğu zaman boş dersleri doldurarak, eğitim-öğretimin aksamamasına katkıda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
34. Öğrencilere bireysel rehberlik yapar.	☐	☐	☐	☐	☐
35. Öğrencilerle ilgili olarak gerekli gördüğü konular hakkında yönetici, öğretmen ve velileri bilgilendirir.	☐	☐	☐	☐	☐
36. Öğrenmede ve uyum sağlamada sınıfın gerisinde kalan öğrencileri rehberlik servisine alarak, sınıfın ahenginin korunmasına katkıda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
37. Derslik ihtiyacı olan okullarda gerekirse yöneticilerden birisinin odasında çalışmalarını sürdürebilecek özveriye gösterir.	☐	☐	☐	☐	☐
38. Törenlerde öğrencilerin disiplini bozucu davranışların; gözlemleyerek, onlara gerekli uyarılarda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
39. Öğretmenlere, çocukların olası problemlerinin farkına varmada ve anlamada yardımcı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
40. Yöneticileri, bazı olumsuz öğrenci davranışları ve bunların nedenleri konusunda bilgilendirerek, gereksiz birtakım tepkiler göstermelerini önler.	☐	☐	☐	☐	☐

EK 2- ANKET ONAYI

T. C.
YALOVA VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B. 08. 4. MEM. 4. 77. 00. 04. 510/11941
KONU : Anket izni

VALİLİK MAKAMINA
YALOVA

İLGİ : Barış AKIN'ın 04/09/2006 tarihli dilekçesi

Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Barış AKIN'ın hazırlamakta olduğu "Öğretmenlerin Bilinç Düzeyleri" konulu tez çalışmasına esas teşkil edecek olan anket çalışmasını, ekte örneği sunulan 8 sayfalık anket formuna bağlı kalmak kaydıyla Merkez ve İlçe sınırları içerisindeki ilköğretim okullarımızda uygulayabilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Şevki GENÇ
İl Milli Eğitim Müdürü

EK : 8 sayfa

OLUR 14/09/2006

Kemal CİRİT
Vali Yardımcısı

KAYNAKLAR

Abaş, Kamil., 1987, **Okullarında Rehber Öğretmen Bulunmayan Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Uygulamalarının Değerlendirilmesi**, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Ada, Şükrü., 1990, **Trabzon İli Ortaöğretim Okullarında Yürütülmekte Olan Rehberlik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi**, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.

Akbaş, S., Sabahattin, Ç., 2003, “Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Oluşturulan İşbirliğinin İncelenmesi”, 7. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi , 09-11 Temmuz 2003, Malatya.

Altıntaş, E. 2003, **Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik, Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:G. Can), Pegema Yayıncılık, Ankara.

Altıntaş, E., Mücahit, G., 2005, **Psikolojik Danışma Kuramları**, Aktüel Yayınları, İstanbul.

Arslan, M. M., Levent, E., 2003, “Yeni Eğitim Paradigması ve Türk Eğitim Sisteminde Dönüşüm Gerekliliği”, **Milli Eğitim Dergisi**, Cilt:160 s. 89-106

Bakırcıoğlu, R., 1988, **Rehberlik ve Psikolojik Danışma**, Bakırcıoğlu Yayınları, Ankara.

Balcı, S. 2005, Eğitsel Rehberlik, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:A. Kaya), Anı Yayıncılık, Ankara.

Başaran, E. İ., 2000, **Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul**, Feryal Matbaası, Ankara.

Binbaşıoğlu, C., 1987, **Eğitim Psikolojisi**, Kadıoğlu Matbaası, Ankara.

Binbaşıoğlu, C., 1989, **Rehberlik**, Binbaşıoğlu Yayınevi, Ankara.

Bozkurt, Yöner., 1998, **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Rehberlik Uzmanının Görevleri Konusunda Bilinçlilik Düzeyleri**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Çakır, M. A. 2005, Mesleki Rehberlik, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:A. Kaya), Anı Yayıncılık, Ankara.

Çam, S. 2003, Okullarda Rehberlik Hizmet Alanları-Birimleri, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:G. Can), Pegema Yayıncılık, Ankara.

Çamdibi, M. H., 2000, **Eğitim İlkeleri ve Rehberlik**, Emre Matbaası, İstanbul.

Çiftçi, Nermin., 1991, **Danışmanların İdeal Özellikleri**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Deniz, Zeynep., 1993, **Liselerdeki Yönetici, Sınıf Öğretmeni ve Ders Öğretmenlerinin Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Hizmetlerine. İlişkin Beklentilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi**, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Eisenberg, S., Delaney, J. D., 1998, **Psikolojik Danışma Süreci**, (Çev:N. Ören, M. Takkaç), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Erkan, S. 2002, Rehberlik Nedir?, **İlköğretimde Rehberlik** (Edit:Y. Kuzgun), Nobel Yayınları, Ankara.

Fromm, E., 1995, **Erdem ve Mutluluk**, (Çev:A. Yörükan), Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.

Girgin, G. 2005, Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:A. Kaya), Anı Yayıncılık , Ankara.

Gülen, Ayşen., 1996, **İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Üst Öğretim ve Mesleğe Yönlendirilmelerine İlişkin Sınıf Öğretmenleri ve Öğrencilerin Görüşlerinin Belirlenmesi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Hesapçıoğlu,M., 2001,"Postmodern/Küresel Toplumda Eğitim,Okul ve İnsan Hakları",**21.Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi**,Sedar Yayıncılık,İstanbul.

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/gyuksel.htm>(Ulaşım Tarihi:15.06.2006)

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/148/3.htm>(Ulaşım Tarihi:18.07.2006)

İlgar, Z. 2003, Rehberliğin Başlıca Türleri, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:G. Can), Pegema Yayıncılık, Ankara.

Kaya, A., Asım, Ç. 2003, Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Geliştirilmesi, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:G. Can), Pegema Yayıncılık, Ankara.

Kepçeoğlu, M., 1992, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, Kadıoğlu Matbaası, Ankara.

Kemertaş, İ. 2004, Öğrenciyi Tanıma Teknikleri, **Eğitimde Üçüncü Boyut Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:C. Karagözoğlu, İ. Kemertaş), Birsen Yayınevi, İstanbul.

Kılıççı, Y., 1992, **Okulda Ruh Sağlığı**, Şafak Matbaacılık, Ankara.

Kuzgun, Y., 1982, **Mesleki Rehberliğin Bireylerin Yetenek ve İlgilerine Uygun Meslekleri Tanımlarına Etkisi**,Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:118, Ankara.

Kuzgun, Y., 2002, **Rehberlik Ve Psikolojik Danışma**, ÖSYM Yayınları, Ankara.

Külahoğlu, Ő., 2004, **Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Geliştirilmesi**, Pegema Yayıncılık, Ankara.

MEB, 2001, **Milli Eğitim ile İlgili MEB**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Ankara.

MEB, 2004, **Milli Eğitim ile İlgili MEB**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Ök, Muharrem., 1994, **1950'den Günümüze Türkiye'de Rehberlik Hizmetleri**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

Özbay, Y. 2003, Kişisel Rehberlik, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:G. Can), Pegema Yayıncılık, Ankara.

Özden, Y., 2000, **Eğitimde Yeni Değerler**, Pegema Yayıncılık, Ankara.

Özğüven, E. İ., 1999, **Çağdaş Eğitimde Psikoloji Danışma ve Rehberlik**, PDREM Yayınları, Ankara.

Paskal, Kadir., 2001, **İlköğretim Okulu Müdürlerinin Bu Okullarda Görev Yapan Rehber Öğretmenlerin Görevleri ve Rehberlik Hizmetleri İle İlgili Bilinçlilik Düzeyleri**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Pişkin, Metin., 1989, **Orta Dereceli Okullarda Görevli Yönetici Öğretmen Ve Danışmanların İdeal Ve Gerçek DanıŐmanlık Görev Algıları**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Pressey, L. S., Robinson, P. F., 1991, **Psikoloji ve Yeni Eğitim II**, (Çev:H. Tan), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Sarı, E. 2005, Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Örgüt ve Personel, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:A. Kaya), Anı Yayıncılık , Ankara.

Selçuk, Z. 2002, Bireyi Tanıma Teknikleri, **İlköğretimde Rehberlik** (Edit:Y. Kuzgun), Nobel Yayınları , Ankara.

Suna, Özlem., 1998, **İlköğretim I. Kademe I. Devrede Öğrenci Tanıma Tekniklerinin Değerlendirilmesi**”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.

Şan, İ. M., 2004, ”Okullarda Yürütölen Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri”, **Eğitime Bakış Dergisi**, Sayı. 1 s. 55-59.

Şimşek, A., 2004, **Eğitimde Gelişimsel Rehberlik**, Emek Ofset Matbaa, Yalova.

Şirin, A. 2004, Psikolojik Danışma, **Eğitimde Üçüncü Boyut Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:C. Karagözoğlu, İ. Kemertaş), Birsen Yayınevi, İstanbul.

- Tan, H., 1975, **Rehberliğin Esasları**, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Tan, H., 1992, **Psikolojik Yardım İlişkileri**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Temel, Z. F., Aksoy, B. A., 2001, **Ergen ve Gelişimi Yetişkinliğe İlk Adım**, Nobel Yayınları, Ankara.
- Terzi, I. Ş. 2005, Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Geliştirilmesi, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:A. Kaya), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Türküm, S. 2003, Rehberlikte Örgüt ve Personel, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:G. Can), Pegema Yayıncılık , Ankara.
- Ültanır, E. 2003, Eğitsel ve Mesleki Rehberlik, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik** (Edit:G. Can), Pegema Yayıncılık, Ankara.
- Yavuzer, H., 1990, **Çocuk Psikolojisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B., 1999, “Sınıf Öğretmenlerinin Rehberlik Açısından Rol ve İşlevleri”, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı. 144 s. 27-31.
- Yeşilyaprak, B., 2006, **Eğitimde Rehberlik Hizmetleri**, Nobel Yayınları, Ankara.
- Yılmaz, H., Üre, Ö., 2004, **Rehberlik**, Çizgi Kitabevi, Konya .

ÖZGEÇMİŞ

Barış AKIN

Doğum Yeri ve Yılı : Trabzon 04. 09. 1978
Medeni Durum : Evli

Öğr. Gördüğü Kurumlar	:	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
İlköğretim	:	1983	1991	Nazife Hatun İ. Ö. O, 60. Yıl İ. Ö. O, Uluğbey Lisesi
Lise	:	1992	1995	İskitler E. M. Lisesi
Lisans	:	1996	2000	Ankara Üniversitesi D. T. C. F. Sosyoloji Bölümü
Yüksek Lisans	:	2005	...	Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	:	İngilizce		KPDS(E)

Çalıştığı Kurum (lar)	:	Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Çalışılan Kurumun Adı
1.			Milli Eğitim Bakanlığı